

**T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
GAZETECİLİK ANABİLİM DALI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ VE NEFRET SÖYLEMİ
DİLEMMA: TÜRK MEDYASINDA QUEER
TEORİYİ İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ VE NEFRET
SÖYLEMİ İKİLEMİYLE OKUMAK**

KADRIYE ŞAFAK TANIR

2501150220

TEZ DANIŞMANI

DOÇ. DR. BURCU KAYA ERDEM

İSTANBUL -2019

ÖZ

İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ VE NEFRET SÖYLEMİ DİLEMNASI: TÜRK MEDYASINDA QUEER TEORİYİ İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ VE NEFRET SÖYLEMİ İKİLEMİYLE OKUMAK

KADRIYE ŞAFAK TANIR

Bu çalışma, medyanın ötekileştirmeye yönelik pratikleri bağlamında, ifade özgürlüğü ve nefret söylemi ikilemine queer teori gibi yeni ancak bir o kadar da çözüm katkısı ön planda olan bir açılımla katkı sunmayı amaçlamaktadır. Medya metinlerinde queer bireylerin temsilleri Van Dijk'in söylem analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiştir. Queer teori anlatısı üzerinden, ifade özgürlüğü ve nefret söylemi arasındaki muğlaklaşan sınıra açıklık getirme çabası bu çalışmanın amaç ve kapsam boyutunu oluşturmaktadır. Çalışmanın evrenini, 2018 yılı Ocak-Aralık ayları arasında yer alan Türk medyasında ifade özgürlüğü ve nefret söylemi dilemmasını belgeleyen haberler oluşturmaktadır. Analiz edilen haberler, amaçlı örneklem yöntemiyle belirlenmiştir.

Araştırma sonucunda, medyanın ötekileştirmeye yönelik pratikleri bağlamında queer bireylerin medyadaki temsili değerlendirildiğinde, ifade özgürlüğü sınırlarının çoğunlukla aşıldığı ve bireylerin nefret söyleminin hedefi olduğu ortaya çıkmaktadır. Çalışma kapsamında, queer teorinin, taksonomik ve tanımsal tuzaklar olarak adlandırdığı sınır ve kimlikler anlatısı üzerinden irdelenen haberlerde, queer bireylerin sabit ya da verili kimlik kategorileriyle aktarıldığı sonucuna varılmaktadır.

Anahtar kelimeler: queer, ifade özgürlüğü, nefret söylemi, medya, söylem analizi

ABSTRACT

THE DILEMMA OF FREEDOM OF EXPRESSION AND HATE SPEECH: READING THE QUEER THEORY WITHIN THE DILEMMA OF FREEDOM OF EXPRESSION AND HATE DISCOURSE IN TURKISH MEDIA

KADRIYE ŞAF AK TANIR

In this study aims to contribute with a new and mainly solution offering description like queer theory to the dilemma of freedom of expression and hate discourse. The representations of queer individuals in media texts were analysed using the discourse analysis method of Van Dijk. The effort to clarify the line between the freedom of expression and hate discourse based on queer theory narrative forms the aim and scope of this study. The universe of the study was made up of news, which document the freedom of expression and hate discourse dilemma in Turkish media between the months January and December in 2018. The news analysed were determined with the method of purposeful sampling.

As a conclusion, when the representation of queer individuals in the media was evaluated in terms of the practices of the media regarding marginalization, it has been seen that the limits of the freedom of expression were mostly exceeded and that individuals were the targets of hate discourse. Within the scope of the study, in the news examined on the basis of the narrative of boundary and identities where queer theory was defined as taxonomical and definitional traps, it was found that queer individuals were transmitted with fixed or given identity categories.

Key words: queer, freedom of expression, hate discourse, media, discourse analysis

ÖNSÖZ

Günümüzde gün geçtikçe anlamlanan ifade özgürlüğü kavramı ve medyanın ötekileştirmeye yönelik pratikleri bu çalışmanın temel çıkış noktasını oluşturmaktadır. “İfade Özgürlüğü ve Nefret Söylemi Dilemması: Türk Medyasında Queer Teoriyi İfade Özgürlüğü ve Nefret Söylemi İkilemiyle Okumak” başlıklı çalışmada, ifade özgürlüğü ve nefret söylemi ikilemini tartışarak medyanın ötekileştirmeye yönelik pratiklerinin queer teori bağlamında irdelenmesi amaçlanmaktadır.

İfade özgürlüğünün öneminin tartışıldığı günümüzde, ifade özgürlüğü ve nefret söylemi arasındaki muğlaklık, medyanın bu muğlaklıktan kaynaklanan toplumda inşa ettiği yanlış kanaatler çalışmanın temelini oluşturmaktadır.

Uzun ve yorucu aşamalardan geçerek hazırlanan bu çalışma, bir tez çalışmasından ziyade bir dönemin bitişi ve yepyeni bir dönemin başlangıcı benim için.

Bu çalışmanın tamamlanmasında büyük emeği olan, sabrına, bilgi birikimine ve en önemlisi hocalığına büyük saygı duyduğum danışman hocam Doç.Dr. Burcu Kaya Erdem’e katkılarından dolayı çok teşekkür ederim.

Uzun tez dönemimde bana her zaman destek olan ben pes ettiğimde ayağa kaldıran can dostlarım Özlem Ülgen, Nisan Kutlu’ya, destekleriyle, anlayışlarıyla ve varlıklarıyla hep yanımda olan dostlarım İlayda Girginer ve Elif Hazal Çök’e bana inandıkları için sonsuz teşekkürler.

Artık uzaklarda olsa da yüksek lisans hayatımın başından itibaren bana inandığını ve bu yolda yürümem gerektiğini sürekli hatırlatan büyükbabama bana kattıkları için teşekkür ederim.

Çocukluğumdan itibaren arkadaşım, desteğim, mantığım olan teyzem Özlen Kılınç’a hayatımdaki derin ve büyük anlamı için teşekkürler.

Hayatımın her döneminde arkamda olan, aldığım kararlara saygı duyan, anne ve babama benim şansım oldukları için, her şeyden öte benim Şafak olarak yolumu çizmeme fırsat verdikleri için, en önemlisi özgür bir birey olarak yetiştirip bana güvendikleri için teşekkür ederim. Bu dönemde yaşadığım tüm kararsızlıklarda ya da kararlarda beni hep anlayan ve anlamaya çalışan, en yakın arkadaşım ablama ne kadar teşekkür etsem az, olmasaydı hayatım boyunca eksik olurdu. Gerek manevi anlamda gerekse yazım aşamasında bana çok destek olan kardeşim Derin'e teşekkür ederim.

Son teşekkürüm hayattaki en büyük desteğime. Kelimelerin yetmeyeceği, varlığı ve inancıyla beni ayakta tutan, bana benden çok destek veren, yazdığım tüm kelimelerde, cümlelerde, attığım adımların hepsinde manevi anlamda büyük katkısı olan Emir Levendeli, en büyük teşekkür sana ve güzel kalbine.

İÇİNDEKİLER

ÖZ.....	iii
ABSTRACT.....	iv
ÖNSÖZ.....	v
TABLolar LİSTESİ.....	ix
KISALTMALAR LİSTESİ.....	x
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ VE NEFRET SÖYLEMİ DİLEMASI

1.1 İfade Özgürlüğünün Ontolojik ve Epistemolojik Okuması.....	4
1.1.1 Haber Alma ve Fikir Edinme Hürriyeti	8
1.1.2 Düşünce (Kanaat ve İnanç) Hürriyeti	10
1.1.3 Fikir ve Kanaatlerin Açıklanması Özgürlüğü.....	11
1.2 İfade Özgürlüğü Etik ve Hukuksal Sınırları.....	13
1.2.1 Ulusal Mevzuatta İfade Özgürlüğünün Düzenlenişi.....	16
1.2.1.1 1982 Öncesi Cumhuriyet Anayasalarında İfade Özgürlüğü	16
1.2.1.2 1921 ve 1924 Anayasası	16
1.2.1.3 1961 Anayasası	16
1.2.1.4 1982 Anayasası	18
1.2.1.5 Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun	21
1.2.1.6 Basın Kanunu	23
1.2.2 Dünyada İfade Özgürlüğünün Düzenlenişi.....	24
1.2.2.1 Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi	24
1.2.2.2 Birleşmiş Milletler Evrensel Beyannamesi.....	24
1.2.2.3 Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi.....	25
1.3 İfade Özgürlüğü ve Medya.....	26
1.4 Nefret Söyleminin Ontolojik ve Epistemolojik Okuması	28

1.4.1 Nefret Söyleminin Etik ve Hukuksal Sınırları.....	32
1.4.2 Nefret Söylemi ve Medya İlişkisi	36

İKİNCİ BÖLÜM

QUEER TEORİDE CİNSİYET KAVRAMSALLAŞTIRMASI VE TEMSİLİ

2.1 Toplumsal Cinsiyet Kavramının Teorik İnşası	44
2.2 Heteronormatif Kavrayışa Karşı Queer Teorinin Yükselişi.....	50
2.3 Queer Teori İlişkiselinde Nefret Söylemi	59

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRK MEDYASINDA İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ VE NEFRET SÖYLEMİ DİLEMNASINI BELGELEYEN ÖRNEKLEM

3.1 Örneklem Seçimi, Amaç ve Yöntem Anlatımı	61
3.2 Örneklem Eleştirel Söylem Analizi.....	65
SONUÇ	102
EKLER	111

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1: Van Dijk'in Söylem Çözümlemesi	71
Resim 1: Tutuklanan Kişi	73
Resim 2: Bayraklı Onur Yürüyüşü	78
Resim 3: Onur Yürüyüşü	81
Resim 4: Habere Konu Olan Kişiler	83
Resim 5: Belediye Çöp Kamyonu	86
Resim 6: Öykü Yarışması	89
Resim 7: Kaza anı	91
Resim 8: Video Görseli	93
Resim 9: Kitap Görselleri	95
Resim 10: Tüyap	98
Resim 11: Araba İçinde Selfie	100
Resim 12: Cemil İpekçi	103
Resim 13: Kavga anı	106
Resim 14: LGBTİ Onur Yürüyüşü	109
Resim 15: Ramazanda Onur Yürüyüşü	111

KISALTMALAR LİSTESİ

ABD: Amerika Birleşik Devletleri

AGİT: Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı

AİHK: Avrupa İnsan Hakları Komisyonu

AİHM: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi

AİHS: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi

BM: Birleşmiş Milletler

der: derleyen

ed:editör

İHEB :İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi

LGBTİ: Lezbiyen, Gay, Biseksüel, Transeksüel, İntersex

MSHS: Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesi

ODIHR: OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights

Prof: Profesör

s: Sayfa

STK: Sivil Toplum Kuruluşları

vd: ve diğerleri

vs: vesaire

GİRİŞ

Bireyler toplum içinde varlıklarını sürdürebilmek için edindiği bilgileri, düşüncelerini paylaşma ihtiyacı duyar ve bu ihtiyaç da fikirleri özgürce açıklayabilmekten geçer. Haklar söz konusu olduğunda bireyin sahip olduğu en önemli ve değerli haklardan biri ifade özgürlüğüdür. Hayatımızın her anında sahip olduğumuz bu hak, belli sınırlamalara tabidir. Özellikle nefret söylemi kavramının ortaya çıkmasıyla daha da belirginleşen bu “sınır”lar ışığında söylenebilir ki bir suça teşvik eden herhangi bir düşüncenin dışavurumu ifade özgürlüğünün sınırlandığı ve nefret söyleminin başladığı yerdir. Nefret söylemi, ırkçı nefret, antisemitizm, yabancı düşmanlığı ve hoşgörüsüzlüğe bağlı tüm nefretleri tahrik eden, yayan, savunan, pekiştiren her türlü ifade olarak tanımlanmaktadır.

Medya, geçmişten günümüze kadar, ırkçı, homofobik, cinsiyetçi, yabancı düşmanlığı, gibi ayrımcı ideolojileri üreten ve yaygınlaştıran en etkili araçlardan biridir. Medya, insanların dünya ve dünyanın işleyişi hakkında neyi, ne şekilde düşüneceklerini belirleyen birtakım sistemler oluşturur. Belirlenen sistemler, ideolojilerin söylemler aracılığıyla aktarılması ve sürdürülmesindeki mevcut belirleyiciliği sebebiyle, etkili iktidar alanlarıdır.

Özellikle Türkiye’de ayrımcılığın her türünü ana akım medyada ve muhafazakar sağ medyada görmek mümkündür. Geleneksel medyanın yanı sıra yeni medya ortamında daha hızlı ve daha kontrolsüz bir şekilde yer alan nefret söylemi, sıklıkla pekiştirilmekte ve yaygınlaştırılmaktadır. Nefret söylemi türlerine göre, ‘kadınlara yönelik’, ‘siyasal’ ‘yabancılara ve göçmenlere yönelik’, ‘inanç ve mezhep temelli’ ‘cinsel kimlik temelli’ ve ‘engellilere ve çeşitli hastalıklara yönelik’ şeklinde yedi başlık altında toplanabilir. Bu çalışmada, çalışmanın kuramsal temelini oluşturan queer teori bağlamında incelenen haberlerde cinsel kimlik temelli nefret söylemi ve kadınlara yönelik nefret söylemi üzerinde durulmaktadır.

Queer teori, biyolojik cinsiyet, toplumsal cinsiyet ve cinsel arzu arasındaki ilişkilerin tutarsızlıklarla işlenmiş olduğunu savunur. Heteroseksüelliğin tek ve

değiştiremez olduğu düşüncesini savunan sabitlik modeline direnen queer, bahsedilen bu ilişkiler arasındaki uyumsuzluğa odaklanmaktadır. Herhangi bir “doğal” cinselliğin imkansızlığını, “erkek” ve “kadın” gibi sorunsuz görünen terimlerin de doğruluğunu sorgular. Queer, kimliklendirmenin devingen alanını sabitlemeye kalkışmamaktadır. Bunun yerine tam da bu devingenliği haritalamakta ve onu hemen hemen son yüzyılda gelişmiş bir cinsel kategoriler tarihinin içine yerleştirmektedir.¹

Queer, ne olduğuyla değil neye karşı olduğuyla kendini ortaya koyar. Verili olan tüm kimliklere, etiketlere ve tanımlara dolayısıyla her türlü kategoriye karşı durur. Normali ve normalleri inşa eden tüm tanımlamaları sorgularken amacı bu çizginin dışında kalanları çizginin içine almak değil bizzat bu çizgilerin yok edilmesidir. Queer aynı zamanda “cinsiyet”, “toplumsal cinsiyet”, “erkeklik”, “kadınlık” gibi düşünce biçimlerine ve bu biçimlerin sonucunda verili olan tüm kalıp düşünceleri eleştirir. Erkek, erkek gibiyse kadına arzu duyar gibi... Bu düşünceleri eleştirirken bu kimliklerin “doğal” olmadığını savunur ve tarihsel, toplumsal ve kültürel olarak inşa edildiği üzerine yoğunlaşır.²

Tüm bunlardan hareketle, ele alınan bu çalışmanın birinci bölümünde ifade özgürlüğü, ontolojik ve epistemolojik olarak tanımlanacaktır. İfade özgürlüğünün geçmişten günümüze kadar geçirdiği hukuksal süreçler ayrıntılı olarak ele alınarak bu hukuksal tanımlamalardan hareketle ifade özgürlüğünün etik ve hukuksal sınırları tartışılacaktır. İfade özgürlüğünün sonsuz bir özgürlük alanı olmadığından yola çıkılarak bu sınırın en belirgin noktası olan nefret söylemi kavramı ve hukuksal boyutları irdelenecektir. Aynı zamanda ifade özgürlüğü ve nefret söyleminin medya ile ilişkilendirilmesi yapılarak Türk medyasında queer bireylerin haberleştirilmesi ve medyada hakim olan problemlili dilin aktarılması amaçlanmaktadır.

Çalışmanın ikinci bölümünde, toplumsal cinsiyet bağlamında queer teori ele alınarak queer teoride cinsiyet kavramsallaştırılması irdelenecektir. Heteroseksüel eğilimleri dayatan ve bunun dışında kalan her türlü girişimi sınırlandırmaya çalışarak

---

¹ Annamarie Jagose, **Queer Teori:bir giriş**, Nota Bene Yayınları, Ankara, 2015, s.10

² Sibel Yardımcı, Özlem Güçlü, Queer Tahayyül, Queer Tahayyül Derleyen Sibel Yardımcı& Özlem Güçlü, Sel Yayıncılık, İstanbul, 2013, s.17

baskılayan hatta cezalandıran bir normlar çokluğu olarak tanımlanan heteronormatif kavrayıştan yola çıkılıp, queer teorisinin kavramsal yükselişini çalışmanın kuramsal temellini oluşturacaktır. Bu tanımlamalardan hareketle nefret söylemi ile queer teori ilişkilendirilerek çalışmanın analiz bölümüne temel oluşturması amaçlanmaktadır.

Araştırmanın üçüncü ve son bölümünde ise medya metinlerinde queer bireylerin patetik ve görmezden gelici temsilleri Van Dijk'in söylem analizi metodolojisi kullanarak analiz edilecektir. Queer teori anlatısı üzerinden, ifade özgürlüğü ve nefret söylemi arasındaki muğlaklaşan sınıra açıklık getirme çabası doğrultusunda Türk medyasında yer alan haberler amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilmektedir. 2018 yılı Ocak -Aralık ayları arasında yer alan Türk medyasında ifade özgürlüğü ve nefret söylemi dilemmasını belgeleyen haberler, LGBTİ bireyler hakkında üretilen cinsel kimlik temelli nefret söyleminin yanı sıra queer teorisinin savunduğu "kimliksizlik" kavramı bağlamında sınır çizilen, kimliklendirilen ve bu kimlikler üzerinden nefret söyleminin hedefinde bulunan "kadın"lara yönelik haberler olarak ele alınacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ VE NEFRET SÖYLEMİ DİLEMNASI

1.1 İfade Özgürlüğünün Ontolojik ve Epistemolojik Okuması

İfade özgürlüğü kavramına dilbilim açısından bakıldığında “ifade” ve “özgürlük” kavramlarının bir araya gelmesiyle oluştuğunu görebiliriz. İfade kavramı, “düşüncelerin sözlü ve yazılı açıklamalar aracılığıyla yayılması da dahil olmak üzere, ifadeye konu olabilecek tüm unsurların, her türlü ifade şekillerinden faydalanılarak dış dünyaya aktarılması” olarak tanımlanmaktadır.³

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin yerleşik içtihatlarında ifade; “Türü ne olursa olsun sosyal, siyasi, hukuki vs. her türlü görüş açıklaması” şeklinde tanımlanır.⁴ Burada, kullanılan aracın türü önemli değildir; sözlü veya yazılı olarak basın, radyo, televizyon, toplantı, gösteri vb. aracılığıyla kamuoyunun oluşumuna olanak sağlayan, tüm paylaşımlar ifade kapsamında değerlendirilmektedir.⁵

İfade konusunda bazı ayrımlardan söz etmek mümkündür. Bunlar; ilaveli ifade ve sembolik ifade ayrımıdır. İlaveli ifade ayrımına göre, ifade hiçbir zaman saf değildir ve mutlaka bir ilaveyi yani, bir eylemi beraberinde getirmektedir. Sembolik ifade de ise tersi durum söz konusudur. Bir eylemin mutlaka ifadeye eşlik etmesi beklenmemektir. Burada ifade ve eylem eşdeğer niteliktedir. Örneğin, bir bayrağı

---

³ Adnan Küçük, “İfade Hürriyetinin Unsurları”, Liberal Düşünce Topluluğu, Ankara, 2003, s.11

⁴ Durmuş Tezcan, Mustafa Ruhan Erdem, Oğuz Sancakdar ve Rıfat Murat Önok, 1.Baskı, **İnsan Hakları El Kitabı**, Ankara, 2006, s.195. Aktaran Çağdaş Zarplı, “İfade Özgürlüğü: İçeriği ve Sınırları” Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi”, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya, 2008, s.4

⁵ Çağdaş Zarplı, “İfade Özgürlüğü: İçeriği ve Sınırları, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi”, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya, 2008, s.4

yakmak eyleminde yalnızca bir bez parçasının yakılmasından öte, o bayrağın temsil ettiği değerlerin aşağılanması, kötülenmesi sembolik olarak belirginleşmektedir.⁶

İfade kavramı konusunda yapılan bir diğer ayırım ise, düşük ve yüksek değerli ifade ayırımıdır. Düşük değerli ifade ayırımına göre, “ırkçı kötüleme, pornografi, çirkin lâkaplar, küçük düşürücü sözler, nefret ve kini tahrik eden söylem, aşağılama gibi ifade biçimleri diğer ifade türlerinden daha az bir değere sahiptirler ve daha az korumayı hak etmektedirler. Günümüzde düşük değerli ifade kavramı içerisine, iftira, ticari ifadeler, tahrik ifadeleri, müstehcenlik, çocuk pornografisi ve çatışmaya yol açan ifadeler de yer almaktadır. Bu tarz ifadelerin düşük değerli ifade olarak kabul edilmelerinin nedeni ise, fikirlerin sergilenmesi için zorunlu olmamaları, bu ifade biçimlerinden elde edilecek fayda ile mevcut sosyal düzen ve çıkar arasında denge sağlanamaması ve sosyal değer açısından çok az bir değere sahip olmaları şeklinde açıklanabilir.”⁷ İfade kavramına yönelik ayrımlara ek olarak, aynı zamanda ifade kavramının içeriği ve kapsamı da ifade kavramını anlamak açısından önem taşır.

İfade kavramı, konusuna göre her çeşit kültürel, siyasi, sosyal bilgi ve düşünceler içerebileceği gibi aynı zamanda sanat eserleri ve sembolik gösterimleri de içerebilir.⁸ Resim, çizimler, simgeler, mektuplar, broşürler de ifade kapsamında değerlendirilmektedir.

Bu noktada ifade özgürlüğünü oluşturan bir diğer kavram olan özgürlüğü de tanımlamak yerinde olacaktır. Özgürlük; bir bireyin herhangi bir sınırlamaya, baskıya, engellemeye maruz kalmadan ve başkalarının alanına müdahale etmeden dilediğini yapabilme halidir. Buna ek olarak özgürlüğü kısaca, “hukukça yasaklanmamış, yasal ve serbest olan” olarak tanımlayabiliriz.

---

⁶ Hilal Erkeş, **Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne Göre İfade Hürriyeti**, Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2011, s.13

⁷ **A.e.**, s.13

⁸ Reyhan Sunay, **Avrupa Sözleşmesinde ve Türk Anayasasında İfade Hürriyetinin Muhtevası ve Sınırları**, Liberal Düşünce Topluluğu, Cantekin Matbaası; Ankara, 2001, s.9-10 Aktaran İlker Yavuz Ergin, **“İfade Özgürlüğü ve Nefret Söylemi”** Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi”, Melikşah Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri, 2015, s.7

Özgürlük tanımı, 1789 İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirgesi'nde şu ifadelerle yer almıştır: “ Özgürlük, başkasına zarar vermeyen her şeyi yapabilmeyi kapsar. Böylece, bir insanın haklarının sınırını, diğerlerinin hakları belirler. Bu sınırlar ise, ancak yasalarla çizilir.”⁹ Özgürlükten bahsederken elbette sonsuz bir hak olarak düşünülmemelidir. Temel olarak, başkalarının özgürlüğünün başladığı yerde bizim özgürlüklerimizin sınırlandığını bilmek doğru olur.

Özgürlük kavramının ontolojik temellerine bakıldığında Fransız yazar, düşünür Jean Paul Sartre'ye göre, “İnsan varlığını “insan gerçekliği” olarak ortaya koyar. İnsan önce dünyaya gelir, var olur, ondan sonra özünü ortaya çıkararak kendini gerçekleştirir. Bu gerçekleştirim, tamamen insanın kendi tercihlerine bağlıdır ”¹⁰. “İnsan gerçekliğinin varlığı onun ne olduğu ve ne olmadığı değildir. Çünkü o özgürdür. İnsan gerçekliği kendisi olmayan ve kendinden başka olan bir varlık tarafından doğuştan desteklenmemesine rağmen, o daima fani ve kendini aşandır. Kısaca kendisi için varlık veya insan gerçekliği özgürlüktür. Özgür dediğimiz şey insan gerçekliğinin varlığından ayrılamaz. İnsan ve özgür varlık arasında ayırım yoktur.”¹¹ Sartre, insanın kayıtsız ve şartsız bir biçimde özgürlüğünü, “insan özgür olmaya mahkumdur” “insan özgür olmaya son vermede özgür değildir” sözleri ile açıklar.

Karl Marx'a göre özgürlük ise, “insanın özüdür, özündedir. Bu nedenle, özgürlüğün karşıtları bile özgürlüğün gerçeğine karşı savaşırken bile özgürlüğü

---

⁹ 1789 İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirisi, Çevrimiçi <https://www.insanokur.org/insan-yurttas-haklari-bildirisi-1789/>, Erişim tarihi, 26.10.2018

¹⁰ P. Sartre, Existentialism is a Humanism, s. 22. Aktaran Emin Çelebi, “ J.P.Sartre'da Özgürlüğün Ontolojik Temelleri Üzerine” , Çevrimiçi Erişim Tarihi, 05.05.2019 https://www.academia.edu/32932490/SUIFD30_J._P._SARTREDA_%C3%96ZG%C3%9CRL%C3%9C%C4%9E%C3%9CN_ONTOLOJ%C4%B0K_TEMELLER%C4%B0_%C3%9CZER%C4%B0NE_Emin_%C3%87ELEB%C4%B0_E

¹¹ Ronald E. Santoni, Sartre On Violence: Curiously Ambivalent, s. 11-12. Aktaran Aktaran Emin Çelebi, “J.P.Sartre'da Özgürlüğün Ontolojik Temelleri Üzerine” , Çevrimiçi 05.05.2019 https://www.academia.edu/32932490/SUIFD30_J._P._SARTREDA_%C3%96ZG%C3%9CRL%C3%9C%C4%9E%C3%9CN_ONTOLOJ%C4%B0K_TEMELLER%C4%B0_%C3%9CZER%C4%B0NE_Emin_%C3%87ELEB%C4%B0

yerine getirirler; insan doğası için takı olarak reddettikleri özgürlüğü kendileri için en değerli takı/ süs eşyası olarak ayırmak isterler.” (Marx, 1842) ¹²

“Marx, ne zaman ki bir özgürlük biçimi reddedilirse, genel olarak özgürlük reddedilir ve ondan sonra özgürlük varmış görünüşüne sahip olur. Özgürlüğün yokluğu kuraldır ve özgürlük istisnadır, tesadüfi ve keyfi oluştur (Marx, 1842). Marx’a göre, özgürlüklerin kısıtlanmasının nedeni gücü ellerinde tutanların bir zamanlar özgürlüğün kısıtlanması gerektiğine inanmalarının ve bu inançlarının sonraki görüşlerinde yol gösteren kurallar şeklinde hizmet ettiğinin göstergesidir.”¹³

Genellikle hak ve özgürlük kavramları birlikte kullanılır fakat bu iki kavram birbirlerinden farklı kavramlardır. Özgürlük haktır, ancak sahip olunan tüm haklar özgürlük olarak değerlendirilemez. Temelinde özgür olmak, başkalarına karşı ileri sürülebilen haklara sahip olmaktır. Hak, yaygın şekilde kabul gören yaklaşıma göre, özgürlükleri koruyan, yapmaya veya yapmamaya yönelik herhangi bir baskının yokluğu şeklinde somutlaşan bir özgürlüğün kısacası hareket serbestisinin hukuksal kimlik altında görünmesi olarak tanımlanabilir.¹⁴

Haklar söz konusu olduğunda hiç şüphesiz bireyin sahip olduğu en önemli ve değerli haklardan biri de ifade özgürlüğüdür. İfade özgürlüğüne uluslararası sözleşmelerde, hukuk kitaplarında ve anayasalarda farklı tanımlar getirilse de aslında temelde aynı anlama geldiğini söylemek mümkün.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin 10. maddesi kapsamında ifade özgürlüğü tanımlanmış ve bu madde doğrultusunda düşüncelerin serbestçe açığa vurulması hakkı güvence altına alınmıştır.

“Madde 10: Herkes görüşlerini açıklama ve anlatım özgürlüğüne sahiptir. Bu hak, kanaat özgürlüğünü, kamu otoritelerinin müdahalesi ve ülke sınırları söz konusu olmaksızın

---

¹² İrfan Erdoğan, “Karl Marx Basın Özgürlüğü ve Sansür,” **İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi**, sayı 25, s.233

¹³ **A.e.**, s.233

¹⁴ Mehmet Selim Gemalmaz, **Ulusalüstü İnsan Hakları Hukukunun Genel Teorisine Giriş**, Beta Yayın A.Ş.; İstanbul, 2003, s.659 Aktaran İlker Yavuz Ergin, “İfade Özgürlüğü ve Nefret Söylemi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi”, Melikşah Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri, 2015, s.9

haber veya fikir alma ve verme özgürlüğünü de içerir. Bu madde, devletlerin radyo, televizyon ve sinema işletmelerini bir izin rejimine bağlı tutmalarına engel değildir.”

“2. Kullanılması görev ve sorumluluk yükleyen bu özgürlükler, demokratik bir toplumda, zorunlu tedbirler niteliğinde olarak, ulusal güvenliğin toprak bütünlüğünün veya kamu güvenliğinin korunması, asayişsizliğin veya suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın, başkalarının ün ve haklarının korunması, gizli kalması gereken haberlerin yayılmasına engel olunması veya yargı gücünün otorite ve tarafsızlığının sağlanması için kanunla öngörülen bazı formalitelere, şartlara, sınırlamalara ve yaptırımlara bağlanabilir.”¹⁵

İfade özgürlüğü kavramının yanı sıra Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nde ifade özgürlüğünün 3 ana unsurundan da bahsedilmektedir. Bahsedilen bu üç unsurla birlikte ifade özgürlüğünün kapsamı, sınırları daha iyi anlaşılmaktadır. AİHS’in 10. maddesi çerçevesinde ifade özgürlüğünün unsurları; haber alma ve fikir edinme hürriyeti, düşünce (kanaat ve inanç) hürriyeti, fikir ve kanaatlerin açıklanması hürriyeti şeklinde yer almaktadır. Bu aşamada ele alınan bu unsurları ayrıntılı olarak açıklamak yerinde olacaktır.

1.1.1 Haber Alma ve Fikir Edinme Hürriyeti

İfade özgürlüğünün ilk unsuru, haber alma ve fikir edinme özgürlüğüdür. Düşüncenin oluşumundan önceki safhayı ilgilendiren bu aşamada, insanların bilgi kaynaklarına özgürce ulaşabilmeleri, bunları özgürce yorumlayabilmeleri kastedilmektedir.

“Kişilerin iç aleminde gerçekleşen düşüncelerin oluşabilmesi için, bilgi ve haberin kaynaklarına özgür bir şekilde ulaşabilmeleri, seçim ve tercihlerde

---

¹⁵ Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, <https://www.danistay.gov.tr/upload/avrupainsanhaklarisozlesmesi.pdf>, Çevrimiçi, Erişim tarihi, 26.10.2018

bulunabilmeleri ve bunlardan serbestçe sonuçlar çıkarabilmeleri ve istedikleri kanaatlere varabilmeleri gerekir.”¹⁶

Toplum içinde yaşamını sürdüren birey, düşünen, kendi içinde muhakeme yapan bir varlık olarak, çevresiyle sürekli olarak iletişim halinde bulunma ihtiyacı duymaktadır. Düşüncelerin başkalarına aktarılması, insanın temel bir ihtiyacıdır. Kişilik haklarına oranla bilgi edinme hakkı daha öncelikli bir konuma sahiptir.¹⁷ Bilgi edinme hürriyeti, fikir hürriyetinin bir parçası, düşünme hürriyeti ile düşünce süreci neticesinde gerçekleşen düşünce ve kanaatlerin oluşumunun olmazsa olmaz ön şartıdır.¹⁸

AİHS'nin 10. maddesinin ilk paragrafında, haber veya fikir almak veya vermek hakkına vurgu yapılarak resmi makamların müdahalesi olmadan bu serbestliğe sahip olduğu açıklanmıştır. Aynı zamanda bu hakkın ülke sınırları gözetilmeden kullanılabilmesi belirtilmiştir.

AİHM'e göre, AİHS'nin 10. maddesi, halkı bilgilendirmek için sadece basın hürriyetinin değil, aynı zamanda halkın doğru bilgi alma hakkını da güvence altına almaktadır.¹⁹

Hiç şüphesiz insanın doğasında var olan öğrenme ve bilme ihtiyacını karşılayan bu hak, yaşamımızın önemli bir parçasıdır ve ancak fikir ve kanaatlerin serbestçe açıklanması neticesinde gerçekleşebilecek bir haktır. İlk olarak, eğitim alanında olmak üzere, yazılı basın, radyo, televizyon, sinema ve internet gibi kitle iletişim araçları ve özel haberleşme alanlarında serbestliğin sağlanması gerekmektedir.²⁰ Tüm bu serbestlikler, bilgiye, habere, veriye ulaşma hakkı, günlük yaşamdaki kanaatlerimize, gelişimimize etki eder. Kısıtlı bilgi, kısıtlı enformasyon aktarımı, muhakeme yapma ve doğru kanaatler oluşturma konusunda olumsuz etkiye sahiptir.

---

¹⁶ Adnan Küçük, **İfade Hürriyetinin Unsurları**, Liberal Düşünce Topluluğu, Ankara, 2003, s15

¹⁷ İbrahim Ö. Kaboğlu, **Pozitif Anayasa Hukukunda Düşünce Özgürlüğünün Sınırları**, Düşünce Özgürlüğü İçinde, İstanbul 1998, s.207 Aktaran Adnan Küçük, “İfade Hürriyetinin Unsurları”, Liberal Düşünce Topluluğu, Ankara, 2003, s.15

¹⁸ Adnan Küçük, **İfade Hürriyetinin Unsurları**, Liberal Düşünce Topluluğu, Ankara, 2003, s15

¹⁹ Sunday Times/Birleşik Krallık, 26.04.1979, Aktaran, Adnan Küçük, **İfade Hürriyetinin Unsurları**, Liberal Düşünce Topluluğu, Ankara, 2003, s15

²⁰ Ergin, **a.g.e.**, s.24

1.1.2 Düşünce (Kanaat ve İnanç) Hürriyeti

“Düşünme hürriyeti, “hür düşünme hürriyeti” ortamının oluşması meselesidir. Bu ortamın oluşması için, hukuki gerekliliklerin yanı sıra onunla ilişkili olan veya olmayan diğer birtakım gerekliliklerin varlığı da bir bütünlük içinde zorunluluk arz etmektedir. Somut birtakım unsurlar, somut olarak birtakım kanaatlerin oluşumuna ve gelişmesine fiili engeller oluşturabilmektedir. Bir düşüncenin serbestçe oluşturulabilmesi, bireylerin bilgi edinme ve haber alma yollarıyla farklı kanaat ve eğilimlere ulaşabilmelerini sağlayıcı bir ortamın oluşumunu zorunlu kılmaktadır.”²¹

“Bu alanın hukuki düzenlemeye tabi tutulup tutulmaması ile sınırlandırılıp sınırlandırılmaması konularını birbirinden ayırt etmek gerekmektedir. Düşünce hürriyetinin mutlak sınırlama yasağı kapsamında değerlendirilmesi bu alanın hukukun kesin düzenleme alanı dışında kaldığı anlamına gelmemektedir. Sınırlayıcı nitelikteki hükümler hukuki düzenlemelerin sadece bir bölümünü oluşturmaktadır. Hukuk kurallarının bir de güvence sağlayan kesimi mevcuttur. İnsan haklarına ilişkin uluslararası belgelerde de, bu hürriyet herhangi bir sınırlamaya tabi tutulmaksızın sadece güvenceleri içerecek şekilde düzenlenmiştir. Bu metinlerde, düşünceleri serbestçe edinme ve ifade hürriyetlerine ilaveten, aynı zamanda kişilerin düşünce ve görüşlerinden dolayı rahatsız edilmemelerinden ve bunları açıklamaya zorlanmamalarından da bahsedilmektedir.”²²

AİHK tarafından da belirtildiği gibi düşünce, kişinin iç dünyasında gerçekleşen bir olgu olarak değerlendirilmektedir. Bu niteliği dolayısıyla, düşünce hürriyetinin hukuki düzenlemelere konu olup olamayacağı meselesi gündeme gelmektedir.

Bunlara ek olarak; AİHS’in 10. maddesinin ikinci fıkrasında ele alınan kısıtlama halleri, kanaat özgürlüğünü kapsamamaktadır. Düşünce hürriyetine ilişkin getirilebilecek her türlü sınırlama demokratik toplumun temel esaslarına aykırı

---

²¹ Küçük, a.g.e, s.33

²² Küçük, a.g.e, s.52

görülerek her türlü sınırlamadan muaf tutulmaktadır. Düşünce hürriyetine ek olarak din ve vicdan özgürlüğü de, düşünce ve inanç özgürlüğü içerisinde değerlendirilebilecek haklardır.

1.1.3 Fikir ve Kanaatlerin Açıklanması Özgürlüğü

İnsan sadece düşünme ile yetinemeyeceği ve tek başına değil, belli bir toplum içinde yaşamak durumunda olduğu için, zorunlu olarak düşüncelerini başkalarına iletme yollarını arayacaktır. 1789 Fransız İnsan ve Yurttaş Hakları Beyannamesi'nin 11. Maddesinde belirtildiği üzere, “ düşünce ve kanaatlerin başkalarına iletilmesi insanın en değerli haklarından birisidir.”²³

Çağdaş toplumlar söz konusu olduğunda düşünceyi açıklama, bilgi edinme özgürlüğü demokrasinin bir şartıdır. İnsanların farklı kanaatlere sahip olarak ve de bunları açıklayıp tartışarak yaşamını sürdürebilmesi çağdaş toplum düzeninin ve demokratik sistemin olmazsa olmaz şartıdır.

Bireyler toplum içinde varlıklarını sürdürebilmek için edindiği bilgileri, düşüncelerini paylaşma ihtiyacı duyar ve bu ihtiyaç da fikirleri özgürce açıklayabilmekten geçer. Birey, fikirlerini, kanaatlerini, isteklerini ve tercihlerini topluma açıklamaktan, toplumdan paylaşmaktan çekinmediği takdirde ifade özgürlüğünün varlığından söz edebiliriz.

Fikirlerin açıklanabilmesi özgürlüğü, bireye kamu otoritelerinin beğenmediği uygulamalarını eleştirme, inanç ve fikirlerine uygun bir şekilde davranabilme ve doğru olduğuna inandığı düşünceleri başkalarına kabul ettirme imkânlarını vermektedir. Bu sebeple, eleştiri ve bilgi verme sınırlarını aşır, bir fikre taraftar kazanmayı ve kişilerin tutum ve seçimleri üzerinde kontrol kurmayı hedefleyen her

---

²³ Küçük, a.g.e, s.66

türlü propaganda faaliyeti de fikir ve kanaatlerin açıklanması özgürlüğü içerisinde değerlendirilmektedir.²⁴

Tüm bu unsurlar düşünüldüğünde ifade özgürlüğünün önemi bir kez daha anlaşılmaktadır. Hayatımızın her anında sahip olduğumuz bu hak, elbette belli sınırlamalara tabidir, ilerleyen bölümlerde bu sınırlardan da bahsedeceğiz ancak bizim için önemini yanı sıra iktidarın ifade özgürlüğü konusundaki hassasiyetini daha iyi özümseyebileceğimiz tarihi bir örneğe değinmekte fayda var.

İktidarın sürmesi için özgürlüklerin nasıl kısıtlanacağını, Aristo'nun bir tirana yaptığı öneride görmek mümkün. Aristo bir tirana, iktidarda kalabilmesi için şu tavsiyelerde bulunmuştur;

“Toplu yemekler, kulüp toplantıları ve kendisine düşmanca hisler aşıl原因an eğitim kurumları yasaklanmalıdır. Aynı şekilde edebi toplantı ve tartışmalar da yasaklanmalıdır. Halkın birbirini iyi şekilde tanınması önlenmeli ve ancak kapılarının önüne çıkmasına izin verilmelidir. Halk arasına nifak tohumları serpilmeli ve casuslar yerleştirilmelidir. Halk yoksullaştırılmalı, Mısır firavunlarının piramitleri inşa ettirdikleri gibi sürekli olarak büyük işlerle meşgul edilmelidir.”²⁵

Alıntılanan bu tarihi örnekle demokrasinin, ifade özgürlüğünün, toplumun doğasında var olan etkileşimin önemini bir kez daha kavırıyoruz. Toplantılar, tartışma ortamları, sosyal alanlar kısaca sosyal bir varlık olan insanın ihtiyaç duyduğu alanlar örnekten de anlaşıldığı gibi geçmişten günümüze kadar süregelen bir anlayışla iktidar karşısında tehdit olarak algılanmaktadır.

“Tiranlığın aksine demokratik sistem, düşünce ve görüşlerin serbestçe açığa vurularak milli iradenin engellenmesiz bir şekilde ortaya çıkması esası üzerine kurulmuştur. Bir toplumda halk, yaşamını ve geleceğini ilgilendiren konular üzerinde fikir üretmez ve

---

²⁴ Reyhan Sunay, **Avrupa Sözleşmesinde ve Türk Anayasasında İfade Hürriyetinin Muhtevası ve Sınırları**, Liberal Düşünce Topluluğu, Cantekin Matbaası; Ankara, 2001, s.9-10 Aktaran İlker Yavuz Ergin, “İfade Özgürlüğü ve Nefret Söylemi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi”, Melikşah Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri, 2015, s.26

²⁵ Şeref Ünal, **Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi**, TBMM Kültür Sanat ve Yayın Kurulu Yayınları, Ankara, 2003, s.241

bunları açığa vuramazsa, o toplum demokratik olarak nitelendirilemez. Demokrasi sadece seçilenlerin düşünce ve konuşma hakkına sahip olduğu bir rejim değildir. Günümüzün modern, çoğul ve katılımcı demokrasilerinde, seçilmiş yöneticilerle birlikte halk da kendi geleceğini ilgilendiren bütün konularda düşüncelerini açığa vurmaya suretiyle karar alma sürecini etkilemekte ve katkıda bulunmaktadır.”²⁶

Demokratik sistemde var olan bilgi edinme hürriyeti, düşünce hürriyeti ve fikirleri açıklama hürriyeti dolayısıyla ifade özgürlüğü kavramı birbirinden ayrı düşünülemez. Bir toplumun refahı, demokrasiden özgürce bilgi almaktan, aldığı bu doğru bilgiyle muhakeme yaparak ve bu muhakemeler sonucunda sahip olduğu bilgileri paylaşarak oluşur. Bu aşamalar düşünüldüğünde öncelikle basın yoluyla ya da yeni medyada yer alan yeni kaynaklarla doğru ve tarafsız bilgiye ulaşmalı ve bu bilgiler ışığında toplum içinde özgürce kanaatler aktarılmalıdır.

İfade özgürlüğü, her türlü inanç, fikir ve düşüncenin açığa vurularak özgür bir tartışma ortamı yaratılması prensibi üzerine kuruludur. Günümüz demokrasi sisteminde insanlar arasında belirli noktalar ve toplumsal değerler üzerinde fikir birliği sağlanması gün geçtikçe zorlaştığından, farklı fikirleri savunan grupların varlığı olağan olarak değerlendirilmelidir. Fikirlerin özgür şekilde açıklanmasının engellenmesi, ayrımcı düşünceleri daha da güçlendirir, muhalefet ortamının yok olmasına sebep olur ve toplumsal sorunların akıl yoluyla değil, fiziksel ve psikolojik şiddet kullanarak çözümlenmesine neden olur.²⁷

1.2 İfade Özgürlüğü Etik ve Hukuksal Sınırları

İfade özgürlüğünün sınırları ve nerede başlayıp nerede bittiği, yıllardır süregelen tartışma konularıdır. Özellikle nefret söylemi kavramının hayatımıza girmesiyle daha da artan bu “sınır” tartışmalarının ışığında söylenebilir ki bir suça teşvik eden herhangi bir düşüncenin dışavurumu ifade özgürlüğünün bittiği ve nefret söyleminin

---

²⁶ A.e, s.241-244

²⁷ A.e, s.241-244

başladığı yerdir. Sınırsız bir özgürlük ortamından bahsedilemeyeceği için yasalarla sınırlanan ifade özgürlüğünün çerçevesini bilmekte fayda var.

“İfade özgürlüğü, siyasi, sanatsal, ticari vs her türlü ifadeyi kapsamaktadır. İfade özgürlüğü, fikir, karar sahibi olma özgürlüğü ile bilgi ve düşünceyi edinme özgürlüğüne ek olarak bilgi ve düşünceyi yayma özgürlüğünü de kapsamına almaktadır.²⁸ Tüm özgürlüklerde olduğu gibi ifade özgürlüğünün de sınırları bulunmaktadır. Bir ifadenin, ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilip değerlendirilmeyeceğine karar verilmesinin ardından bu kez bu ifadenin herhangi bir sınırlandırmaya tabi tutulup tutulamayacağına bakılmaktadır.”²⁹

“Günümüzde ırkçılık veya nefret içerikli ifadelerin insan hakları hukuku açısından ifade özgürlüğünün norm alanına girmediği genel olarak kabul edilmektedir. Nefret içerikli ifadelerin mağdurların şiddete yol açabilecek şekilde tepki göstermesine neden olabileceği, mağdurlara yönelik şiddet olaylarını tahrik edebileceği ve bu şekilde zarar ortaya çıkmasa dahi ifadelerin başlı başına ifadelere muhattap olan kişiler açısından zarar meydana getirebileceği belirtilmektedir. Dolayısıyla nefret içerikli ifadelerin fiziksel yönü yanında doğurduğu manevi zarar daha ön plana geçmektedir.”³⁰

Yukarıda sözü edilen manevi etkiler, tartışılması gereken noktalar arasında yer almaktadır. Dezavantajlı gruplara yönelik inşa edilen nefret söylemleri, bu grupların sosyal ortamlarda, işte, yolda, kamuya açık alanlarda huzursuz, özgüvensiz ve korku duyan bireyler olmalarına neden olmaktadır. Bu korkular ve dışlanmalar sonucunda bireyler asosyal, toplumdan ve hayattan uzak kişilere dönüşmektedir.

---

²⁸ Clare Ovey; Robin White, Jacobs and White, The European Convention on Human Rights, Oxford, 2002, s.276 Aktaran Ulaş Karan, “Nefret İçerikli İfadeler, İfade Özgürlüğü ve Uluslararası Hukuk”, **Nefret Söylemi ve/veya Nefret Suçları**, Derleyen Yasemin İnceoğlu, İstanbul, 2012, s.89

²⁹ Ulaş Karan, “Nefret İçerikli İfadeler, İfade Özgürlüğü ve Uluslararası Hukuk”, **Nefret Söylemi ve/veya Nefret Suçları**, Derleyen Yasemin İnceoğlu, İstanbul, 2012, s.89

³⁰ **A.e.**, s.89

Genel anlamda değerlendirildiğinde ifade özgürlüğünün ortaya çıkışı ve kapsamı eleştiri yapma özgürlüğünü beraberinde getirir yani eleştiri özgürlüğü olarak değerlendirilebilir. Bu noktada ifade sert bir eleştiri niteliğinde de olabilir ve ifade özgürlüğü bu eleştiriye kapsayabilir ancak bu eleştirinin de sınırlarını göz önünde bulundurmak gerekir. Bu noktada, AİHM'e göre ifade özgürlüğü; "Toplumun ilerlemesi ve her insanın gelişmesi için esaslı koşullardan biri olan demokratik toplumun ana temellerinden birini oluşturur. İfade özgürlüğü sadece lehte olduğu kabul edilen veya zararsız ya da ilgilenmeye değmez görülen bilgi ve düşünceler için değil, aynı zamanda devletin ya da nüfusun bir bölümünün aleyhinde olan, çarpıcı gelen, şoke eden, rahatsız eden bilgi ve düşünceler için de uygulanır. Bunlar çoğulculuğun hoşgörünün ve açık fikirliliğin gerekliliğidir; bunlar olmaksızın demokratik toplum olmaz." şeklinde ele alınır. Fakat bu noktada nefret içeren ifadeler ile sert eleştiri olarak değerlendirilebilecek ifadeler arasındaki sınırın ayırımına varılması gerekmektedir. Nefret söylemi olarak değerlendirilen ifadeler sert eleştiri olarak nitelendirilmemekte ve bu kapsam altında koruma görmemektedir.³¹

İfade özgürlüğünün sınırları konusunda ayrılan iki farklı görüşten bahsetmek mümkün. Bu görüşlerden ilki ifade özgürlüğünün içerik bakımından sınırlanamayacağı yönündedir. Diğer bir görüşe göre ise birtakım meşru amaçlarla ve öngörülen amaçla paralel olarak ifade özgürlüğünün sınırlanabileceği noktasıdır. İfade özgürlüğünün sınırlanabileceği görüşünü destekleyen yaklaşıma göre bazı ifadelerin nitelik olarak ifade özgürlüğünün sınırları içinde kalamayacağını ve bu ifadelerin bahsi geçen sınırları suiistimal etmek olduğunu savunur. Bahsedilen bu sınırlar şüphesiz nefret söyleminin başladığı yerdir.

Nefret söylemi içeren ifadelerin, ifade özgürlüğünün sınırları dışında değerlendirilmesi ifade özgürlüğünün sınırlandırılmasına yönelik örneklerden biridir. Yapılan bu ayırım, ifade özgürlüğünün sınırlanmasında devletin yetkili kılındığı şeklinde değerlendirilebilir. Bu sınırlama özellikle nefret söyleminin sürekli ve şiddetli şekilde devam ederek yol açtığı sonuçlar düşünüldüğünde oldukça yerinde bir uygulamadır.³²

---

³¹ A.e, s.90

³² A.e, s.90

Tüm bunlardan hareketle Türkiye’de ifade özgürlüğünün genel çerçevesine bakmak yerinde olacaktır. Öncelikle ulusal mevzuatta ifade özgürlüğü kavramını irdeleyerek sonrasında ifade özgürlüğünün sınırlarını aktarmak doğru olur.

1.2.1 Ulusal Mevzuatta İfade Özgürlüğünün Düzenlenişi

1.2.1.1 1982 Öncesi Cumhuriyet Anayasalarında İfade Özgürlüğü

1.2.1.2 1921 ve 1924 Anayasası

1921 Anayasası’nda; ifade özgürlüğü ve diğer hak ve özgürlüklere ilişkin herhangi bir düzenleme mevcut olmadığı görülmektedir. İfade özgürlüğü ilk defa 1924 Anayasasında açıkça yer almıştır. Özgürlüğün başkalarına zarar vermeyecek her şeyi yapabilmek anlamına geldiği kabul edilerek, özgürlüğün herkes için sınırının başkalarının özgürlüğünün sınırı olduğu belirtilmiştir. 1789 Fransız İhtilali dönemindeki klasik doğal hukuk anlayışına paralel olarak, **1924 Anayasası’nın** 70. maddesinde, “... vicdan, düşünme, söz, yayım, toplanma ve dernek kurma hürriyetleri Türklerin tabi haklarından” denilmiş; 77. maddede ise, “*Basın kanun çerçevesinde serbesttir ve yayınlanmadan önce denetlenemez ve yoklanamaz*” hükmü yer almıştır.³³

1.2.1.3 1961 Anayasası

1961 Anayasası’na kadar olan süreçte ifade özgürlüğü inişli çıkışlı evreler geçirmiştir. Yönetimdeki tek partinin tutumuna göre ifade özgürlüğü bireylere geniş

---

³³ İsmail Turgut Kıldan, “Türk Anayasa Yargısında Düşüncüyü İfade Özgürlüğü ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarıyla Karşılaştırılması”, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008, Ankara, s. 27

veya dar olarak tanınmıştır. 1961 Anayasası'nın 20. maddesine baktığımızda, *“Herkes düşünce ve kanaat hürriyetine sahiptir; düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim ile veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklayabilir. Kimse düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz”* düzenlemesinin yer aldığını görmekteyiz. Ayrıca, 1961 Anayasası'nda ifade özgürlüğünün farklı uzantıları olarak değerlendirilen basın özgürlüğü, bilim ve sanat özgürlüğü, toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı, kitap ve broşür çıkarma hakkı, dilekçe hakkı gibi haklar ayrıntılı olarak düzenlenerek anayasal teminat altına alınmıştır³⁴”

1961 Anayasası'nda her bir hak ve özgürlük yönünden sınırlandırma nedenleri kabul edilmemiş olup, 11. madde ile birlikte tüm hak ve özgürlükler için geçerli sınırlandırma nedenleri kabul edilmektedir. Bu maddeye göre, ifade özgürlüğü de genel ahlak, kamu düzeni, kamu yararı, milli güvenlik gibi nedenlerle sınırlandırılabilir.³⁵

1961 Anayasası'nda 12 Mart döneminde yapılan değişikliklerin ardından 11. maddede düzenlemeler yapılmıştır, “Temel Hak ve Hürriyetlerin Özünü, Sınırlanması ve Kötüye Kullanılmaması” başlığı altında yapılan değişiklikler şu şekildedir:

“Temel hak ve hürriyetler, Devletin ülkesi ve milletiyle bütünlüğünün, Cumhuriyetin, milli güvenliğinin, kamu düzeninin, kamu yararının, genel ahlakın ve genel sağlığın korunması amacı ile veya Anayasanın diğer maddelerinde gösterilen özel sebeplerle, Anayasanın sözüne ve ruhuna uygun olarak ancak kanunla sınırlanabilir.

Kanun, temel hak ve hürriyetlerin özünü dokunamaz.

Bu Anayasada yer alan hak ve hürriyetlerden hiçbirisi insan hak ve hürriyetlerini veya Türk Devleti'nin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünün veya dil, ırk, sınıf,

---

³⁴ A.e, s.30

³⁵ İlker Yavuz Ergin, “İfade Özgürlüğü ve Nefret Söylemi Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi”, Melikşah Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kayseri, 2015, s.46

din ve mezhep ayırımına dayanarak, nitelikleri Anayasada belirtilen Cumhuriyeti ortadan kaldırmak kasdı ile kullanılamaz.

Bu hükümlere aykırı eylem ve davranışların cezası kanunda gösterilir.”³⁶

1.2.1.4 1982 Anayasası

1982 Anayasası’nda ise ifade özgürlüğü; 26, 27 ve 28. maddelerde üç ayrı madde halinde düzenlenmiştir. Bu konudaki esas düzenleme olan 26. madde “Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti” başlığı altında ele alınmıştır. Bu maddeye göre;

“Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkında sahiptir. Bu hürriyet resmi makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar. Bu fıkra hükmü, radyo, televizyon, sinema veya benzeri yollarla yapılan yayımların izin sistemine bağlanmasına engel değildir. “

“ Bu hürriyetlerin kullanılması, milli güvenlik, kamu düzeni, kamu güvenliği, Cumhuriyetin temel nitelikleri ve Devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünün korunması, suçların önlenmesi, suçluların cezalandırılması, başkalarının şöhret veya haklarının, özel ve aile hayatlarının yahut kanunun öngördüğü meslek sırlarının korunması veya yargılama görevinin gereğine uygun olarak yerine getirilmesi amaçlarıyla sınırlanabilir. “

“Haber ve düşünceleri yayma araçlarının kullanılmasına ilişkin düzenleyici hükümler, bunların yayımını engellemek kaydıyla, düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetinin sınırlanması sayılmaz. “

---

³⁶ 1961 Anayasası, <https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa61.htm>, Çevrimiçi, Erişim tarihi, 26.10.18

*“ Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetinin kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller kanunla düzenlenir.”*³⁷

Burada, AİHS'nin 10. maddesindeki düzenlemeyle içerik ve yöntem olarak paralellik olduğu görülmektedir. 10. maddenin birinci fıkrasında olduğu gibi, önce ifade özgürlüğünün tanımı yapılmış, kapsamı belirlenmiş; devamında bu özgürlüğe devlet tarafından getirilebilecek müdahalelerin sınırları belirlenmiştir. Bunlara ek olarak; 1982 Anayasası'nın 27. maddesinde “Bilim ve Sanat Özgürlüğü”, 28. maddesinde ise “Basın Özgürlüğü” düzenlenmiştir.³⁸

1982 Anayasası'nın 27. maddesi;

“Herkes, bilim ve sanatı serbestçe öğrenme ve öğretme, açıklama, yayma ve bu alanlarda her türlü araştırma hakkına sahiptir.”

“Yayma hakkı, Anayasanın 1, 2 ve 3. maddeleri hükümlerinin değiştirilmesini sağlamak amacıyla kullanılamaz. “

“Bu madde hükmü yabancı yayınların ülkeye girmesi ve dağıtımının kanunla düzenlenmesine engel değildir.”

1982 Anayasası'nın 28. maddesine göre:

“Basın hürdür, sansür edilemez. Basımevi kurmak izin alma ve mali teminat yatırma şartına bağlanamaz. “

“Devlet, basın ve haber alma hürriyetlerini sağlayacak tedbirleri alır.”

“Basın hürriyetinin sınırlanmasında, Anayasanın 26 ve 27. maddeleri hükümleri uygulanır. “

“Devletin iç ve dış güvenliğini, ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü tehdit eden veya suç işlemeye ya da ayaklanma veya isyana teşvik eder nitelikte olan

---

³⁷ 1982 Anayasası, <https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa61.htm>, Çevrimiçi, Erişim tarihi, 26.10.2018

³⁸ Ergin, a.g.e, s.47

veya devlete ait gizli bilgilere ilişkin bulunan her türlü haber veya yazıyı, yazarlar veya bastırılanlar veya aynı amaçla, basanlar, başkasına verenler, bu suçlara ait kanun hükümleri uyarınca sorumlu olurlar. Tedbir yolu ile dağıtım hakim kararıyla; gecikmesinde sakınca bulunan hallerde de kanunun açıkça yetkili kıldığı merciin emriyle önlenabilir. Dağıtımı önleyen yetkili merci, bu kararını en geç yirmidört saat içinde yetkili hakime bildirir. Yetkili hakim bu kararı en geç kırksekiz saat içinde onaylamazsa, dağıtımı önleme kararı hükümsüz sayılır.”

“Yargılama görevinin amacına uygun olarak yerine getirilmesi için, kanunla belirtilecek sınırlar içinde, hakim tarafından verilen kararlar saklı kalmak üzere, olaylar hakkında yayım yasağı konamaz. “

“Sürelili veya süresiz yayınlar, kanunun gösterdiği suçların soruşturma veya kovuşturmasına geçilmiş olması hallerinde hakim kararıyla; Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünün, milli güvenliğinin, kamu düzeninin, genel ahlakın korunması ve suçların önlenmesi bakımından gecikmesinde sakınca bulunan hallerde de kanunun açıkça yetkili kıldığı merciin emriyle toplatılabilir. Toplatma kararı veren yetkili merci, bu kararını en geç yirmidört saat içinde yetkili hakime bildirir.”

“Yetkili hakim bu kararı en geç kırksekiz saat içinde onaylamazsa, dağıtımı önleme kararı hükümsüz sayılır. “

“ Sürelili veya süresiz yayınların suç soruşturma veya kovuşturması sebebiyle zapt ve müsaderesinde genel hükümler uygulanır. “

“Türkiye’de yayımlanan sürelili yayınlar, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, Cumhuriyetin temel ilkelerine, milli güvenliğe ve genel ahlaka aykırı yayımlardan mahkum olma halinde, mahkeme kararıyla geçici olarak kapatılabilir. Kapatılan sürelili yayının açıkça devamı niteliğini taşıyan her türlü yayın yasaktır; bunlar hakim kararıyla toplatılır.”³⁹

³⁹ Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2709.pdf>, Çevrimiçi, erişim tarihi 26 Ekim 2018

1.2.1.5 Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun

Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun'un "Yayın hizmeti ilkeleri" başlıklı 8. maddesine göre;

“ (1) Medya hizmet sağlayıcılar, yayın hizmetlerini kamusal sorumluluk anlayışıyla bu fıkrada yer alan ilkelere uygun olarak sunarlar. Yayın hizmetleri;

a) Türkiye Cumhuriyeti Devletinin varlık ve bağımsızlığına, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğüne, Atatürk ilke ve inkılâplarına aykırı olamaz.

b) Irk, dil, din, cinsiyet, sınıf, bölge ve mezhep farkı gözeterek toplumu kin ve düşmanlığa tahrik edemez veya toplumda nefret duyguları oluşturamaz.

c) Hukukun üstünlüğü, adalet ve tarafsızlık esasına aykırı olamaz.

ç) İnsan onuruna ve özel hayatın gizliliğine saygılı olma ilkesine aykırı olamaz, kişi ya da kuruluşları eleştiri sınırları ötesinde küçük düşürücü, aşağılayıcı veya iftira niteliğinde ifadeler içeremez.

d) Terörü övemez ve teşvik edemez, terör örgütlerini güçlü veya haklı gösteremez, terör örgütlerinin korkutucu ve yıldırıcı özelliklerini yansıtıcı nitelikte olamaz. Terör eylemini, faillerini ve mağdurlarını terörün amaçlarına hizmet eder şekilde sunamaz.

e) Irk, renk, dil, din, tabiiyet, cinsiyet, engellilik, siyasi ve felsefi düşünce, mezhep ve benzeri nedenlerle ayrımcılık yapan ve bireyleri aşağılayan yayınları içeremez ve teşvik edemez.

f) Toplumun milli ve manevi değerlerine, genel ahlaka ve ailenin korunması ilkesine aykırı olamaz.

g) Suç işlemeyi, suçluyu ve suç örgütlerini övücü, suç niteliklerini öğretici nitelikte olamaz.

ğ) Çocuklara, güçsüzlere ve engellilere karşı istismar içeremez ve şiddeti teşvik edemez.

- h) Alkol, tütün ürünleri ve uyuşturucu gibi bağımlılık yapıcı madde kullanımı ile kumar oynamayı özendirici nitelikte olamaz.*
- t) Tarafsızlık, gerçeklik ve doğruluk ilkelerini esas almak ve toplumda özgürce kanaat oluşumuna engel olmamak zorundadır; soruşturulması basın meslek ilkeleri çerçevesinde mümkün olan haberler, soruşturulmaksızın veya doğruluğundan emin olunmaksızın yayınlanamaz; haberin verilisinde abartılı ses ve görüntüye, doğal sesin dışında efekt ve müziğe yer verilemez; görüntülerin arşiv veya canlandırma niteliği ile ajanslardan veya başka bir medya kaynağından alınan haberlerin kaynağının belirtilmesi zorunludur.*
- i) Suçlu olduğu yargı kararı ile kesinleşmedikçe hiç kimse suçlu ilan edilemez veya suçluymuş gibi gösterilemez; yargıya intikal eden konularda yargılama süresince, haber niteliği dışında yargılama sürecini ve tarafsızlığını etkiler nitelikte olamaz.*
- j) Haksız çıkarlara hizmet eden ve haksız rekabete yol açan unsurlar içeremez.*
- k) Siyasi partiler ve demokratik gruplar ile ilgili tek yönlü veya taraf tutar nitelikte olamaz.*
- l) Genel sağlığa, çevrenin ve hayvanların korunmasına zarar verecek davranışları teşvik edemez.*
- m) Türkçenin, özellikleri ve kuralları bozulmadan doğru, güzel ve anlaşılır şekilde kullanılmasını sağlamak zorundadır; dilin düzeysiz, kaba ve argo kullanımına yer verilemez.*
- n) Müstehcen olamaz.*
- o) Kişi veya kuruluşların cevap ve düzeltme hakkına saygılı olmak zorundadır.*
- ö) Bilgi iletişim araçları yoluyla yarışma veya lotarya içeremez, dinleyici ve seyircilere ikramiye verilemez veya ikramiye verilmesine aracılık edilemez.*
- p) Medya hizmet sağlayıcı tarafından yapılan veya yaptırılan anket ve kamuoyu yoklamalarının, hazırlık aşamasından sonuçların ilanına kadar noter nezaretinde gerçekleştirilmesi zorunludur.*
- r) Kişileri fal veya batıl inançlar yoluyla istismar edemez.*
- s) Toplumsal cinsiyet eşitliğine ters düşen, kadınlara yönelik baskıları teşvik eden ve kadını istismar eden programlar içeremez.*
- ş) Şiddeti özendirici veya kanıksatıcı olamaz.*

(2) Radyo ve televizyon yayın hizmetlerinde, çocuk ve gençlerin fiziksel, zihinsel ve ahlaki gelişimine zarar verebilecek türde içerik taşıyan programlar bunların izleyebileceği zaman dilimlerinde ve koruyucu sembol kullanılmadan yayınlanamaz.

(3) İsteğe bağlı yayın hizmeti sağlayıcıları, çocuk ve gençlerin fiziksel, zihinsel veya ahlaki gelişimini olumsuz etkileyebilecek nitelikteki yayın hizmetlerinin, bunların bu tür hizmetleri normal şartlar altında duymayacakları ve görmeyecekleri şekilde sunulmasını sağlamakla yükümlüdür.”⁴⁰

Ulusal mevzuatta ifade özgürlüğünün etik ve hukuksal sınırlarına bakıldığında genel çerçevenin genellikle aynı doğrultuda olduğunu görmek mümkün.

1.2.1.6 Basın Kanunu

5187 sayılı Basın Kanunu'nun “Basın özgürlüğü” başlığın taşıyan 3. Maddesine bakıldığında;

“Basın özgürdür. Bu özgürlük; bilgi edinme, yayma, eleştirme, yorumlama ve eser yaratma haklarını içerir. “

“Basın özgürlüğünün kullanılması ancak demokratik bir toplumun gereklerine uygun olarak; başkalarının şöhret haklarının, toplum sağlığının ve ahlakının, milli güvenlik, kamu düzeni, kamu güvenliği ve toprak bütünlüğünün korunması, Devlet sırlarının açıklanmasının veya suç işlenmesinin önlenmesi, yargı gücünün otorite ve tarafsızlığının sağlanması amacıyla sınırlanabilir.”⁴¹

Basın Kanunu'nda yer alan bu sınırlama ifade özgürlüğüne yönelik sınırlama ile aynı doğrultudadır.

---

⁴⁰ Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun, <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6112.pdf>. Çevrimiçi, erişim tarihi 26 Ekim 2018,

⁴¹ Basın Kanunu, <https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5187.html>, Çevrimiçi, erişim tarihi 26 Ekim 2018

Dünya’da ifade özgürlüğünün sınırlandırılması konusuna bakacak olursak

1.2.2 Dünyada İfade Özgürlüğünün Düzenlenişi

1.2.2.1 Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi

AİHS’in 10. maddesinin ikinci paragrafında, ifade özgürlüğünün sınırlandırılması şu şekilde yer almaktadır;

“Görev ve sorumluluklar da yükleyen bu özgürlüklerin kullanılması, yasayla öngörülen ve demokratik bir toplumda ulusal güvenliğin, toprak bütünlüğünün veya kamu güvenliğinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın, başkalarının şöhret ve haklarının korunması, gizli bilgilerin yayılmasının önlenmesi veya yargı erkinin yetki ve tarafsızlığının güvence altına alınması için gerekli olan bazı formaliteler, koşullar, sınırlamalar veya yaptırımlara tabi tutulabilir.”⁴²

1.2.2.2 Birleşmiş Milletler Evrensel Beyannamesi

İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi’nin kabul edilmesiyle birlikte ifade özgürlüğü ilk kez uluslararası boyutta koruma altına alınmaktadır. İHEB kapsamında değerlendirilen ifade özgürlüğü 19. maddede ele alınmaktadır;

---

⁴² Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Çevrimiçi, Erişim tarihi, 27.03.2019 , <http://www.danistay.gov.tr/upload/avrupainsanhaklarisozlesmesi.pdf>

“Her ferdin düşünce ve anlatım özgürlüğüne hakkı vardır. Bu hak fikirlerinden dolayı rahatsız edilmemek, ülke sınırları söz konusu olmaksızın, bilgi ve düşünceleri her yoldan araştırmak, elde etmek ve yaymak hakkını gerekli kılar.”⁴³

Bildirge'nin 29. maddesinin 2. fıkrasına göre;

“Herkes haklarını kullanırken ve özgürlüklerinden yararlanırken, başkalarının hak ve özgürlüklerinin tanınması ve bunlara saygı gösterilmesinin sağlanması ve demokratik bir toplumda genel ahlak ve kamu düzeniyle genel refahın gereklerinin karşılanması amacıyla yalnız yasayla belirlenmiş sınırlamalara bağlı olur.”

İfadeleri yer almakta ve sınırlandırma rejimine genel manada bir çerçeve çizilmektedir.

1.2.2.3 Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi

Uluslararası Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi'nde ifade özgürlüğü 19. ve 20. maddeleri kapsamında düzenlenmektedir.

MSH Sözleşmesi'nin 19. maddesi;

1.“Herkes, kimsenin müdahalesi olmaksızın istediği düşünceye sahip olma hakkına sahiptir. “

2.” Herkes, fikirlerini açıklama hakkına sahiptir; bu hak, herkesin ülkesel sınırlarına bağlı olmaksızın her çeşit bilgiyi ve fikri sözlü, yazılı ya da basılı biçimde, sanat eserleri biçiminde ya da kendi seçeceği herhangi bir başka biçimde araştırma, edinme ve iletme özgürlüğünü de içerir.”.

---

⁴³ İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, <https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/pdf01/203-208.pdf>, Çevrimiçi, Erişim tarihi, 10.10.2018

3. “ Bu maddenin 2. fıkrasında öngörülen hakların kullanılması, özel bazı görev ve sorumluluklarını da beraberinde getirir. Dolayısıyla, bunlara bazı sınırlamalar da konulabilir; ancak, bu sınırlamaların yasalarda öngörülmesi olması ve;

a) Başkalarının haklarına ve şöhretine saygı bakımından ve,

b) Ulusal güvenliğin, kamu düzeninin ya da kamu sağlığının ve genel ahlakın korunması bakımından gerekli olması zorunludur. “⁴⁴

Medeni ve Siyasi Haklar Sözleşmesi’nin, Evrensel Bildirgeyi açıklayan bu maddeleri ile birlikte ifade özgürlüğünün, her birey için kanaatlerinin ve düşüncelerinin çeşitli yollarla aktarabileceği ve hangi sınırlamalara tabi olduğu ayrıntılı olarak açıklanmaktadır.

MSH Sözleşmesi’nin 20. maddesinde ise ifade özgürlüğü;

1. “ Her türlü savaş propagandası yasalarla saklanır.”

2. Ulusal, ırksal ya da dinsel nefretin ayrımcılık, düşmanlık ya da şiddete kışkırtma şeklini alacak biçimde savunulması yasalarla yasaklanır.”

MSH Sözleşmesi’nin ifade özgürlüğünün sınırlandırılmasına yönelik hükümlerinde, Evrensel Bildirge’de yer alan “başkalarının haklarına, bireylerin itibarına; kamu güvenliği, kamu düzeni, kamu sağlığı ve ahlakı” şeklinde belirtilen gerekçelere dayandığı görülmektedir.

1.3 İfade Özgürlüğü ve Medya

İfade özgürlüğü ve medyadan bahsederken bu iki kavramın birbirini beslediğini söylemek doğru olur. Düşünmek, bunları açığa vurmak bir olay ya da durum

---

⁴⁴ Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme, çevrimiçi, www.humanrightscenter.bilgi.edu.tr, Erişim tarihi, 12.03.2019

konusundaki fikirleri kamuoyuna sunmak demek bizlere kişisel fikirlerimizin yanı sıra medyayı da işaret etmektedir. İfade özgürlüğünün unsurlarından biri olan haber alma hakkının en önemli basamağı medyadır. Medya, dünyada, Türkiye’de çevremizde var olan tüm olayları tüm gerçekliğiyle ve her açıyla ele alabilmeli ve topluma aktarmalıdır. Özellikle kamuoyunu yakından ilgilendiren konularda haberleri ve olayları ele alış biçimi toplumun her kesimine hitap edebilmelidir. Yaşadığı toplumla ilgili bilgi almak, bunlarla ilgili kanaatler edinmek bunları paylaşmak ve tartışmak toplumun ve demokrasinin olmazsa olmazıdır.

“Ancak haber medyası bütün dünyada giderek artan bir güven sorunu yaşıyor. Bunun başlıca nedeni, günümüzde gazeteciliğin ve haberciliğin giderek almış olduğu biçim. Çünkü demokrasilerin olmazsa olmazı niteliğindeki ifade özgürlüğünün ve haber alma hakkının en önemli mecrası olarak sorumlulukla hareket etmesi gereken haber medyasının yaptığı gazetecilik/ habercilik, bizzat hak ihlalleri yapan, ayrımcılıkları ve eşitsizlikleri yeniden üreten, dahası nefret söylemini kuran ve yaygınlaştıran bir nitelik taşıyor.”⁴⁵

“Türkiye’de bugün medya ortamını, yatak ve dikey tekelleşme süreci içinde çıkarları, ulusal ve /veya uluslararası ekonomik, siyasal, askeri güç merkezleri ile iç içe geçmiş, böylece kendi ticari varlığını kollamak ve sürdürmek için açıkça ‘güçlü’ olanın yanında yer almaktan çekinmeyen bir haber medyası simgeliyor.”⁴⁶

“2000’li yıllarda başlayan siyasal iktidar bloğu değişikliği ile birlikte güçlenen İslami sermaye, medya sektörüne de el atarak bu alandaki sahiplik yapısını önemli ölçüde değiştirmiş durumda. Böylelikle muhafazakar sağ ideolojiyi, neoliberal ekonomik politikalarla eklemleyerek giderek otoriterleşen siyasal iktidar ile ilişkisi içinde karşımıza ya – ortada her zaman açık editoryal kararlar ve müdahaleler olmasa bile- kimlerin/ nelerin nasıl haber olacağı ile kimlerin/ nelerin haber olmayacağı gibi konularda içselleştirilmiş ‘meslek ideolojisi’nin sınırlarını aşan bir otosansürle gerçekleştirilen, ya da bizzat siyasal iktidara ‘iliştirilmiş’ şekilde işleyen bir gazetecilik/ habercilik pratiği çıkıyor. Böyle bir medya ortamında, ana akım medya hegemonik çoğunluğun genel geçer politik dünya görüşü ile kültürel normlarının mecrası olma özelliğini sürdürüp, ‘iliştirilmiş’ ya da ‘otosansüre

---

⁴⁵Sevda Alankuş, “Başka Bir Habercilik İhtiyacı ve Hak Odaklı Habercilik”, Medya ve Nefret Söylemi Kavramlar Mecralar Tartışmalar, ed:Mahmut Çınar, Hrant Dink Vakfı Yayınları, İstanbul, 2003, s.219

⁴⁶ A.e, s.220

uğramış' haberciliğiyle cinsiyetçi, ırkçı, ekonomik, mezhepsel, etnik, dinsel vb. ayrımcılık ve eşitsizlikleri yeniden üreterek hak ihlalleri yapmaya devam ediyor.”⁴⁷

Oysa demokratik toplum düzeninde, ifade özgürlüğü, yöneticilerin de sahip olduğu düşünceleri söyleme hakkı değil, sahip olunan tüm fikirleri özgürce açıklama hürriyetidir.

Yalnızca yöneticilerin ve kamu makamlarının hoşuna gidecek düşüncelerin serbestçe dolaşması, hangi ülkede olursa olsun “biz-onlar” algısının kuvvetlenmesine yol açar. Bu ayırım, yaratılan bu düşünce ortamı, ayrımcılığın artmasına ve hoşgörü ortamının yok olmasına neden olur.

Bilinmesi gerekir ki demokrasi ile yönetilen toplumlarda herhangi bir suça teşvik etmiyorsa, bir suçu olağan ve haklı göstermiyorsa her türlü ifade açığa vurulabilir. Başka bir deyişle;

“Demokratik bir hukuk devletinde, kişinin salt aklını kullanarak fikir üretmesi ve bunları medya aracılığıyla açığa vurması ilke olarak cezalandırılmamalıdır. Açığa vurulan düşünceler, ancak suçu övmesi, suçu ve şiddeti teşvik edici nitelikte olması veya toplum ahlakını bozması gibi nedenlerle cezalandırılabilir ki, zaten bunlar ceza kanunlarında da fikir değil, suç olarak nitelendirilmiştir.”⁴⁸

1.4 Nefret Söyleminin Ontolojik ve Epistemolojik Okuması

“Aslında her şey sözle başlar. İktidarı söz yaratır, tahakküme giden yolu söz hazırlar; insanlar önce sözle yaftalanır, sözle cezalandırılır, sözle hayattan alınır. İnançlar önce sözdür, siyaset sözde doğar, sözde büyür, dağılır. Hayata verdiğimiz anlamlar, yaptığımız tanımlar, ahlak ve etik sözle gelir sözle gider. Geri kalan her şey, sözün söylediğini yapmaktan ibarettir.”⁴⁹

---

⁴⁷ A.e,s.220

⁴⁸ Ünal, a.g.e, s.243

⁴⁹ Mahmut Çınar, “ Habercilik ve Nefret Söylemi”, **Medya ve Nefret Söylemi Kavramlar Mecralar Tartışmalar**, ed:Mahmut Çınar, Mahmut Çınar, Hrant Dink Vakfı Yayınları, İstanbul, 2003, s.138

Söylem ve söylemlerle birlikte var olan nefret söylemi ve ayrımcılık, son zamanlarda akademik çalışmaların yanı sıra medyaya yönelik eleştirilerde ve gündelik hayat içinde çok konuşulan kavramlar arasında yer almaktadır. Bu anlamda söylemleri iktidar kuramının merkezine yerleştiren Foucault'ya göre, söylem, bilgiyi kuran, var olan bilginin içinde zaten yer alan toplumsal pratiği ve güç ilişkilerini yaratan yollara verilen isimdir.⁵⁰

“Söylem kavramının ortaya çıkışı ve günümüze kadar izlediği seyir, kavramın disiplinlerarası eleştirel bir yaklaşımla sürekli olarak yeniden inşa edildiğini göstermektedir. Söylem teorisi, tek bir paradigmadan hareketle anlaşılacak kadar karmaşık ve dinamik bir yapı içinde gelişmektedir. Psikoloji alanı içinde ‘dil ‘i sadece zihinsel süreçlerin bir temsili ve bir iletişim aracı olarak gören ana akım anlayışa karşı bir anlatımla, dilin sosyal etkileşimler bağlamında nasıl inşa edildiği ve sürdürüldüğü üzerine çalışmalar, ‘söylem’ üzerine ilk kavramsallaştırmaları ortaya çıkarmıştır. İnsanlar, belli bir grup içinde paylaşılan inançları tutumları, grubun ideolojisini söylemler aracılığıyla kurar ve sürdürürler.”⁵¹

Yine söylemler aracılığıyla anlamlandırılan grup aidiyetleri, gruplar arası ilişkiler bağlamında, ‘benzerlikler ve farklılıkların üretilmesini ve böylece iç-dış grup ayrımının daha da belirgin olmasına neden olur. Bu ilişkilerle beraber şekillenen kamusal alanda ise, farklı ideolojilere sahip gruplar arasında gücün ne şekilde dağılacığı, yine söylemler sayesinde belirlenir, pekiştirilir ve meşrulaştırılır. İnsanların grup aidiyetlerini, gruplar arası eşitsizlikleri veya grup davranışlarını anlama ve açıklama çabaları söylemsel bir nitelik taşımaktadır. Bu nedenle, bir toplumda belirli bir söylemin analiz edilmesi, var olan söylemi inşa eden ideolojik temelin ne şekilde bir grup aidiyeti tasavvur ettiğini de kapsayacaktır.⁵²

Sözü edilen iç dış grup ayrımlarının belirlenmesi, farklılıkların olumsuz sunumu, söylemin nefret söylemine giden yolundaki temel meselesidir. Söylemler aracılığıyla

---

⁵⁰ Weedon, C. (1987) *Feminist Practice and Poststructuralist Theory*, Oxford: Basil Blackwell Aktaran Mahmut Çınar, “ Habercilik ve Nefret Söylemi”, **Medya ve Nefret Söylemi Kavramlar Mecralar Tartışmalar** Hrant Dink Vakfı Yayınları, İstanbul, 2003, s.138

⁵¹ Reicher, S. Ve Potter, J. (1985) “Psychological theory as intergroup perspective: A comparative analysis of ‘scientific’ and ‘lay’ accounts of crowd events”, *Human Relations*, sayı38, s.167-89

Aktaran, Melek Göregenli, “Nefret Söylemi ve Nefret Suçları”, **Medya ve Nefret Söylemi Kavramlar Mecralar Tartışmalar**, ed:Mahmut Çınar, Hrant Dink Vakfı Yayınları, İstanbul ,2003, s.58

⁵² A.e, s.58

din, dil, cinsiyet, ırk, mezhep farklılıklarının aktarılmasındaki ve bu farklılıkların yansıtılırken yaratılan “ öteki” sunumu nefret söylemini doğurur.

Nefret söylemi, herhangi bir kişi veya topluluğu “farklılığı” dolayısıyla ayrımcı ifadelerle “öteki” konumuna sokmak ve bunun paralelinde toplumdan dışlayıcı ve yok edici söylemlerde bulunmaktır. Yasemin İnceoğlu’nun “*Nefret Suçlarında Medyanın Sorumluluğu*” makalesinde belirttiği gibi yapılan bir nefret söyleminde kısaca “ Toplumda size yer yok” mesajı verilir.

Nefret söylemi, cinsiyet, ırk, din, etnik köken, ten rengi, ulusal köken, maluliyet veya cinsel yönelim gibi faktörlerin dahil olduğu özelliklere karşı takınılan ayrımcı, göz korkutucu, onaylanmayan düşmanca ve/veya önyargılı tutumları ifade etmektedir. Nefret söylemi, hedeflenen grupları incitici, kişiliksizleştirici, taciz edici, sindirici, küçük düşürücü, alçaltıcı, mağdur duruma düşürücü ve bu gruplara karşı duyarsızlık ve gaddarlığı teşvik edici bir amaç gütmektedir.⁵³

Nefret söyleminin temelinde ben – öteki ayrımı bulunur. Toplumsal yaşam içinde egemenlerin hegemonyası altında yaşayan toplum kendisine enjekte edilen/ kabul ettirilen düşünceler dışındaki düşünceleri hoş karşılamaz. Böyle düşüncelere sahip kişi ve kurumlar toplumsal alan dışına itilir ve “öteki”leştirilir. “Öteki” kavramını sorgularken aslında hepimizin birbirimize karşı öteki olduğunu görürüz. Öteki bizden olmayan, bilmediğimiz, korktuğumuzdur. ⁵⁴ Bizden olmayana, dışlanılana karşı beslenen bu duygular zamanla yerini nefrete bırakır ve bu nefret, söylemler yoluyla paylaşılıp sürdürülür.

Günümüzde “öteki “kavramı yoksulları, ezilmişleri, toplumun dışlanmış ama o toplumu ayakta tutan değerlere sahip insanları tanımlar. “Öteki” olduğunu kabul etmek, meşru olmadığını kabul etmek demektir. Ancak birçok durumda “öteki”nin varlığı bir süre sonra rahatsız edici olmaya başlar. Ve bu anlamda şu anlayış ortaya çıkar: “Başkasının yanında ben fazlayım, gereksizim; benim yanımda da başkası

---

⁵³ Cohen-Almagor, R. (2011) “Fighting Hate and Bigotry on the Internet”, Policy&Internet, cilt 3, sayı 3, s.26-1 Aktaran Yasemin İnceoğlu, “Tartışmalı Bir Kavram: Nefret Söylemi” **Medya ve Nefret Söylemi Kavramlar Mecralar Tartışmalar**, ed:Mahmut Çınar, Hrant Dink Vakfı Yayınları, İstanbul 2003, s.80

⁵⁴ Yasemin İnceoğlu, Savaş Çoban, “Öteki”leştirme Sürecinde Medyanın Yeri”, **Azınlıklar, Ötekiler ve Medya, Ayrıntı** Yayınları, İstanbul, 2014, s.55

fazla”. Başka bir deyişle, “ötekileştirme” karşındakilerin haklarını sınırlandırmak ya da yok etmek anlamına gelmektedir.⁵⁵

Nefret söylemi ile ilişkili olan bir diğer kavram ise ayrımcılıktır. Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komitesi’ne göre ayrımcılık, “ Bütün hak ve özgürlüklerin herkes tarafından eşit biçimde tanınmasını ve kullanılmasını engelleme veya tanınmasını ve kullanılmasını hükümsüz kılma amacını taşıyan veya bu etkiye sahip ırk, renk, cinsiyet, din, dil, siyasi veya diğer görüşler, ulusal ya da toplumsal köken, mülkiyet, doğum veya diğer statülere dayalı olarak gerçekleştirilen ayırma, dışlama, kısıtlama ve tercih” şeklinde tanımlanmaktadır. ⁵⁶

“Ayrımcılık kavramı hukuk alanında, kısaca etnik köken ve cinsel yönelim gibi yasaklanan temellerde bir kişiye veya gruba yönelik, aleyhe sonuç doğuran ve hukuken haklı kılınamayan herhangi bir fark gözetme olarak tanımlanabilir. Ayrımcılık yasağı giderek gelişme gösteren bir kavramdır ve bugün çok çeşitli ayrımcılık biçimlerini kapsamaktadır. Ayrımcılık kavramı şu şekilde tanımlanabilir: Kamusal veya özel yaşamda, insan haklarının eşitlik temelinde tanınmasını, haklardan yararlanılmasını veya hakların kullanılmasını ortadan kaldırma veya zayıflatma amacı taşıyan veya böyle bir etki doğuran, herhangi bir ayrımcılık temeline dayanan, herhangi bir fark gözetme, dışlama, sınırlama veya kısıtlama ya da öncelik tanıma.”⁵⁷

Buna ek olarak, ayrımcı nitelikte taciz; bir başkasına yönelik ayrımcılık yapılması talimatı; engellilik veya din veya inanç gibi temellerde herhangi bir kişinin ya da kuruluşun, bir hükmün, ölçütün veya uygulamanın beraberinde getirdiği dezavantajların ortadan kaldırılması için uygun tedbirlerin alınmaması da, ayrımcılığın güncel biçimleri olarak kabul edilmektedir. ⁵⁸

Ayrımcılıkta karşılaştırılabilir pozisyonda olan kişiler arasında makul ve objektif bir sebebe dayanmadan ayrı muamele ya da aynı şekilde bir yaklaşım ayrımcılık kapsamında değerlendirilmektedir. Nefret söyleminde ise, ayrımcılık için geçerli bu

---

⁵⁵ A.e, s.55

⁵⁶ Ulaş Karan “ Nefret İçerikli İfadeler, İfade Özgürlüğü ve Uluslararası Hukuk”, **Nefret Söylemi ve/veya Nefret Suçları** der: Yasemin Inceoğlu, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 2012, s.86

⁵⁷ Ulaş Karan, “ Nefret Söylemi ve Yakından İlişkili Diğer Kavramlar: Ayrımcılık, Nefret Suçu ve Hakaret”, **Medya ve Nefret Söylemi Kavramlar Mecralar Tartışmalar**, ed:Mahmut Çınar, Hrant Dink Vakfı Yayınları, İstanbul, 2003, s.98

⁵⁸ A.e, s.98

unsurlar söz konusu değildir; bir karşılaştırma yapılması ya da farklı muamele yoktur. Ayrıca ayrımcılık yasağı açısından tüm hukuk düzenlerinde belirli kurallar ortaya çıkmış olsa da, nefret söylemi açısından dünya üzerinde bir mutabakat olduğunu söylemek mümkün değildir. Ancak nefret söylemi ile ayrımcılık birbirlerinin ortaya çıkmasına olanak sağlayan iki farklı olgu olarak değerlendirilebilir.⁵⁹

Ayrımcılığın yaygın önyargılar ve kalıp yargılardan beslenen bir tutum ve davranış olarak gerek Türkiye’de, gerek dünyanın farklı coğrafyalarında, farklı biçim ve nitelikleriyle ciddi ölçüde yerleşik olması, ayrımcılıkla mücadelenin ne denli zor olduğunun en önemli göstergesidir. Ayrımcılığın hem nasıl bu denli sıradan karşılanabildiği, hem de bu kadar söz birliğiyle, gerek hukuksal olarak yasadışı, gerek vicdanen ‘kötü’ olarak kabul edilmesine karşın, nasıl bu denli genel olabildiği ve kalabildiği, sosyal bilimciler için son yirmi yılın, cevap arayan en önemli sorunlarından biridir.⁶⁰

Ayrımcılık ve nefret söylemi kavramlarını birbirinden ayrı düşünülemez zira nefret söylemi barındıran her söylemde ayrımcı söylemler bulunur. Toplumdan ayrı ve farklı tutulup nefret söylemi kullanarak ötekileştirilen her birey ya da topluluk aynı zamanda ayrımcı söyleme de maruz kalmıştır diyebiliriz ancak her ayrımcı söylem nefret söylemi değildir.

1.4.1 Nefret Söyleminin Etik ve Hukuksal Sınırları

Nefret söyleminin hukuksal alandaki konumu göz önünde bulundurulduğunda suç değildir. Fakat nefret söylemi belli bir içeriğe sahip olması durumunda, bazı

---

⁵⁹ A.e, s.98

⁶⁰ Melek Göregenli, “Ayrımcılığın Meşrulaştırılması”, Medya ve Nefret Söylemi Kavramlar Mecralar Tartışmalar, ed:Mahmut Çınar, Hrant Dink Vakfı Yayınları, İstanbul, 2003, s.40

ülkelerin mevzuatlarında suç olarak değerlendirilmektedir.⁶¹ Kuşkusuz bu düzenlemeler yapılırken her ülke farklı kriterleri esas almaktadır.

Nefret söyleminin uluslararası alanda kabul edilen bir tanımından söz etmek mümkün değildir ancak en geçerli tanımı Avrupa Konseyi ortaya koymuştur. Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından kabul edilen 1997 tarihli ve R (97) 20 sayılı tavsiye kararında nefret söylemi, “ yabancı düşmanlığı, ırkçı nefret, antisemitizm ve hoşgörüsüzlük temelli diğer nefretleri yayan, teşvik eden, savunan ya da haklı gösteren her tür ifade biçimi” olarak tanımlanmıştır.”⁶² Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarında nefret söylemi, demokratik bir toplumda hoşgörüsüzlüğe sebep olan, hoşgörüsüzlüğü yayan, pekiştiren veya olağan gösteren ifadelerin tümüne verilen addır.

Nefret söylemi, Danimarka Ceza Kanunu’nun 266B maddesi kapsamında ; “İrk, ten rengi, ulusal veya etnik köken, inanç veya cinsel yönelim sebebiyle bir gruba açıkça tehditte bulunma, alay etme ve bu grubu hor görme.” şeklinde tanımlanmaktadır. Hollanda Ceza Kanunu’na bakıldığında; “ Bir grubun ırkı, dini veya hayat felsefeleri, cinsel yönelimleri ya da fiziksel, psikolojik veya ruhsal engellilikleri bağlamında kendisini açıkça sözlü, yazılı olarak veya grafikte, kasıtlı bir şekilde aşağılayıcı olarak ifade edenler, bir yıldan fazla olmayacak şekilde hapis cezası veya üçüncü kategori para cezası ile cezalandırılır.”⁶³ maddesiyle tanımlanmaktadır.

İzlanda Ceza Kanunu’na göre nefret söylemi; “ Ulusları, ten renkleri, ırkları, dinleri veya cinsel yönelimleri açısından bir gruba karşı alay edici, kötüleyci,

---

⁶¹ Ulaş Karan, “Nefret Suçlarından Ne Anlıyoruz; Nefret Suçları ve Nefret Söylemi, Hrant Dink Vakfı, İstanbul 2010,s57-58 Aktaran, Asuman Aytekin İnceoğlu, Nefret Suçu Kavramı ve Türk Ceza Mevzuatı Açısından Değerlendirilmesi, **Nefret Söylemi ve/veya Nefret Suçları** der: Yasemin İnceoğlu, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 2012,s.107

⁶² Recommendation No:R (97) 20 of the Committee of Ministers to Members States on “Hate Speech” (Bakanlar Kurulu’nun Üye Ülkelere Nefret Söylemi Konusundaki Tavsiyesi, No. R(97)20) Aktaran , Ulaş Karan, “ Nefret Söylemi ve Yakından İlişkili Diğer Kavramlar: Ayrımcılık, Nefret Suçu ve Hakaret”, **Medya ve Nefret Söylemi Kavramlar Mecralar Tartışmalar**, ed:Mahmut Çınar, Hrant Dink Vakfı Yayınları, İstanbul, 2003, s.95

⁶³ Yasemin İnceoğlu,“Tartışmalı Bir Kavram: Nefret Söylemi”, **Medya ve Nefret Söylemi Kavramlar Mecralar Tartışmalar**, ed:Mahmut Çınar, Hrant Dink Vakfı Yayınları, İstanbul 2003, s.80

rencide edici, tehditkar veya bu gruba alenen kötü davranış sergileyen herkes para cezasına ya da iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.”⁶⁴ şeklindedir.

Norveç Ceza Kanunu’na bakıldığında ise, “Birini alenen tehdit eden veya küçük düşüren açıklamalar yapma veya ten renkleri, etnik kökenleri, cinsel yönelimleri ya da dini tercihleri nedeniyle bir kişiye karşı nefret, zulüm ve küçümsemeyi teşvik etme” şeklinde tanımlanan nefret söylemi bu madde ile yasaklanmıştır. İsveç nefret söylemini, “ Irkları, ten renkleri, ulusal veya etnik kökenleri, inançları veya cinsel yönelimleri sebebiyle bir etnik grup veya benzer bir gruba karşı alenen tehdit edici beyanlarda bulunma veya saygısızlık ifade etme” şeklinde tanımlamaktadır.⁶⁵

Nefret söylemleri, nefret suçu olarak kabul edilmese de bir suç işlemekten önce suçun işlenmesi sırasında veya suç işlendikten hemen sonra yapılan ve nefret söylemi teşkil eden açıklamalar, nefret suçunu oluşturan “önyargı saikinin varlığını kanıtlamada kuvvetli delil teşkil edecektir.”⁶⁶ Nefret söyleminden nefret suçuna giden aşamada önyargı saiki belirleyici rol oynamaktadır. Toplumda var olan yanlış kanaatler doğrultusunda sahip olunan önyargılar, nefret söyleminin şiddete dönüşmesine neden olmaktadır. Bahsedilen şiddet, fiziksel şiddetin yanı sıra psikolojik şiddet olarak da tezahür etmektedir.

Bu noktada nefret suçuna değinmek doğru olacaktır.

Günümüzde uluslararası düzeyde “nefret suçlarını” tanımlayan ve yasaklayan herhangi bir sözleşme veya düzenleme bulunmamaktadır. Nefret suçlarına ilişkin tek kapsamlı tanım, bölgesel bir hükümetler arası organizasyon olan Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı tarafından düzenlenmiştir.

AGİT’in nefret suçu tanımı şöyledir:

---

⁶⁴ A.e, s.80

⁶⁵ A.e, s.80

⁶⁶ Hate Crime Laws: A Practical Guide, OSCE-ODIHR 2009, S.25 Aktaran, Asuman Aytekin İnceoğlu, “ Nefret Suçu Kavramı ve Türk Ceza Mevzuatı Açısından Değerlendirilmesi, **Nefret Söylemi ve/veya Nefret Suçları** der: Yasemin İnceoğlu, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 2012,s.107

- A) Nefret suçu, mağdur, mülk ya da suçun hedefi B şikkında tanımlandığı gibi bir grupta gerçek ya da varsayılan bağlantısı, ilgisi, ilişkisi, destekçisi ya da üyesi olduğu için seçilerek, mülke ya da kişiye karşı işlenen herhangi bir suç kapsamaktadır.
- B) Grup üyelerinin genel özellikleri gerçek ya da varsayılan ırk, ulus ya da etnik orijin, dil, renk, din, cinsiyet, yaş, fiziksel ya da zihinsel engellilik, cinsel kaynaklı ya da diğer benzer durumlara dayandırılabilir.⁶⁷

Nefret suçları aynı zamanda “ön yargı suçları” şeklinde de tanımlanmaktadır. Bu anlamda nefret suçları her zaman iki unsuru kapsamına almaktadır. Önyargılı bir motivasyonla birlikte cezai bir suçun işlenmiş olması. Nefret suçlarının birinci unsuru, sıradan ceza kanunları kapsamında suç oluşturan bir eylemin gerçekleşmesidir. Nefret suçlarına ilişkin ikinci unsur önyargılardır. Suçu işleyen, koruma altındaki özelliği kasıtlı olarak hedef seçmiştir. Hedef bir ya da birden fazla kişi ya da belli özellikleri paylaşan bir grupta özdeşleşmiş mülkiyet olabilir. Koruma altındaki özellik ırk, dil, etnisite, ulus ya da benzer nitelikteki diğer genel faktörler gibi, bir grup tarafından paylaşılan bir özelliktir.⁶⁸

Özellikle nefret söyleminden nefret suçuna giden süreçte önyargıların ve bu önyargılar sonucunda varılan kanaatlerin söylemler aracılığıyla kişi veya grupları hedef gösterilmesinin sonuçlarını sadece dünyada değil aynı zamanda Türkiye’de de çok yakın örneklerini görmek mümkün. Ermeni olması dolayısıyla gazetelerde, haberlerde sıklıkla hedef gösterilen, nefret söylemiyle toplumdan dışlanan Hrant Dink’in bu söylemler doğrultusunda adım adım nefret suçuna kurban gitmesi, nefret söyleminin ve hedef göstermenin olumsuz gücünü bizlere gösterir niteliktedir. Bu örneğe ek olarak, LGBTİ sayısız bireyin toplumdaki önyargılar sonucunda cinayetlere kurban gitmesi, sayısız gün geçtikçe artan kadın cinayetleri, etnik azınlıklara yönelik, yaşlılara yönelik ve özellikle son dönemde sıklıkla artan göçmenlere yönelik nefret suçları Türkiye’deki nefret suçlarının yaygın örneklerinden sayılabilir.

---

⁶⁷ Combating Hate Crimes in OSCE Region, An overview Statistics, Legislation and National Initiatives, OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights (ODIHR) tarafından basılmıştır Aktaran Hakan Ataman, “Nefret Suçlarını Farklı Yaklaşımlar Çerçevesinden Ele Almak: Etik, Sosyo-Politik ve Bir İnsan Hakları Problemi Olarak Nefret Suçları, **Nefret Söylemi ve/veya Nefret Suçları** der: Yasemin İnceoğlu, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 2012,s.60

⁶⁸ A.e, s.61

1.4.2 Nefret Söylemi ve Medya İlişkisi

Temel iddiası ‘olanı olduğu biçimde’ aktarmak, gerçeği yansıtmak olan habercilik, hayatımızda çok önemli bir yer işgal etmektedir. Haber, gündelik hayatın sınırları içinde deneyimleyebileceğimiz dışındaki dünya ile alakalı bilginin temel kaynaklarından biridir. Bu bağlamda, haberlerin, ‘çoğunluk’ olarak tasavvur edilen ve aslında toplumun temel kimliğiymişçesine muamele gören büyük grup dışında kalanlarla ilgili de en temel bilgi kaynağı olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Toplumsal görünürlükleri çeşitli baskılar, tarih ve deneyim nedeniyle azalmış olan azınlık gruplarıyla ilgili genel kanılar, çoğu zaman bu gruplarla ilgili olarak medyada yer alan haberlerin taşıdığı imalarla, ifadelerle, tanımlamalar ve sınırlandırmalarla yaratılır.⁶⁹

Modern toplumlarda geleneksel ve yeni biçimleriyle medya, insanların dünya ve dünyanın işleyişi hakkında neyi nasıl öğreneceklerini etkileyen ve dönüştüren sistemler oluşturur.⁷⁰ Bu sistemler çeşitli ideolojilerin söylemler aracılığıyla aktarılması, sürdürülmesi ya da dönüştürülmesindeki mevcut belirleyiciliği nedeniyle, etkili iktidar alanlarıdır. Medya, geçmişten bugüne, ırkçı, cinsiyetçi, homofobik, veya yabancı düşmanlığı gibi ayrımcı ideolojileri destekleyen ve bu doğrultuda nefret söylemini üreten ve pekiştiren etkili araçlardan biridir.⁷¹

Türkiye’de ayrımcılığın hemen her türünü ana akım medyanın yanı sıra muhafazakar sağ medyada da görmek mümkün. Hatta zaman zaman ayrımcılık konusunda daha ‘hassas’ olarak değerlendirilen yayınlarda dahi ayrımcı söylemin örnekleri bulunabilmektedir.

---

⁶⁹ Mahmut Çınar, “Habercilik ve Nefret Söylemi”, **Medya ve Nefret Söylemi Kavramlar Mecralar Tartışmalar**, ed:Mahmut Çınar,”Habercilik ve Nefret Söylemi, Hrant Dink Vakfı Yayınları, İstanbul 2003, s.142

⁷⁰ Altheide, D.L. (2007) “ The Mass Media and Terrorism”, Discourse Communication, sayı 1, (13), s.287-308) Aktaran Melek Göregenli, “Nefret Söylemi ve Nefret Suçları”, **Medya ve Nefret Söylemi Kavramlar Mecralar Tartışmalar**, ed:Mahmut Çınar, Hrant Dink Vakfı Yayınları, İstanbul 2003, s.58

⁷¹ Melek Göregenli, ,”Nefret Söylemi ve Nefret Suçları,” **Medya ve Nefret Söylemi Kavramlar Mecralar Tartışmalar**, ed:Mahmut ÇınarHrant Dink Vakfı Yayınları, İstanbul 2003, s.59

“Medya metinlerinin nefret söylemi içerip içermediğini keskin sınırlar içinde belirlemek her zaman mümkün olamamaktadır. Yine de, özet bir tanımla, bir gruba, bir grubun üyelerine yönelik ifade nefreti teşvik ediyorsa ve bu teşvikin sözde geçerli nedeni, o gruba isnat edilen özelliklerse; bir grup, bir kimlik, bu grubun ve/veya kimliğin üyeleri, sırf bu gruba üye oldukları için, aşağılanıyor, ikinci sınıf görülüyor, bir şeylerin faili sayılıyorsa; ya da bu grupların ya da üyelerinin aşağılamaları, ikinci sınıf görülmeleri, haklarından mahrum edilmeleri meşru gösteriliyorsa, o metin, o konuşma, o fotoğraf, o video, o illüstrasyon vs. nefret söylemi içermektedir denebilir.”⁷²

Medyada sıklıkla yer alan Türkiye’ye özgü dil ve kültür farklılıkları dikkate alınarak belirlenmiş olan nefret kategorileri bulunmaktadır. Buna göre, haberlerde ve köşe yazılarında nefret söyleminin yer alış biçimleri şu şekilde kategorize edilmiştir;

Abartma / Yükleme / Çarpıtma: Bir kişiden ya da olaydan yola çıkılarak bir topluluğa yönelen olumsuz genellemeleri, çarpıtmaları, abartmaları, olumsuz atıfları içeren söylemlerin yer aldığı kategoridir.

Küfür / Hakaret / Aşağılama: Bir topluluk hakkında doğrudan küfür, aşağılama, hakaret içeren –‘kalleş’, ‘köpek’, ‘kambozuk’ gibi – söylemlerin yer aldığı kategoridir.

Düşmanlık / Savaş Söylemi: Bir topluluk hakkında düşmanca, savaşı çağrıştıran ifadelerin yer aldığı söylemler bu kategoridedir.

Doğal Kimlik Ögesini Nefret Aşağılama unsuru Olarak Kullanma / Simgeleştirme: Doğal bir kimlik ögesinin nefret, aşağılama unsuru olarak kullanıldığı, simgeleştirildiği söylemler için (örneğin, olumsuz anlamda, “Senin annen Ermeni zaten”) oluşturulmuştur.⁷³

Yeni medya ortamında daha hızlı ve daha kontrolsüz bir şekilde yer alan nefret söylemi sıklıkla benzer konular üzerine yoğunlaşır.

---

⁷² Çınar, a.g.e, s.143

⁷³ Çınar, a.g.e, s.144

“ İnternet ortamlarında nefret söylemi ile ilgili, yakın tarihli çalışmalar göstermiştir ki, özellikle kullanıcı türevli içeriklerde farklı alanlardaki nefret söylemleri bir arada kullanılmakta, örneğin yabancı düşmanı ya da ırkçı bir mesaj için üretilen içeriklerde aynı anda cinsel kimlik temelli nefret söylemi görülmektedir. Kullanıcıların yalnızca kendilerini ifade etmek için ürettiği içeriklerde bile nefret söyleminin ortaya çıkabilmesi, bir taraftan nefret söylemini doğallaştırmakta, diğer taraftan da nefret söyleminin yaygınlaşmasına olanak tanımaktadır. Yeni medyada üretilen nefret söyleminde, yeni medyanın dijitallik, etkileşimsellik, hipermetinsellik, yayılım, sanallık ve multimedya biçimselliği gibi özellikleri sayesinde olanaklı olan kullanıcı türevli içerik üretimi, stigma, stereotip, önyargı ve ayrımcılık gibi söylemsel pratikler aracılığıyla ortaya çıkmakta ve çoğunlukla aynı anda farklı grupları hedef alan nefret söylemleri görülmektedir.⁷⁴”

Nefret söylemi türleri, hedef aldığı gruba göre yedi başlık altında toplanabilir;

Siyasal nefret söylemi, siyasal bir düşüncüyü ve bu düşüncenin taraftarlarını hedef alan nefret söylemi kategorisidir. Bir ideolojinin tümünü hedef almasının yanı sıra bazen yalnızca bir siyasi partiyi ya da küçük toplulukları da hedef alabilir.

Kadınlara yönelik nefret söylemi, en genel tanımıyla cinsiyetçi birtakım ifadelerin kullanıldığı ve kadınlara yönelik aşağılama ifadelerinin yer aldığı söylemdir.

Yabancılara ve göçmenlere yönelik nefret söylemi, yabancıları, göçmenleri ya da etnik grupları hedef alabilmektedir. Bu tür nefret söyleminde ırkçı söylemlerde ön plandadır. Genellikle bu söylemlerle birlikte farklı etnik gruplar topluma düşman olarak aktarılmaktadır.

Cinsel kimlik temelli nefret söylemi, heteroseksüel cinsel kimlik dışındaki cinsel kimliklere sahip bireyleri hedef almaktadır. Bu söylem türünde hedef alınan gruplar toplumda sıklıkla “sapkın” olarak konumlandırılmakta ve toplumda “tehdit” unsuru olarak kodlanmaktadır.

---

⁷⁴ Mutlu Binark, Tuğrul Çomu, “Yeni Medya Ortamında Nefret Söylemi” **Medya ve Nefret Söylemi Kavramlar Mecralar Tartışmalar**, ed:Mahmut Çınar,”Yeni Medya Ortamında Nefret Söylemi, Hrant Dink Vakfı Yayınları, İstanbul 2003, s.208

İnanç ve mezhep temelli nefret söylemi, farklı din ve mezheplere yönelik olarak üretilmektedir. Dünyada farklı örnekleri görülmesinin yanı sıra Türkiye’de sıklıkla Müslümanlık dışındaki dinlere ve Sünni mezhebi dışındaki tüm mezheplere yönelik nefret söylemi sıklıkla tekrarlanmaktadır.

Engellilere ve çeşitli hastalıklara yönelik nefret söylemi, fiziksel veya zihinsel engellilere yönelik ya da bazı hastalıklara sahip kişileri hedef alan nefret söylemi türüdür.⁷⁵

Gerek gazetelerde gerekse yeni medyada sıklıkla örneklerini gördüğümüz nefret söylemi içeren haberler, başlıklar, farkında olmadan toplumda kanaatler oluşturur. Yukarıda bahsedilen dezavantajlı gruplara yönelik nefret söylemleri toplumda ayrımcılığı, hoşgörüsüzlüğü sunar ve pekiştirilir.

Örneğin manşetlerde yer alan “pis Çingene”, “korkak Yahudi”, hatta geçmişte bir bakanın söylediği “Ermeni dölü” şeklindeki sözlerin günümüzde gazetelerde ve internette sıklıkla kullanıldığını görmekteyiz. Bunlara ek olarak; Facebook sayfalarında yer almış olan kampanya başlıklarından örnekler, nefret söyleminin varlığını çok net biçimde ortaya koyuyor: “Lezbiyenlere tecavüz ederek onları topluma kazandırabiliriz”, “Duy Ulan Soysuz Ne Mutlu Türküm Diyene...”, “Soykırım Yapsak Soyunuz Kalmazdı Köpekler..”.. gibi.⁷⁶

Bunlara ek olarak; eşcinsel öğretmenin işten kovulması, tacizciye linç girişimi haberi veya kişinin herhangi bir nedenle intihar etmesi ile ilgili başlıklar adeta suçlu haklılaştırıyor ve hatta meşrulaştırıyor. Dink cinayeti öncesinde medyada yer alan başlıklardan bazıları; “ Hrant’ın hırlayışı”, “Türklüğe hakareten yargılanan Ermeni gazeteci”, “Ermeniye bak”, “Hrant kaşınıyor”, Hrant uslanmadı”, “Kovun bunları. Ya sev ya terket”. Tüm bunlar nefret söyleminin nefret suçuna dönüşmesi için farkında olmadan oluşturulan kanaatlerdir..⁷⁷

---

⁷⁵ A.e, s.209

⁷⁶ Yasemin İnceoğlu ” Tartışmalı Bir Kavram Nefret Söylemi”, **Medya ve Nefret Söylemi Kavramlar Mecralar Tartışmalar** , Hrant Dink Vakfı Yayınları, İstanbul, 2003, s.77

⁷⁷ a.e, s.78

Homofobik söylem de nefret söylemi olarak kabul edilmektedir. “Travesti dehşeti”, “Ters ilişki teklif etti öldürdüm”, “Hak ettiler” şeklindeki manşetler saldırıları meşrulaştırmakta veya özendirilmektedir. Medya LGBTİ haberlerini ya şiddet içeren üçüncü sayfa haberleriyle ya da ‘cinsel içerikli’, ‘toplumun ahlakına aykırı’ vurgularıyla, LGBT bireyleri de ‘sapkın’ veya ‘canavar’ gibi temsil ederek sunmaktadır. Kürt sorunu sıklıkla PKK ile özdeşleştirilerek, Kürtler hakkında ‘cani’, ‘hain’, ‘kalleş’, ‘dağdan inenler’ şeklindeki, sloganlaşan ve ‘korkunçlaştırıcı’ yargılar kullanılmaktadır.⁷⁸

Diğer yandan spor medyası da nefret söylemini ve nefret suçunu büyük oranda körüklemektedir. “Hindi dediniz bize nasıl yedirdik size”, “Yedin mi Türkün lokumunu hırbo İngiliz”, “O... Çocuğu hakem millilerimizi yaktı” türünden başlıklarla şiddet kültürü yeniden inşa ediliyor.⁷⁹ Benzer biçimde, HIV ve AIDS haberleri, suç ve ahlaksızlık ekseninde, tedavisi mümkün olmayan bir hastalık şeklinde sunuluyor; HIV ile yaşayanlar ‘tehlikeli’, ‘hastalıklı’, ‘günahkar’, ‘sapkın’ ve ‘kötü bireyler olarak, sürekli olarak ötekileştirilmektedir.⁸⁰

Örneklerden de anlaşıldığı üzere, Türkiye’de medya geleneksel olarak ötekileştirici bir söyleme sahiptir. Tüm bu somut veriler de göstermektedir ki; Türkiye’de Ermeni, Kürt, Süryani, Rum, Laz, Çerkes, Roman, Alevi, Şafi, Hıristiyan, sosyalist, komünist, gey, lezbiyen vb olmak “nefret”in hedefi olmak demektir.

Nefret söyleminin toplum içinde yayılmasının, çoğunluğa hakim olmasının, daha geniş kitlelere ulaşmasının en büyük ve etkili kaynağı medyadır ve bu anlamda son yıllarda kitle iletişim araçlarının dönüşümü doğrultusunda önemi büyük ölçüde artan yeni medya ortamının da nefret söylemi üzerindeki etkisini tartışmak doğru olur. Doğası gereği daha hızlı enformasyon akışının olduğu yeni medya ortamında, dezavantajlı bireylere yönelik nefret söylemi daha da körüklenmektedir. Bilgilerin

---

⁷⁸ A,e, s.78

⁷⁹ Ahmet Talimciler, “Ötekine Yönelik Nefretin Farkedilmediği ya da Kanıksandığı Alan: Türkiye Futbol Medyası”, **Nefret Söylemi ve/veya Nefret Suçları** der: Yasemin İnceoğlu, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 2012,s.247

⁸⁰ Yasemin İnceoğlu, “Tartışmalı Bir Kavram Nefret Söylemi”, **Medya ve Nefret Söylemi Kavramlar Mecralar Tartışmalar**, Hrant Dink Vakfı Yayınları, İstanbul, 2003, s.78

daha hızlı yayılması ve çoğu zaman anonim olarak paylaşılan bilgi ve yorumlar kullanılan problemler dilin pekiştirilip sürdürülmesine olanak sağlamaktadır. Bu noktada söylenebilir ki medya her türlü söylemin taşıyıcılığını yapar. Olumlu ya da olumsuz, iktidarın söylemleri ya da bunun aksi de karşımıza çıkar. Medyanın çoğu kimsenin farkında olmadan inşa ettiği kanaatler vardır. Bu kanaatler zaman geçtikçe toplumun büyük bir kısmında tartışmasız ve sorgusuz kabul edilir ve sürdürülür.

Özellikle nefret söylemi özelinde tartışacak olursak medyada var olan egemen söylemlere göre LGBTİ bireyler sapkın, sorun çıkarıcı, toplumun huzurunu bozan, toplumda asla olumlu anlamda konumlandırılmayan bireylerdir. Topluma aktarılan bu söylemler yavaş yavaş kamuoyunda kabul edilir ve gün geçtikçe çığ gibi büyüyen olumsuz kanaatler eklenir.

Van Dijk'in deyiimiyle sorun medyanın iktidarının yanı sıra azınlıkların, göçmenlerin, dezavantajlı grupların ne şekilde sunulacağı noktasında medyanın nasıl suiistimal edildiği. Çünkü medyaya sahip olanlar söylemi çevreleyen bağlam üzerinde egemenlik kurmakla kalmayıp, söylemin temel noktalarını da belirliyorlar. Kimin konuşabileceğine, kimin yazabileceğine, hatta ne hakkında konuşabileceğine/ yazabileceğine karar vererek zihinsel model kurguluyorlar.⁸¹

Downing ve Husband, medyanın, gruplar arası ilişkilerin ve sosyal kimliklerin anlamlandırılmasında, özellikle ırkçı söylemlerin benimsenmesinde 'bağlam oluşturucu' bir işlevi bulunduğunu dile getirmektedir. Yazarlar, medyanın ırkçı ideolojilerin sürdürülmesinde, imajlar stereotipler, çerçeveler gibi birtakım bağlam oluşturma mekanizmalarını kullandığını belirtmiştir. Haber sunumunda kullanılan imajlar, okuyucuların zihinlerinde belirli bir grubun diğer gruplara yönelik düşüncelerinin çarpıcı bir özetini, diğer bir ifadeyle, görsel temsilini oluşturmaktadır. Örneğin Arap Müslümanlar, çoğunlukla terör içerikli haberlerde ve 'terörist' kelimesine uygun imajlarla (ellerinde silahlar, başında yüzlerini kapatan bir örtü vb) yer almıştır. Latin Amerikalılar haberlerde

---

⁸¹ Ceren Sözeri, "Yazılı Basında Nefret Söylemi ve Mücadele Yolları", **Nefret Söylemi ve/veya Nefret Suçları**, der: Yasemin İnceoğlu, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 2012 ,s.205

çoğunlukla ‘suçlu’ imajlarıyla temsil edilirken, Amerikan yerlileri sadece geçmişte askerlere bağırırken çekilen fotoğraflarıyla yer almaktadır.⁸²

Van Dijk’a göre, toplumsal boyutta ideolojilerin medya aracılığıyla kamusal söylemi biçimlendirmesi, bireysel boyutta ‘sosyal biliş’in oluşturulmasıyla mümkün olmaktadır. Medya söylemiyle topluma aktarılan ideolojiler, bireylerin zihinlerinde belirli bir gruba yönelik tutumları, fikirleri veya inançları örgütleyen sosyal temsilleri etkilemektedir. Bireylerin kamusal alandaki etkileşimleriyle yeniden anlamlandırılan sosyal temsiller ise, hakim ideolojilerin yeniden tanımlanmasını sağlamaktadır. Bu bağlamda medya, söylemler aracılığıyla ideolojilerin aktarıldığı aynı zamanda yeniden inşa edildiği alandır⁸³

Van Dijk’in tanımlamaları ve medyanın toplum üzerindeki etkisi konusundaki söylemlerinden hareketle şunu söylemek mümkün olacaktır; medya hakim ideolojilerin aynasıdır, en büyük yardımcısıdır ve medya iktidar ile dirsek temasını her dönemde sürdürmektedir. Bunlara ek olarak, yalnızca egemen düşüncenin tekelinde bulunan medya organlarında değil aynı zamanda hakim düşüncenin dışında konumlanan medya gruplarının da nefret söylemini oldukça hissedilir şekilde sürdürdüğü söylenebilir.

Tüm bunların aksine, “Profesyonel Gazetecilik Etiği Uluslararası İlkeleri’nin 8. Maddesinde, “Gazeteci, barış, demokrasi, insan hakları, toplumsal ilerleme ve ulusal özgürleşim gibi evrensel insani değerleri savunur” ifadesi bulunmaktadır.⁸⁴

9. maddesine göre, evrensel insani değerlere bağlı bir gazetecinin savaşı, şiddeti, nefreti, ayrımcılığı, ırkçılığı, baskıyı haklılaştıracak bir gazetecilik anlayışından uzak duracağı ve barış için çaba göstereceği vurgulanmaktadır.⁸⁵

Öte yandan TGC’nin hazırladığı Türkiye Gazetecileri Hak ve Sorumlulukları Bildirgesi’ne göre; “Gazeteci başta barış, demokrasi, insan hakları olmak üzere

---

⁸² Melek Göregenli, “Nefret Söylemi ve Nefret Suçları”, **Medya ve Nefret Söylemi Kavramlar Mecralar Tartışmaları**, ed:Mahmut Çınar,” Hrant Dink Vakfı Yayınları, İstanbul 2003, s.61

⁸³ **A.e**, s.59

⁸⁴ Yasemin İnceoğlu, “Nefret Suçlarında Medyanın Sorumluluğu: “Ya sev ya terket ya da...”, **Nefret Söylemi ve/veya Nefret Suçları** der: Yasemin İnceoğlu, Ayrintı Yayınları, İstanbul, 2012,s.25

⁸⁵ **A.e**, s.25

insanlığın evrensel değerlerini, çok sesliliği, farklılıklara saygıyı savunur. Milliyet, ırk, etnisite, cinsiyet, dil, din, sınıf ve felsefi inanç ayrımcılığı yapmadan tüm ulusların, tüm halkların ve tüm bireylerin haklarını ve saygınlığını tanır. Bir ulusun, bir topluluğun ve bireylerin kültürel değerlerini ve inançlarını veya inançsızlığını doğrudan saldırı konusu yapamaz.”⁸⁶

Barışçıl ve hoşgörü ortamının yaratılması konusunda belirtilen bu maddelere bakıldığında medyanın durumu bu maddelerde bahsedilen ortamdaki çok uzaktır. Medya, Türkiye özelinde özellikle hedef gösterilen kişi ve grupların yaşadığı baskı ve şiddet ortamını pekiştirerek ve toplumu da bu yönde etkileyerek hoşgörü ortamından uzak bir manzara çizer. Barışçıl ve toplumu kucaklayan, toplumu hoşgörü paydasında birleştirmesi gereken medya, özellikle egemen söylemin de gölgesinde kalarak biz-onlar ayrımını körüklemektedir.

Ancak Türkiye’de yavaş fakat güçlü bir takım girişimler görmek mümkün. Gerek STK’lar gerekse sosyal medya ortamında yapılanan topluluklar nefret söylemine dikkat çeker niteliktedir. Özellikle Hrank Dink Vakfı’nın aylık nefret söylemi izleme raporları medyada yer alan problemleri dile dikkat çekmektedir, Uluslararası Şeffaflık Derneği’nin düzenlediği sempozyumlarda gazetecilik alanına yönelik çalışmalar nefret söylemini görünür kılmaya ve nefret söyleminin engellenmesi yönündeki girişimleri çoğaltmaya yönelik başarılı çalışmalardır. Bu çalışmalar nefret söyleminin çözülmesi konusunda elbette yeterli olmamaktadır. Medyada var olan sorunlu dilin düzeltilmesi için nefret söylemi ifade özgürlüğü ayrımı noktasında hukuki sınırlar göz önünde bulundurularak birtakım yaptırımların uygulanması gerekmektedir. Bu yaptırımların uygulanmadığı bir medya ortamında ötekileştiren, ayrıştıran dil toplumda yanlış kanaatlere neden olarak nefret söyleminden nefret suçuna giden bir sürecin hızlanmasına neden olmaktadır.

---

⁸⁶ A.e, s.25

İKİNCİ BÖLÜM

QUEER TEORİDE CİNSİYET KAVRAMSALLAŞTIRMASI VE TEMSİLİ

2.1 Toplumsal Cinsiyet Kavramının Teorik İnşası

Bireyin sahip olduğu genetik, biyolojik, fizyolojik ve anatomik özellikler dolayısıyla tanımlanan dişi ya da er olma haline “cinsiyet” denmektedir. Kadın-erkek tanımlarıyla ve kadın-erkek olma durumlarıyla ilgilenen birçok sosyal bilim dalının aksine, toplumsal cinsiyet konusunun temelinde bu dişi ya da er olma hali vardır.⁸⁷

İngilizcede cinsiyet için “sex”, toplumsal cinsiyet için “gender” kavramları vardır. Böyle bir ayrıma ihtiyaç duyulduğu için, Türkçe’de, başka terimlerden de söz edilmekle birlikte bu iki kavram cinsiyet ve toplumsal cinsiyet terimleriyle karşılanmaya çalışılıyor. Batı literatürüne göre “sex” ve “gender” kavramları zaman zaman birbirinin yerine ve çoğu zaman da farklı anlamlarda kullanılır. Bazı anlam karışıkları bulunsa da günümüzde bu terimlere yönelik araştırmaların artması sonucunda, bu kavramların ayrımları daha fazla yapılmaktadır.

Türkçe kullanımda da cinsiyet teriminin bazen toplumsal cinsiyeti de kapsamak üzere kullanıldığını söylemek doğru olur. Bu durum, hem toplumsal cinsiyetin temelinde cinsiyet ayrımının bulunması hem de “toplumsal cinsiyet” teriminin kullanımının yaygınlaşması dolayısıyla henüz çok “ pratik” bulunmamasına bağlanabilir. Böyle bir ayrımı yansıtabilecek sözcüklerin Türkçeye girmemiş olmasını, insanların biyolojik ve toplumsal cinsiyetlerinin birbirinden ayrılmaz bir bütün olarak görülmesine bağlamak da mümkündür.⁸⁸

---

⁸⁷ Karadağ, N. (2008) Cinsel Azınlıkların Bireysel Hakları, İstanbul: XII Levha Yayınları Aktaran Çiğdem Ece Dimançer, “Queer Teorinin İzinde Avrupalı Bir Türk: Ferzan Özpetek ve Sineması”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2018, s.4

⁸⁸ A.e.s.18

"Cinsiyet" kategorisi, en başından, normatiftir; bu tam da Foucault'nun "düzenleyici ideal" olarak belirlediği şeydir. Bu doğrultuda, "cinsiyet" yalnızca bir norm olarak işlemez, fakat yönettiği bedeni üreten düzenleyici pratiğin bir bölümüdür; bu, düzenleyici gücünün kontrol ettiği bedenleri üretme -sınırlama, dolaşıma sokma, farklılaştırma- gücüne sahip bir çeşit üretici tahakküm olarak açıklanabilir. Dolayısıyla "cinsiyet" maddeselleştirilmesi zorunlu olan bir düzenleyici idealdir ve bu maddeselleştirme ileri derecede düzene sokulmuş belli pratikler aracılığıyla vücut bulur (ya da bulamaz). Başka bir biçimde söylemek gerekirse "cinsiyet", zaman boyunca maddeselleşmesi mecburi kılınmış ideal bir yapıdır. Bu, bir bedenin değişmez koşulu ya da tek gerçeği değildir, fakat düzenleyici normların "cinsiyet"i maddeselleştirdiği ve bunu söz konusu normların mecburi yinelemesi aracılığıyla mümkün kıldığı bir süreçtir.⁸⁹

Biyolojik cinsiyet, cinsel kimliğin tanımlanması açısından ilk önemli aşama olarak karşımıza çıkar. Biyolojik cinsiyet, bir insanın erkek ya da dişi olması olarak açıklanmaktadır. Bireyin doğduğu anda belirgin olan cinsiyetine de biyolojik cinsiyet denmektedir. Erkek ya da dişi ifadelerinin bilimselliğine nazaran, kadın ve erkek tanımları bazı davranış ve düşünüş biçimlerinin kadınlara, bazılarının ise erkeklere özgü olduğunu göstermektedir. Kadın ve erkek kendi biyolojik cinsiyetine yüklenen/yakıştırılan davranış biçimlerinin dışına çıktığında kadına "erkeksi", erkeğe de "kadınsı" sıfatları yakıştırılmaktadır.⁹⁰

Var olan bu sıfatlar toplumda dışlanmalara sebep olurken, aynı zamanda bir takım kalıp düşüncelere neden olmaktadır. Bu kalıp yargıların başında gelen ise kadınlara "kadınsı" davranışları yönündeki beklenti ve telkinler yine aynı doğrultuda erkeklere de "erkeksi" davranışları yönündeki telkinler olarak sıralanabilir. Bu yakıştırmalar ve baskılar kişinin gelişimini olumsuz yönde etkilemektedir.

Biyolojik cinsiyeti tanımlayan çeşitli farklılıklar bulunur. Bu farklılıklar kadının ve erkeğin kromozom farklılıkları ve buna bağlı olarak cinsiyet organlarındaki farklılıklar, hormonal farklılıklar, üreme fonksiyonundaki farklılıklar olarak

---

⁸⁹ Judith Butler, **Bela Bedenler**, Pinhan Yayıncılık, İstanbul , 2014, s.7

⁹⁰ Huriye Kuruoğlu ve Bermal Aydın, **Toplumsal Cinsiyet ve Medya**, Detay Yayınları, Ankara, 2014,s.132

sıralanabilir. Tüm bunlara birincil cinsiyet özelliklerine bağlı farklılıklar denir. Bunlara ek olarak, vücudun tüylü bölgelerinin farklılığı, vücut yapılarındaki farklılıklar, sesin farklılığı, göğüsler ve ademelması gibi farklılıklar ise ikincil cinsiyet özelliklerine bağlı farklılıklar olarak gösterilir. Bunlar birincil cinsiyet özellikleri kadar keskin farklılıklar değildir ve kalıtıma bağlı olarak değişkenlik gösterebilir.⁹¹

Toplumsal cinsiyet (gender) kavramının -dil bilimleri alanında çok uzun süredir bilinip kullanılmasına rağmen- sosyal bilimler alanında kendine yer bulması, kavramın 1960'lı yılların sonu, 1970'li yılların başına rastlayan dönemde Ann Oakley tarafından kullanılmasıyla başlar. Oakley'e göre cinsiyet (sex) kavramı, er ve dişi bireyler arasındaki biyolojik temelli ayrıma gönderme yapmasına karşın, toplumsal cinsiyet (gender) kavramı, toplumsal alanda farklı cinsiyetlere sahip bireyler arasındaki eşitsiz, sosyal, psikolojik, ekonomik, politik ve kültürel bölünmeye gönderme yapmaktadır. Böylece toplumsal cinsiyet, farklı cinsiyetlere sahip bireyler arasındaki farklılıkların toplumsal düzlemde kurulmuş taraflarına dikkat çekmektedir.⁹²

Toplumsal cinsiyet, ayrımcı, eşitsiz, baskıya dayalı bir toplumsal düzenin adıdır. Aynı zamanda bu ilişkinin taraflarını oluşturan toplumsal grupları dile getiren bir kategoridir.”⁹³

Toplumsal cinsiyet, büyük oranda biyolojik farklılığı verili almakla birlikte bu fark üzerine inşa edilmiş toplumsal rol ve sınırlandırmaların ve özellikle kadınları dezavantajlı konuma iten ve onları orada kalmaya zorlayan anlayışların doğal değil öğrenilmiş ve dolayısıyla değiştirilebilir olduğunu vurgular. Söz konusu doğallaştırma yaklaşımı patriyarkal örüntülerin bir sonucudur yani toplumsal ve

---

⁹¹ Dökmen, **a.g.e.**, s.24

⁹² Scott, J.C. (1987) *Weapons of the Weak: Everyday Forms of Peasant Resistance*, New Heaven and London: Yale University Press Aktaran Çiğdem Ece Dimaçer, “Queer Teorinin İzinde Avrupalı Bir Türk: Ferzan Özpetek ve Sineması”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2018, s.4

⁹³ Gülnur Acar Savran, **Bedensiz, Emek, Tarih Diyalektik Bir Feminizm İçin**, Kanat Yayınları, İstanbul, 2009, s.135

sistematiktir.⁹⁴ Doğuştan kazanılmayan bu özellikler aslında doğduğumuz andan itibaren uygulanmaya başlar. Kız ve erkek çocuklarının giydiği kıyafet renklerinden, kimlik renklerine kadar devam eden davranışlar ve kurallar toplumsal cinsiyetin sınırlamaları arasında sayılabilir.

Toplumsal cinsiyet, biyolojik cinsiyetten ayrı olarak, toplumsal ve kültürel olarak belirlenen ve dolayısıyla içeriği toplumdan topluma olduğu kadar tarihsel olarak da değişebilen “cinsiyet konumu” ya da cins kimliğidir. Toplumsal cinsiyet yalnızca cinsiyet farklılığını ifade etmekle kalmaz aynı zamanda cinsler arasındaki eşitsiz güç ilişkilerini de belirtir.⁹⁵

Toplumsal cinsiyet, kadın ve erkeğin toplumsal rol ve sorumluluklarına vurgu yaparak, toplumun bizi nasıl algıladığı, bizden nasıl davranmamızı istediği ve neler beklediğine ilişkin ipuçlarını içeren bir kavramdır. Toplumsallaşma süresince edindiğimiz toplumsal cinsiyete ilişkin algılar, sürekli olarak yeniden öğrenilmekte ve üretilmektedir⁹⁶

Kültürümüzde savaşıklıkla erkeklik, dahası şeref özdeştir. Savaşçı ruh, bakışlara, beden hareketlerine ve pozlarına dahi yansımaktadır. “Erlik” ve “delikanlılık”, cinsel kimliği değil, hem erkeklerde hem de kızlarda savaşıklık niteleyen ifadelerdir. “Erkek gibi kadın” sözü, belki sadece Türklerin kültürel coğrafyasında övgü olarak nitelendirilmektedir. “Erkek Fatma”, “Şoför Nebahat” gibi film adları, başka kültürlerde cinsel kimlikle ilgili bambaşka çağrışımlar yaparken, kültürümüzde yiğitlik, cesaret ve şeref dahası onur ifadesi olarak olumlu çağrışımlar uyandırır.⁹⁷

Yüzyıllardır süregelen bu düzende tabi ki farklı olanın, ötekinin yeri yoktur. Doğumla birlikte aslında sahip olduğumuz değil bize verilenlerle oluşturduğumuz ya

---

⁹⁴ Delta Meriç CANDEMİR, “2000 Sonrası Türkiye Sinemasında Queer İmkanlar: Benim Çocukluğum, Zenne, Bizim Büyük Çaresizliğimiz Üzerine Bir Çözümleme”, Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir, 2016, s.9

⁹⁵ Fatmagül Berktaş, **Tek Tanrılı Dinler Karışımında Kadın**, Metis Yayınları, İstanbul, 2016, s.16

⁹⁶ Özge Zeybekoğlu **Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Erkeklik Olgusu**, Eğiten Kitap, Ankara 2013, Aktaran Çiğdem Ece Dimançer, Queer Teorinin İzinde Avrupalı Bir Türk: Ferzan Özpetek ve Sineması, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2018, s.4

⁹⁷ Aliye Çınar Köysüren (2013) Kültürel ve Dini Algıda Toplumsal Cinsiyet, Ankara: Sentez Yayınları. Aktaran Çiğdem Ece Dimançer, “Queer Teorinin İzinde Avrupalı Bir Türk: Ferzan Özpetek ve Sineması”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2018, s.4

da oluşturamadığımız kimliklerle yaşamımızı sürdürmekteyiz. Bu düzen içinde farklı cinsel yönelimlere sahip olan bireylerin yaşadığı psikolojik ve fiziksel zararlar her zaman göz ardı edilmekte ve çoğunlukla aile bireyleri tarafından bastırılmakta ve yok sayılmaktadır.

Biyolojik cinsiyet farklılıkları doğuştan sahip olduğumuz, kadınlar ve erkekler arasındaki farklılıkların gözlenebilen halidir. Toplumsal cinsiyet farklılıkları ise sosyal hayatta toplumdan topluma değişen ve zamanla kazanılan farklılıklardır.

“Simone de Beauvoir’ın kadını, erkeğin egemenliğinden kurtarmak için toplumsal, tarihsel ve kültürel olanla mücadele etmeyi önermesinin ve eşitlik talep etmesinin Judith Butler’ın *Cinsiyet Belası* üzerinde olumlu bir etkisi vardır. Beauvoir, bedenimizde kültürel dünyayı vücuda getirdiğimizi, onu giyindiğimizi, ataerkil kültürün bizim sürekli etkin bir biçimde icra ettiğimiz bir proje olduğunu görür. Dişi cinsiyetin doğal olduğu yanılışmasını yaratan şey kadınların kendilerini ikinci cins haline getiren projeyi sürekli biçimde üstleniyor olmalarıdır. Simone de Beauvoir’ı yorumlarken Butler şöyle der: Beden hiçbir zaman ‘kendisiyle özdeş bir fenomen değildir’; ‘bir anlam fırsatıdır; yüklendiği, üstüne aldığı anlamlarla bilinen sürekli bir yokluktur.’ Beden bir durumdur; ama bu durum hep bir aşkınlık içerir. Bu durum toplumsal cinsiyetin dayatıldığı bir yer değildir yalnızca, aynı zamanda da seçildiği yerdir. Butler’a göre, Beauvoir kültürden bağımsız bir şekilde anlam taşımayan doğal bir cinsiyet olduğu varsayımında bulunur. Bir ‘doğa’ ,’’doğal cinsiyet’’, kendiliğinden bir değeri olmayan bir olgu statüsünde yine de öne sürülmüştür. Butler, bu soyutlama düşüncesinin toplumsal cinsiyetlendirmenin temeli olduğuna inanır ve bundan kurtulmak gerektiğini savunur.⁹⁸

Beauvoir’e göre doğal bir cinsiyet olgusu bulunur ancak bu doğal cinsiyet, cinsiyetin anlam yüklü olarak inşası için sadece bir vesiledir. Bununla birlikte, Beauvoir’ın, heteronormativitenin cinsiyet, toplumsal cinsiyet, arzu ve cinsel pratik arasında kurduğu zorunlu sebep sonuç ilişkisini ne ölçüde kesintiye uğrattığı açık

---

⁹⁸ Zeynep Direk, “Queer Kuram ve Cinsiyet Farklılığı”, **Cinsellik Muamması Türkiye’de Queer Kültür ve Muhalefet**, Hazırlayanlar Cüneyt Çakırlar ve Serkan Delice, Metis Yayınları, İstanbul, 2012, s.76

değildir. Kız çocuğunun, kadın toplumsal cinsiyetini üstlenecek, karşı cinsi arzulayacak ve heteroseksüel bir cinsel pratik içinde bulunacak olduğu varsayımı heteroseksüel kadını inşa eden, üreten bir varsayımdır.⁹⁹

Biyolojik cinsiyet, toplumsal cinsiyet ayrımına ek olarak bu kavramlarla karıştırılan ve birlikte anılan cinsellik kavramına da değinmek aydınlatıcı olacaktır. İngilizce’de sex kelimesinin cinsellik ve cinsiyet kelimelerinin karşılığı olarak her iki anlamda da kullanması muğlaklık yaratır.

Bu karışıklığı Stevi Jackson şu şekilde anlatır: “Belirli bir cinsel organlar setiyle doğmanın o kişinin belirli cinsiyetini (kadın ya da erkek) tanımladığı yaygın olarak varsayılır, bu da o kişinin normal olarak, tam manasıyla eril ya da dişil (uygun toplumsal cinsiyet) olacağı ve karşı cinsle, erotik faaliyet isteği duyacağı ve böyle bir faaliyete gireceği anlamına gelir”¹⁰⁰ Böylece kişi biyolojik olarak kadın doğar, dişil bir toplumsal cinsiyet benimser ve erkeklerle cinsel ilişki kurar ya da tam tersi. Bu doğrusal çizgi heteronormatiftir. Heteronormativite, en genel haliyle heteroseksüel ilişkiyi zorunlu ve norm kabul eder, bunun dışında kalan tüm cinsellik biçimlerini ise norm dışı bırakır.¹⁰¹

Cinselliğin tarihselleştirilmesinde önemli düşünürlerden biri olan Michel Foucault, bu konuda temel kaynaklardan biri olan *Cinselliğin Tarihi*’nde, “cinsellikten özgürce söz etme ve onu gerçekliği çerçevesinde kabullenme girişimi, binlerce yıllık bir tarihin çizgisine öylesine yabancıdır ve iktidara içkin mekanizmalara öylesine terstir ki; uğraşında başarıyla ulaşmadan önce uzun süre sürüklenir durur” sözleriyle baskıcı varsayım olarak adlandırdığı görüşüne karşı üç şüphe ile çıkar:

“ İlk olarak, cinselliğin bastırıldığı tarihsel olarak kesin midir? İlk bakışta göze görünen – dolayısıyla da bir çıkış varsayımının öne sürülmesini olanaklı kılan- acaba gerçekten de

---

⁹⁹ A.e, s.76

¹⁰⁰ Delta Meriç Candemir, “2000 Sonrası Türkiye Sinemasında Queer İmkanlar: Benim Çocukluğum, Zenne, Bizim Büyük Çaresizliğimiz Üzerine Bir Çözümleme”, Yüksek Lisans Tezi, Eşişehir, 2016, s.11

¹⁰¹ A.e, s.11

XVII. yüzyıldan bu yana cinselliğin bastırılmasını öngören bir düzenin belirginleşmesi, hatta kurulması mıdır? (...)İkinci şüphe: İktidar mekaniği, özellikle de bizimki gibi bir toplumda söz konusu olan mekanik, temelinde baskıyla mı ilişkilidir? Acaba yasak, sansür, inkâr gerçekten de iktidarın belki genel olarak tüm toplumlarda ama özellikle de bizim toplumumuzda işleyebilmesi için uymak zorunda olduğu biçimler midir?(...)Üçüncü şüphe: Baskıya yöneltilen eleştirel söylem, bu zamana değin sorgulanmaksızın işlemiş olan bir iktidar mekanizmasının karşısına onun yolunu kesmek amacıyla mı çıkar, yoksa ‘baskı’ diye adlandırarak suçladığı (ve mutlaka çarpıttığı) şeyle aynı tarihsel şebeke içinde mi yer alır? Baskı çağıyla baskının eleştirel çözümlemesi arasında gerçekten tarihsel bir kopma mevcut mudur?’¹⁰²

Queer teori açısından da önemli bir yeri olan Foucault’nun fikirleri, cinsellik ve arzunun yasayla iç içe geçmiş niteliğini ortaya koyması açısından önem taşır. Böylece üreme temelli cinselliğin normatifiğinin tam da yasadan ve iktidardan kaynaklanan bir kurulum olduğu öne sürülebilir.¹⁰³

2.2 Heteronormatif Kavrayışa Karşı Queer Teorinin Yükselişi

Heteronormativitenin tanımını yapmadan önce “normal” kavramının tanımını yapmak doğru olacaktır. Her normal tanımını sınırları dışında kalan bir anormal’i de beraberinde getirir. Normalizasyon süreçleri, normal tanımının getirdiği ölçütlere uygun hale gelme, aynı zamanda bu tanımın dışladığı alanın marjinalleştirilmesi anlamında ikili bir yapı üretir. ¹⁰⁴Toplumunu oluşturanları büyük bir kısmı normal

---

¹⁰² Michel Foucault, **Cinselliğin Tarihi**, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 2016, s.16

¹⁰³ Delta Meriç Candemir, “2000 Sonrası Türkiye Sinemasında Queer İmkanlar: Benim Çocukluğum, Zenne, Bizim Büyük Çaresizliğimiz Üzerine Bir Çözümleme”, Yüksek Lisans Tezi, Eşişçir, 2016, s.11

¹⁰⁴ Özkürüplü İ. “Queer Teori”, İçinde: F. Saygılıgil (Haz.) Toplumsal Cinsiyet Tartışmaları. Dipnot Yayınları, Ankara, 2016 Aktaran: Remzi Altunpolat, “LGBTİ’lere Yönelik Ayrımcılığı Tarihsel ve Politik Temelde Kavramak”, Türk Tabipleri Birliği, Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi, 2017, s.6

olmaya ve normal olanın sınırlarının dışına çıkmama gayretindedir. Normal olarak tanımlanan üzerinden “anormal” olan kurumsallaştırılır.¹⁰⁵

Epistemoloji üzerine çalışmalarıyla tanınan filozof ve fizikçi Georges Canguilhem *Le Normal et le Pathologique* (Normal ve Patolojik, 1943) adlı eserinde, “A-normal olarak anormal, normalin tanımlanmasından sonra gelir, onun mantıksal olumsuzlanmasıdır. Lakin normatif bir kastın ortaya çıkmasına yol açan, gelecekteki anormalin tarihsel önceliğidir. Sonuç olarak, anormalin mantıksal olarak ikinci ama varoluşsal olarak birinci geldiğini söylemek paradoksal olmayacaktır” demektedir.¹⁰⁶

“Heteronormativite”; toplumun ve kültürün “doğallaştırılmış”, “idealleştirilmiş” ve “normal” olarak nitelendirilen heteroseksüel cinsel yönelim doğrultusundaki yaşam tarzı ve değerlere göre şekillendiği, heteroseksüellik dışında yer alan cinselliklerin/cinsel hallerin marjinalleştirildiği, sapkın kategorisine yerleştirildiği, baskı ve şiddete maruz bırakıldığı ya da uysallaştırılarak hizaya sokulduğu bir iktidar sistemini tanımlamaktadır.¹⁰⁷

Heteronormativite, heteroseksüel eğilimleri dayatan ve bu eğilimler dışında kalan tüm eğilimleri sınırlandıran, baskılayan bir normlar çokluğudur. “Normal” olanın varlığından kaynaklanan ve anormal olarak inşa edilen her şey heteronormativite tarafından reddedilmektedir.

“Heteronormativite dediğimizde heteroseksüelliğe sığmayan davranışları yasaklayan veya heteroseksüel eğilimleri destekleyen bir normlar çokluğu akla gelir. Norm hiçbir zaman tek başına bulunmaz, normlar her zaman birbirleriyle ilişkili oldukları bir ağ oluştururlar. Klasik anlayışa göre değerler (“iyi” , “kötü”) insanı zorlamazlar, seçilerek benimsenirler; oysa normlar (-meli, -malı) insanı mecbur eder, davranışları düzenler; en azından nelerden kaçınılması gerektiğini, nelerin yapılmaması gerektiğini söylerler. Öte yandan, normların

---

¹⁰⁵ A.e, s.6

¹⁰⁶ İnceoğlu Yasemin., Özçetin Burak., Gökmen Tol M, Alkurt S.V. “Sağlık ve Hoşnutsuzlukları: sağlık Kanaat Önderlerinin Sosyal Medya Söylemleri ve Sağlığın Tibbileştirilmesi”, *Hasta Toplum: Cinsiyetçilik, Tibbileştirme ve Tüketime Dair Sağlık Çözümlenmeleri*. Nobel Yayıncılık, Ankara, 2015
Aktaran: Remzi Altunpolat, “LGBTİ'lere Yönelik Ayrımcılığı Tarihsel ve Politik Temelde Kavramak”, *Türk Tabipleri Birliği, Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi*, 2017, s.6

¹⁰⁷ A.e,s.6

değerlerle ilişkili olduğu açıktır; çünkü normlar değerler sistemine dayandırılarak meşrulaştırılır. Heteronormativite de heteroseksüel değerleri hayata sokar. Judith Butler ,toplumsal cinsiyet normlarının davranışı düzenlemekle kalmadıklarını bedeni cinsiyetlendirdiklerini, cinsiyetli bir beden ürettiklerini de öne sürmüştür. Normlar bizi şöyle veya böyle davranmaya zorladıklarında yaptıkları iş sadece davranışlarımızı düzenlemek değildir; cinsiyetli özne davranışlarından ibaret olduğu için, normlar cinsiyetli özneyi üretirler.”¹⁰⁸

Normlar ve normların işleyişine yönelik önemli farklılıklar bulunur. Butler, normları ele alırken Foucaultcu ve Lacancı yaklaşımlardan beslenir.

“ Butler’a göre, Lacan’ın sembolik sisteminde konuşan öznenin yerini belirleyen normlar, tıpkı Foucault’nun bahsettiği cinsellikle ilişkili normlar gibi tarihsel, toplumsal, kültürel iktidar ilişkileri içinde inşa edilmiştir. Butler’ın yaptığı özgül katkı, normların üstlenilen ve altüst edilebilen davranış kuralları olduğunu bir performans kuramı geliştirerek açıklamasında bulunabilir. Lacan’ın anlatısında beden sembolik sistemde belli bir konumu almada rol oynamaz. Foucault’da da beden söylemler tarafından belirlenen edilgin bir varlığı andırır. Butler’da ise performans kuramı, beden, davranış, tekrar tartışmasını beraberinde getirir. Butler bedenin kültürel normlarla nasıl karşılaştığını, onlarla ilişkisinde şöyle veya böyle hareket ederek, onları üstlenerek veya ihlal ederek nasıl toplumsal cinsiyetlendiğini çözümler. Burada “toplumsal cinsiyet” o kadar güçlü bir kavram haline gelir ki, bu süreç başlamadan önce ortada cinsiyet farklılığına sahip bir beden olduğunu varsaymak da gereksizleşir. Böylece “cinsiyet farklılığı” paradigması queer kuramın dışında kalır.”¹⁰⁹

Beauvoir, normların varoluş düzleminde üstlenilmesini özgür seçime dayandırır. Öznenin özgürlüğünün onun zaten varlığına ait olduğunu reddeden Butler’a göre ise, Beauvoir’ın bu bakış açısı istemciliktir. Varoluşçuluk toplumsal normların nasıl üstlenildiğini açıklamak için düşünülmemiş bilince gönderme yapar, ancak bu normlar bilinçte izikleştirilerek özgür düşünümün eleştirisine ve seçimine tabi

---

¹⁰⁸ Zeynep Direk, “Queer Kuram ve Cinsiyet Farklılığı“, **Cinsellik Muamması Türkiye’de Queer Kültür ve Muhalefet**, Hazırlayanlar Cüneyt Çakırlar ve Serkan Delice, Metis Yayınları, İstanbul, 2012, s.78

¹⁰⁹ **A.e.**, s.73

olabilirler. Varoluşçu fenomenoloji, normu çoktan sahiplenmiş olan davranışı düşünümün bir nesnesi haline getirir. İnsana, bir normu seçme veya seçmeme, bilinçli bir biçimde benimseme veya benimsememe özgürlüğünü veren şey düşünümdür. Bir normu seçmek, bir değeri olumlamak anlamına gelir. Butler için norm bir düşünüm, bir seçim nesnesi olmaktan çok ihlal edilecek veya edilmeyecek bir davranış yasasıdır.¹¹⁰

Bu noktada queer teorii besleyen düşünsel kaynakları iki farklı grup altında toplayabiliriz. İlk olarak Lacancı hat adı ile anılan, psikanalizin içinden gelen Jacques Lacan, Luce Irigaray ve Julia Kristeva isimleri öne çıkmaktadır. Queer teori açısından psikanalizin önemini vurgulamak gerekmektedir.

Psikanaliz Batı geleneğinde ilk kez özneliği cinsellikle ele alan kavramdır. Kimliğin kendi içinde tutarlı bir yapıya sahip olmasından ziyade, bölünmüş, kaygan ve parçalı olduğu ilk kez psikanaliz ile belirtilmiştir. Psikanaliz ile queer teorisinin ortak bir çıkış noktası olduğu söylemek doğru olur. Freud, “cinselliğin merkezine homoseksüelliği, bilinçdışının merkezine de cinselliği koyarak cinselliği tartışırken ‘normal’ olanın ardına soru işareti koyan ilk kişiydi.” En geniş anlamda psikanalizin cinsellik üzerine yaklaşımı – arzu, dürtü, dilek ve fanteziler, bilinç ve bilinçdışını hesaba katarak- normal ve patolojik olanın radikal biçimde sorgulanmaya maruz bırakılmasıdır.¹¹¹ Psikanaliz ve queer’in kesiştiği nokta burasıdır. “Normal” olanın eleştirisini temel alan queer ve bilinçdışını da hesaba katarak normal sorgulayan psikanaliz birbirini beslemektedir.

İkinci olarak temellerini psikanalizin eleştirisine dayandıran Foucault ve Gilles Deleuze’nin oluşturduğu bir hat gelmektedir. Burada da öznellik; cinsellik, toplumsal cinsiyet ve iktidar üzerinden değerlendirilmektedir. Her iki hat da bu konular

---

¹¹⁰ Zeynep Direk, “Queer Kuram ve Cinsiyet Farklılığı“, **Cinsellik Muamması Türkiye’de Queer Kültür ve Muhalefet**, Hazırlayanlar Cüneyt Çakırlar ve Serkan Delice, Metis Yayınları, İstanbul, 2012, s.79

¹¹¹ Esther Hutfless, Çev: Oya Yıldız, “Psikanaliz ve Queer Teori, *Libido Dergisi*, Çevrimiçi

hakkında düşünmek için yeni alanlar açmaya çalışmaktadır ve buluşacakları payda Butler olacaktır .”¹¹²

Butler, *Bela Bedenler* kitabında; toplumsal cinsiyetin icra edilen kısmının toplumsal cinsiyetin “hakikat”i olduğu sonucuna hiçbir bağlamda varamayacağımızı, sınırlanmış bir “edim” olarak performans performatifliğinden ayrılacağını belirtir. Performatiklik icra edenin öncesinde duran, onu sınırlayan ve aşan normların tekrarından oluşur ve bu bağlamda icracının “iradesi”nin ya da “seçimi”nin bir ürünü olarak düşünülemez, dahası, icra edilen bulanık, bilinçaltında, icra edilemez olarak kalan her şeyi reddetmese bile saklar. Performatifliğin, performansa indirgenmesinin bir hata olduğunu belirterek cinsiyet kimliklerinin mutlak ve doğal olduğu düşüncesinin karşısında durur.¹¹³

Judith Butler, *Cinsiyet Belası* adlı eserinde, cinsiyetin de toplumsal cinsiyet gibi kültürel bir inşa olduğu ve başından beri toplumsal cinsiyet olduğunu savunur.

“ Toplumsal cinsiyet” kavramının, “doğal” bir cinsiyet üretilmesinde ve cinsiyetin söylemsellik öncesi bir şeymiş gibi tesisinde araçsal bir işlev gördüğünü, böylelikle söylemsel üretimin tam da bu işlemi gizleyen ikili karşıtlıklar yapısını ve cinsiyet, toplumsal cinsiyet ve arzu arasında olduğu varsayılan süreklilik fikrini yeniden ürettiğini öne sürer.¹¹⁴

Judith Butler, tüm bu tartışmaların temelinde cinsiyet, toplumsal cinsiyet, cinsellik, ve kimliklerin doğal ve değiştirilemez olmadığını değişime ve dönüşüme açık olduğunu savunur. Butler’a göre queer olmak doğal olmamaktır; baştan aşağıya inşa edilmiş ve bilfiil inşa sürecinde olmaktır.¹¹⁵

Liberal ve eşitlikçi teoriler, kimlik politikalarının yerini giderek farklı politikalara bırakması sonucu meşrutiyetlerini kaybetmiştir. Bu durum sayesinde queer teorinin

---

¹¹²Alev Özkazanç, *Feminizm ve Queer Kuram*, Ankara, Dipnot Yayınları, 2015, Jagose, A. **Queer Theory: An Introduction**, New York, 1996 Aktaran Çiğdem Ece Dimançer, “Queer Teorinin İzinde Avrupalı Bir Türk: Ferzan Özpetek ve Sineması”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2018, s.37

¹¹³ Judith Butler, **Bela Bedenler**, Pinhan Yayıncılık, İstanbul 2014, s.330

¹¹⁴ Sibel Yardımcı, Özlem Güçlü, *Queer Tahayyül*, **Queer Tahayyül**, Derleyen Sibel Yardımcı& Özlem Güçlü, Sel Yayıncılık, İstanbul, 2013, s.21

¹¹⁵ A.e, s.83

ortaya çıkışı için düşünsel bir zemin oluşmuştur. Queer teori için gerekli olan, sürekli aynı söylemlerin ve pratiklerinin kendilerine yer bulduğu alanları artık farklılık anlayışının işgal etmesidir. Aslında buna sadece queer teori ihtiyaç duymaz, feminizm ve post yapısalcılık da farklılaşmanın izini sürmektedir.¹¹⁶

Bu bu noktada eşcinsel hareket konusunda önemli bir dönüm noktası olan AIDS'ten bahsetmek doğru olur.

Tarihsel olarak, AIDS salgınının kanıt olmamasına rağmen, dolaylı olarak suçluları teşhir edilmesi akabindeki yayılışı –birçok başka toplulukla birlikte- eşcinsel erkek topluluklarının AIDS'den perişan düşmelerine yol açmıştır. Dahası, lezbiyenler ve AIDS inatçı bir biçimde beraber düşünülmüştür. Kadınlar arasında HIV'nin cinsel yoldan bulaşıp bulaşmadığı ve bulaşıyorsa nasıl bulaştığı hakkında bugün bile kesin ve doğru bilgiler olmamasına rağmen, eşcinselliği bir geçiş olarak gören anlayışlar lezbiyenliği AIDS ile ilişkilendirmeyi sürdürmektedir. Bu ilişkilendirme Amerikan lezbiyen motosiklet kulübü üyelerinin (kanlarının uygun olmadığı gerekçesiyle) kan bankasına kan bağışında bulunmalarına engel olmakla kalmamış, bir siyasi liderin “geyler, lezbiyenler ve fahişeleri AIDS'in kaynağı (olarak)” göstermesine yol açmıştır¹¹⁷

Bu gelişmelerin sonunda eşcinsellerin toplumsal sistemle mücadelesi başlamıştır. Bu olaylar aynı zamanda eşcinsellerin toplum tarafından dışlanan ve ötekileştirilen diğer bireylerle de bütünleşmesine olanak sağlamıştır.

Queer kuramın kavramsal tanımına geçmeden önce bu konuda anlam karmaşasına yer vermemek adına cinsel yönelim kimliklerini açıklamak faydalı olacaktır;¹¹⁸

Cinsel yönelim kişide cinsel duygu, istek ve davranışların belli bir cinsiyete çekimidir. Cinsel yönelim kişinin erkek ya da kadın fiziksel özelliklerine sahip olmasıyla, yani biyolojik cinsiyet özellikleriyle, kendisini erkek ya da kadın olarak kabul etmesiyle, yani cinsel kimlikle, toplumca kadın ya da erkeğe özgü olduğu

---

¹¹⁶ Annamarie Jagose (1996) **Queer Theory: An Introduction**, New York University Press Aktaran Çiğdem Ece Dimançer, “Queer Teorinin İzinde Avrupalı Bir Türk: Ferzan Özpetek ve Sineması”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2018, s.37

¹¹⁷ Annamarie Jagose, **Queer Teori**, Notabene Yayınları, Ankara, 2015, s.31

¹¹⁸ KAOS GL, <http://kaosgl.org/sayfa.php?id=19957> Çevrimiçi Kaynak, Erişim Tarihi: 26.10.2018

kabul edilen davranış ve görünümüne sahip olmasıyla, yani toplumsal cinsiyet özellikleriyle doğrudan ilişkili değildir.

Eşcinsel: Kendi cinsinden olanlara duygusal, cinsel yönelim içinde bulunan kadın veya erkektir.

Gey: Aynı cinsten bireylerin birbirlerine karşı duygusal, erotik, cinsel yönelimleriyle yarattıkları hayat tarzını tanımlamak için kullanılmaktadır. Önceleri hem kadın hem erkek eşcinseller için kullanılsa da günümüzde yalnızca erkek eşcinseller için kullanılmaktadır.

Lezbiyen: Duygusal, cinsel, erotik yönelimleri kendi cinsinden bireylere yönelik olan kadınları tanımlamak için kullanılır.

Biseksüel: Kendi cinsine ve aynı zamanda karşı cinse duygusal, erotik ve cinsel yönelim içinde bulunan kadın veya erkektir.

Heteroseksüel: Duygusal, cinsel ve erotik olarak karşı cinsten kişilere yönelen kadın ya da erkektir.

Cinsiyet kimlikleri ise;¹¹⁹

Transseksüel: Hem erkek hem de kadın için geçerlidir. Kişi erkek olduğu halde kadın olmayı isteyebilir, kadın olduğu halde erkek olmayı isteyebilir. Ancak transseksüel, daha çok ruhsal eğilimler için belirleyici bir kelimedir. Kişinin davranışlarından çok iç dünyasında kendisini karşı cinsten biri gibi görmesi, hissetmesidir.

Travesti: Daha çok dış görünüşle ve davranışlarıyla karşı cinse ait olma isteğini ifade eder. Halk arasında travesti dendiğinde daha çok “kadın kılığındaki erkekler” algısı olsa da travesti kelimesi aslında hem erkek hem de kadın için geçerlidir.

---

¹¹⁹ Toplumsal Cinsiyet Kimlikleri, KAOS GL, <http://www.kaosgldernegi.org> Çevrimiçi, Erişim tarihi, 23.01.2018

Travestiler, karşı cinsin eşyalarını kullanmayı, karşı cinsin giydiği kıyafetleri giymeyi tercih ederler.

Transgender: Ameliyat olmuş ya da olmamış kadın veya erkeklerden biyolojik cinsiyetine ve görünümüne bir şekilde müdahale edenlerin tamamını kapsayacak şekilde, travesti ve transseksüel için kullanılan genel ifadedir.

Queer ifadesinin teoriye ve politik bir çizgiye dönüşmesinin başlangıcı 1990 yılına dayanmaktadır. 1990 yılında kendilerine Queer Nation ismini veren bir grup, New York Onur Yürüyüşünde “Queerler Bunu Okusun!” başlıklı bir bildiri dağıtmışlardır. Böylelikle sözcük evlatlık olarak alınmış daha da ötesi sahiplenilmiştir. Yine aynı yıl queer teori ve psikanaliz konusunda çalışmaları bulunan İtalyan Profesör Theresa da Lauretis, California Üniversitesi’nde düzenlediği konferansı Queer Teori olarak başlıklandırılmıştır. Teorinin temel metinlerini, Judith Butler’ın Cinsiyet Belası ve Eve K. Sedgwing’in Epistemology kitapları oluşturmaktadır ¹²⁰

Queer kelimesi Türkçe’de garip, tuhaf, yamuk gibi anlamlara gelmektedir. Bunun yanı sıra argoda “ibne” demektir. Queer kuramının merkezinde de acayip, tuhaf, yamuk, anormal, iğrenç, aşağılık olana; normatif alanın dışında kalana; bu alanın dışında bırakılana normu ihlal edene bir gönderme ve bu “kötüyü”, “anormali” yeniden anlamlandırma imkanı yatar. Olumsuz anlamlarla yüklenmiş bir kelimenin hem bir hareketin hem de bir kuramın adı olarak benimsenerek dolaşıma sokulmasının bizzat kendisi bile bu yeniden anlamlandırma çabasının bir işareti olarak okunabilir. ¹²¹

Queer, ne olduğuyla değil neye karşı olduğuyla kendini ortaya koyar. Verili olan tüm kimliklere, etiketlere ve tanımlara dolayısıyla her türlü kategoriye karşı durur. Normali ve normalleri inşa eden tüm tanımlamaları sorgularken amacı bu çizginin dışında kalanları çizginin içine almak değil bizzat bu çizgilerin yok edilmesidir. Queer aynı zamanda “cinsiyet”, “toplumsal cinsiyet”, “erkeklik”, “kadınlık” gibi düşünce biçimlerine ve bu

---

¹²⁰ Halperin, D. (2003) “The Normalization of Queer Theory”, Journal of Homosexuality, 45: 2-4, 339-343. Aktaran Çiğdem Ece Dimançer, “Queer Teorinin İzinde Avrupalı Bir Türk: Ferzan Özpetek ve Sineması”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2018, s.35

¹²¹ Sibel Yardımcı, Özlem Güçlü, Queer Tahayyül, **Queer Tahayyül**, Derleyen Sibel Yardımcı& Özlem Güçlü, Sel Yayıncılık, İstanbul, 2013, s.17

biçimlerin sonucunda verili olan tüm kalıp düşünceleri eleştirir. Erkek, erkek gibiye kadına arzu duyar gibi... Bu düşünceleri eleştirirken bu kimliklerin “doğal” olmadığını savunur ve tarihsel, toplumsal ve kültürel olarak inşa edildiği üzerine yoğunlaşır.

Queer aslında heteronormatif olandan sapan, onu altüst etme imkânı doğuran tüm cinsiyet ve cinsellik ifadelerini kapsayacak şekilde genişleyebilir bir kavramdır. Kuramın temeli gereği, tutarlı ve tamamlanmış bir oluş halinin politikasını yapmak yerine, bir şeye (heteronormatif tanımlamalara) karşı oluşu üzerinden yayılma potansiyelini kullanan bir hat çizer. Bu, tam da kimliksizliğin politikasını yapmanın imkânını arayan bir kuram için gereklidir: Olumsuzlama üzerinden kurulan bir birlik ve politika düzlemi.¹²²

Queer kuram, heteroseksüel olmayan insanların önündeki engelleri aşmayı hedeflemektedir. Queer’ göre esas sorun, heteroseksüelliğin doğal ve zorunlu olarak değerlendirilmesidir. Heteroseksüelliğe bir varoluş biçimi veya seçim olarak saygı duyulması gerektiğini belirterek; heteroseksüelliği destekleyen baskıcı ortam ve yaşam biçimi başka türlü eğilimlerin özgürce yaşanmasını engelliyorsa bu normlarla mücadele edilmesi gerektiğini de savunur.¹²³

Queer teori, heteronormativitenin tam karşısında durur. Normal olana karşıdır. Hizada olanlara karşıdır. Queer teori her şeyin yeniden tanımlanmasını hatta tanımlanmamasını ister. Tanımlara, kalıplara, çizgilere, normale, doğala, sabit olana karşı bir queer teori vardır.

Queer yalnızca azınlık mücadelesi demek de değildir çünkü insanca yaşam ve özgürlük ancak müşterek bir tahayyülden ve ortak bir eylemin parçası olmaktan geçer. Yani queer bir azınlık tanımı, onlara ait bir kimlik değildir, şiddetin her türlüüne, kadın düşmanlığına, homofobiye, ırkçılığa, faşizme yani her türlü nefret söylem ve eylemine karşı kurulacak dinamiklerin başını çekmek istemektedir. Queer, bir bağlantılı olma halidir ve kimlikleştirilemeyen bir ittifakı temsil eder. Queer teori

---

¹²² Delta Meriç Candemir, “2000 Sonrası Türkiye Sinemasında Queer İmkanlar: Benim Çocukluğum, Zenne, Bizim Büyük Çaresizliğimiz Üzerine Bir Çözümleme, Yüksek Lisans Tezi, Eşişehir, 2016, s.24

¹²³ Direk, **a.g.e.**, s.73

göçebe bir harekettir, sabit duramaz, kendini, her anı yeniden kuran, biçimlendiren sonra biçimlendirdiği her şeyi yıkan, kimliksizleşmeyi esas alan bir kavramdır.¹²⁴

2.3 Queer Teori İlişkiselliğinde Nefret Söylemi

Queer teori, tanımlara, “normal” olarak nitelendirilen tüm dayatmalara karşıdır. Queer teorisinin nefret söyleminin hedefi olmasının nedeni de tam olarak bu noktadır. Queer’e göre normalin, doğalın dışında kalan, sistem tarafından çizginin dışına itilen tüm azınlıklar queer’dir.

Queer’de kadın, erkek, heteroseksüel ya da gey, lezbiyen gibi tanımların tümü yanlıştır. Bu tanımlar, toplum tarafından benimsenen “kadın” ,”erkek” dışındaki tüm tanımları, “normal” olmayan olarak niteledikleri için geçmişten bugüne bu konumdaki tüm bireyleri ötekileştirir, ayrımcı söyleme maruz bırakır ve dezavantajlı konuma iter. Queer’e göre bu tanımlar ve normal ya da doğal olarak nitelendirilen herhangi sınır olmazsa bu sınırın dışında kalanlar da olmaz.

Aslında queer’in “normali”, normallığı kuran normların kuruluş ve işleyiş yapısını sorgularken amacı, kenarda kalanın merkeze çağrılması değil, bizzat merkezin darmaduman edilmesidir.¹²⁵

Nefret söylemi kavramına bakıldığında ise, temelinde hoşgörüsüzlük ve tahammülsüzlük bulunur. Bu tahammülsüzlük “farklı” olana, “normal” olmayana, “azınlık” olana kısacası dezavantajlı konuma itilen tüm bireylere ve topluluklara yöneliktir.

Nefret söylemi, toplumda var olan kalıp yargılardan, ön yargılardan, sınırlardan, çerçevelerden beslenir. Söylemler aracılığıyla nefret söylemleri, hoşgörüsüzlüğün taşıyıcılığını yapar. Bu doğrultuda hoşgörüsüzlük ortamını körükleyen önemli bir

---

¹²⁴ Hülya Durudoğan, “Judith Butler’da Biyolojik Cinsiyet- Toplumsal Cinsiyet İlişkisi”, Felsefe Tartışmaları, 37, 5-27, İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi Aktaran Çiğdem Ece Dimançer, “Queer Teorisinin İzinde Avrupalı Bir Türk: Ferzan Özpetek ve Sineması”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2018, s.41

¹²⁵ A.e, s.17

kaynak da medyadır. Medyanın kullandığı dil toplumdaki ayrımları, önyargıları daha da pekiştirir ve geniş kitlelere ulaştırır. Çoğu zaman oluşturulan bu yargılar farkında olmadan benimsenir ve kullanılır.

“İktidar, ‘makbul vatandaş’ olarak tanımlandığı kitlelerin yardımıyla, daha doğrusu suç ortaklığıyla şiddeti gündelik yaşam alanındaki söylem ve pratiklerde sıradanlaştırarak yeniden-üretir. Bu süreçte toplumsal bilinç yapısı faşizan bir biçimde yapılandırılır; sıradan insan farklı düşünenlerden, farklı din ve etnisiteden olanlardan, farklı cinsel eğilime sahip olanlardan, kısaca ötekilerden korkar, nefret eder ve söylemsel, eylemsel şiddeti kullanarak iktidarın kendi varoluşunu tehdit ettiğini bilincine yerleştirdiği bu unsurlardan kurtulmak ister.”¹²⁶

İnternette, gazetelerde sıklıkla karşımıza çıkan bu söylemlerden bazıları şöyledir; “Hıristiyanlar terör estirdi”, “ Kadın sürücü kaza yaptı”, “Eşcinsel öğretmen okuldan atıldı”, “Eşcinsel belediye işçileri işten çıkarıldı.” Bu başlıkların aksine medyada, “ Erkek sürücü kaza yaptı” ,“ Erkek işçi işten çıkarıldı”, “Öğretmen okuldan atıldı” başlıklarına rastlamamaktayız.

Türkiye’de özellikle kadınlara yönelik nefret söylemi, cinsel kimlik temelli nefret söylemi, inanç ve mezhep temelli nefret söylemi oldukça yaygındır. Bu örneklerde görüldüğü gibi bu söylemlerin hepsinde “normal” olarak nitelendirilenin dışında ya da alışılmışın dışında kalanlara ya da alışılmışın dışında kalan davranışlara yönelik söylemler bulunur.

Özellikle yeni medya ortamında, gündelik yaşamda söylemsel pratiklerde üretilen ve geleneksel medya metinlerinde dolaşıma sokulan homofobik, transfobik, heteroseksist, cinsiyetçi, ırkçı, etnik milliyetçi ve ayrımcı nefret söylemi yeni medya

---

¹²⁶ Mutlu Binark, **Yeni Medyada Nefret Söylemi**, Altuğ Akın vd. Nefret Söyleminin Yeni Medya Ortamında Dolaşıma Girmesi, Kalkedon Yayıncılık, İstanbul, 2010, s.11

ortamının özelliklerinden dolayı çok daha kolay bir şekilde yaygınlaşarak, sıradanlaşarak dolaşıma girer.¹²⁷

Böylece her türlü ayrımcı ve dışlayıcı söylemsel pratikler kanıksanmakta, zaman içinde toplumdaki farklı kimlikleri ve varoluş pratiklerini ötekileştirmekte hatta yok edici eylemlere diğer bir deyimle nefret suçuna dönüşmektedir. Queer teori ise tüm bu ayrımcı söylemsel pratiklere, tanımlamalara karşıdır. Queer teori- nefret söylemi ilişkisini çalışmanın analiz bölümünde, medyada yer alan haber metinleri üzerinden ayrıntılı olarak irdeleyeceğiz.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRK MEDYASINDA İFADE ÖZGÜRLÜĞÜ VE NEFRET SÖYLEMİ DİLEMNASINI BELGELEYEN ÖRNEKLEM

3.1 Örneklem Seçimi, Amaç ve Yöntem Anlatımı

Çalışma, medyanın ötekileştirmeye yönelik pratikleri bağlamında, ifade özgürlüğü ve nefret söylemi tartışmalarına ilişkin çokça akademik metin üretilen iletişim disiplini alanına, Queer teori gibi yeni ancak o kadar da çözüm katkısı ön planda olan bir açılımla katkı sunmayı amaçlamaktadır. Medya metinlerinde queer bireylerin patetik ve görmezden gelici temsilleri Van Dijk'in söylem analizi metodolojisi kullanarak analiz edilecektir. Queer teori anlatısı üzerinden, ifade özgürlüğü ve nefret söylemi arasındaki muğlaklaşan sınıra açıklık getirme çabası bu çalışmanın amaç ve kapsam boyutunu oluşturmaktadır. Çalışmanın evrenini, 2018 yılı Ocak -Aralık ayları arasında yer alan Türk medyasında ifade özgürlüğü ve nefret söylemi dilemmasını belgeleyen haberler oluşturmaktadır. Çalışma kapsamında analiz edilen 16 haberin 13'ü ana akım medyadan, 3'ü de yerel medyada yer alan

---

¹²⁷ A.e., s.12

haberlerden oluşmaktadır. Analiz edilen haberler amaçlı örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir.

Çalışma kapsamında seçilen örneklemler, LGBTİ bireyler hakkında üretilen cinsel kimlik temelli nefret söyleminin yanı sıra queer teorisinin savunduğu “kimliksizlik” kavramı bağlamında sınır çizilen, kimliklendirilen ve bu kimlikler üzerinden nefret söyleminin hedefinde bulunan “kadın”lara yönelik haberler olarak ele alınmaktadır.

Araştırmada söylem analizi yöntemi kullanılmıştır. Söylem çözümlemesi, metin içinde yer alan söylemin niteliksel olarak ve kuramsal biçimlerle çözümlenmesini ifade etmektedir. Burada metin yazılı metin olacağı gibi, görsel veya hareketli görüntü gibi farklı metin türleri de olabilmektedir. Metin içindeki mesajın anlamının ne olduğunun ortaya çıkarılabilmesi için anlambilimsel (semantik), sözdizimsel (sentaks) ve simgebilimsel (semyoloji) çözümlemenin yapılması gerekmektedir.¹²⁸ Söylem analizinin kavramsal bir çerçeve kazanmaya başlaması eleştirel söylem analizinin temellerinin atıldığı bir döneme denk gelmektedir.

İktidarın kötüye kullanımı ve bundan kaynaklanan adaletsizlikler ve eşitsizliklere ilişkin söylemsel boyutlarla ilgilenmeyi, eleştirel söylem analizinin esas ölçütü olarak gören Van Dijk, birtakım ilkelerin altını çizer. Bunlardan birincisi, eleştirel söylem analizinin esas itibarıyla tahakküm ve eşitsizlik gibi toplumsal sorunlarla ilgilenmesi ve bunları söylem analiziyle daha iyi anlamaya çalışmasıdır. Eleştirel söylem analizi, toplumsal sorunların karmaşıklığı ve çeşitliliğini hesaba katarak çeşitli disiplinlerden yararlanmakta ve dolayısıyla çok disiplinli bir yaklaşımdan hareketle tahakküm ile söylem arasındaki karmaşık ilişkileri analiz etmeye girişmektedir.¹²⁹

---

¹²⁸ Aysel Aziz, “ Araştırma Yöntemleri Teknikleri ve İletişim, Ankara, Turhan Kitabevi Aktaran Tuğrul Çomu- İslam Halaiqa, Web İçeriklerinin Metin Temelli Çözümlemesi **Yeni Medya Çalışmalarında Araştırma Yöntem ve Teknikleri**, Ayrıntı Yayınları, İstanbul, 2014, s.47

¹²⁹ Van Dijk, Teun A, (1993a) “Principles of critical discourse analysis” *Discourse& Society*, Vol 4(2):249,283 Aktaran, Bülent Evre “Söylem Analizine Yönelik Farklı Yaklaşımlar: Bir Sınıflandırma Girişimi”. **Medyada Gerçekliğin İnşası**. Derleyen İsmet Parlak, Çizgi Kitabevi, Konya, s.136

Van Dijk söylem çözümlemesini makro ve mikro olarak iki başlık altında toplamaktadır. Makro yapı başlığını; tematik ve şematik yapı olarak iki gruba ayırmaktadır. Tematik yapı olarak; başlıklar, haber girişleri, spotlar, fotoğraf gibi haberin temel öğeleri incelenmektedir. Şematik Yapı'da ise ana olayın ne şekilde sunulduğu, ardalın ve bağlam bilgisi, haber kaynakları ve olay taraflarının olaya getirdiği yorumlar analiz edilmektedir.

Mikro Yapı ise, sentaktik çözümleme, bölgesel uyum, kelime seçimleri ve haber retoriği başlıklarına ayrılmaktadır. Bu başlıklar altında haberde kullanılan cümle yapılarının incelenmesinin yanı sıra nedensel, işlevsel ve referansal ilişkileri de irdelenmektedir. Aynı zamanda haberdeki en önemli nokta olan kelime seçimleri ve haberde kullanılan fotoğraflar mikro yapı içerisinde incelenen noktalardandır.

Eleştirel söylem analizinde en çok işlenen konular toplumsal cinsiyete dayalı kimlik ve eşitsizlik, kadına yönelik eşitsizlikler, ulusal ve etnik kimlikler olarak sıralanabilir.

Bu noktada çalışmamızın analiz bölümünde kullanılan Van Dijk'in Söylem Çözümlemesi Modeli'ni tablolaştırarak ele almak daha açıklayıcı olacaktır.

Tablo 1. van Dijk'in Söylem Çözümlemesi

<p>A. Makro Yapı</p> <ol style="list-style-type: none">
1. Tematik Yapı<ol style="list-style-type: none">
a. Başlık/lar
b. Haber Girişi<ol style="list-style-type: none">
1. Spot/lar
2. Spot olmadığında haber metninin ilk paragrafı alınmalıdır. Haber tek paragraftan oluşuyorsa ilk cümle haber girişi olarak alınabilir.
c. Fotoğraf
2. Şematik Yapı<ol style="list-style-type: none">
a. Durum<ol style="list-style-type: none">
1. Ana Olayın Sunumu
2. Sonuçlar
3. Ardalan Bilgisi (önceki olay da dahil olmak üzere)
4. Bağlam Bilgisi
b. Yorum<ol style="list-style-type: none">
1. Haber kaynakları
2. Olay taraflarının olaya getirdikleri yorumlar <p>B. Mikro Yapı</p> <ol style="list-style-type: none">
1. Sentaktik Çözümleme<ol style="list-style-type: none">
a. Cümle yapılarının aktif ya da pasif olması
b. Cümle yapılarının basit ya da karmaşık olması
2. Bölgesel Uyum<ol style="list-style-type: none">
a. Nedensel ilişki
b. İşlevsel ilişki
c. Referansal ilişki
3. Kelime Seçimleri
4. Haber Retoriği<ol style="list-style-type: none">
a. Fotoğraf
b. İnanırcı bilgiler
c. Görgü tanıklarının ifadeleri

3.2 Örneklemin Eleştirel Söylem Analizi

HABERTÜRK/ 27.05.2018

“Eşcinsel FETÖ İmamı AIDS Testi Yaptırmak İsterken Yakalandı”

A.MAKRO YAPI

Tematik yapı kapsamında; haber başlıkları, haber girişleri, spotlar, spotun olmadığı metinlerde haber metninin ilk paragrafı, haberin tek paragraftan oluştuğu metinlerde ise haberin ilk cümlesi ele alınmaktadır.

Habertürk’ün internet sitesinde yer alan “Eşcinsel FETÖ İmamı AIDS Testi Yaptırmak İsterken Yakalandı” başlıklı haberde zanlının eşcinsel olduğu bilgisinin özellikle belirtilmesinin yanı sıra geçmişten günümüze kadar eşcinsellerle bağdaştırılan AIDS hastalığının birlikte kullanılması nefret söylemi örneğidir. Özellikle queer teori bağlamında incelediğimiz bu haberin başlığında kişinin “Eşcinsel” olarak belirtilmesi yaygın haber dilinin problemli bir alanı olarak gösterilebilir. Aynı haberi “FETÖ İmamı” şeklinde sunma imkanı bulunurken, cinsel kimlik yönelimi özellikle belirtilerek kişiyi cinsel kimlik yönelimi nedeniyle aşağılamak hedeflenmektedir. Yine aynı noktada, eşcinsellikle AIDS hastalığını bağdaştırmak aynı zamanda FETÖ ile eşcinselliği aynı bağlamda ele almak eşcinselliğin hem bir hastalıkla hem de örgütün olumsuz imajı ile birlikte yansıtılması amaçlanmaktadır. Haberde ara başlık olarak; “ İlişki yaşadığı erkeklerden 5’i tespit edildi” şeklindeki ifadeyle, kişinin özel hayatına yönelik bilgiler haberin içeriğine herhangi bir katkı sağlamamasına rağmen sıklıkla yer almaktadır.

Resim 1: Tutuklanan kişi

Kaynak: Habertürk

Haberde spot olarak; “ FETÖ mensubu olmaktan aranan ve eşcinsel olduğunu belirten şüpheli M.T, AIDS testi yaptırmak için geldiği hastanede yakalandı.” ifadeleri kullanılarak başlıkta olduğu gibi, yakalanan kişinin cinsel tercihinin yer verilmektedir. Haber fotoğrafı olarak anonim bir tutuklama fotoğrafı tercih edilmiştir. Kullanılan fotoğrafta, elleri kelepçeli bir kişi ve iki yanında bulunan polislerin yüzleri görünmemektedir.

Ele alınan bu haberde ana olayın, FETÖ tutuklama haberi olmasına karşın haber metninde çoğunlukla kişinin cinsel tercihleri üzerinde durularak ve haberin içerisinde; “Telefonu incelemeye alınan M.T'nin, cinsel içerikli sohbetler yaptığı, Afyonkarahisar'da günlük kiralanan evlerde bu kişilerle bulunduğu belirlendi. Emniyet'te alınan ifadesinde zanlının, yaklaşık 10 yıldır internet üzerinden tanıştığı birçok erkekle ilişki yaşadığını söylediği belirtildi.” açıklamalarına yer verilerek ana olaydan tamamen bağımsız olarak kişinin özel hayatıyla ilgili bilgiler ağırlıklı olarak sunulmaktadır.

Haberin son ara başlığında ise FETÖ ile ilgili ayrıntılar verilerek, arda alan bilgisi olarak bahsi geçen kişinin örgüt içinde hangi görevlerde bulunduğu bilgileri yer almaktadır. Ana olay, bağlamından koparılarak, incelenen yazışmalardan FETÖ ile

alakalı sonuçları sunmak yerine, habere konu olan kişinin özel yazışmaları, onlarla olan görüşmeleri ve yaşadığı ilişkiler bilgisine yer verilmiştir.

B: MİKRO YAPI

Sentaktik çözümlene başlığı altında haberde yer verilen cümlelerin yapılarına, öznenin nasıl konumlandığına ve cümlenin nasıl kurulduğuna bakılmaktadır.

İncelenen haber metninde yer alan cümleler aktif fiil cümleleridir. Basit cümle yapısının benimsendiği haberde çoğunlukla kurallı cümle olduğu görülmektedir. “Belirtildi”, “Belirlendi”, “Tespit edildi” gibi fiiller tercih edilerek haberin kesinlik bildiren cümlelerle inandırıcılığının artırılması amaçlanmaktadır.

İncelenen haberde; cümleler arasında nedensel, işlevsel ve referansal ilişki bulunduğu görülmektedir. Haberin genel şemasına bakıldığında şüphelinin, 10 yıldır internet üzerinden tanıştığı erkeklerle ilişki yaşadığına dair açıklama yaptığı belirtilerek, bu açıklama haberin içeriğinde vurgulanan “eşcinsel” ayrıntısına referans gösterilmektedir.

Sözcük seçimleri; sosyal aktörler hakkında toplumdaki yaygın inanç ve ideolojilerin ortaya konulması açısından çözümlemenin en önemli bölümlerinden biridir. Seçilen sözcükler habercinin sahip olduğu dünya görüşünü yansıtması bağlamında oldukça önemlidir. Sözcük seçimleri haber söyleminin mikro yapıları içinde anlamın oluşmasıyla doğrudan ilişkilidir ve okuyucunun olaylar hakkında genel bir çerçeve oluşturmasını sağlar.

“Eşcinsel FETÖ İmamı AIDS Testi Yaptırmak İsterken Yakalandı” başlıklı haberde seçilen “AIDS“, “Eşcinsel”, “Erkek”, “İlişki”, “FETÖ” şeklinde yer alan kelimelerle şüphelinin cinsel yönelimine yapılan vurgular, eşcinsellere yönelik olumsuz algıları körüklemektedir. Gazete böylece, eşcinselleri topluma yönelik bir

“Tehlike” olarak hedef göstermekte ve onların maruz kaldığı ayrımcılığı pekiştirmektedir.

Retorik; fotoğraflar, sayısal veriler, alıntılar vb. pek çok unsur haberlerin inandırıcılığını artırmak ve okuyucunun haber anlatısıyla verilen ana temayı içselleştirmesini sağlamak amacıyla kullanılmaktadır. Haberi sunarken verilen fotoğraflar, haberde verilmek istenen temayı anlatan önemli bir unsur olarak ele alınmaktadır. Habertürk’te yayınlanan haberde kullanılan fotoğraf anonim olması nedeniyle haberin inandırıcılığına yönelik katkı sunmamaktadır. Haberin içeriğinde bulunan zanlıya ait suç faaliyetlerinin yıllarına ve açıklamalarına yer verilmesi haberin inandırıcılığını arttıran öğeler arasında sayılabilmektedir.

Haber genel olarak değerlendirildiğinde; kelime seçimlerinde kullanılan sözcükler doğrultusunda söylenilebilir ki cinsel kimlik temelli nefret söylemi ön plandadır. Yukarıda da bahsedildiği üzere, queer teori bağlamında incelendiğinde şüphelinin cinsel kimliğine değinmek ve bu ayrıntıyı kimlik olarak değerlendirerek manşete, spota ve haberin geneline yaymak ayrımcılığı pekiştirmektedir.

HAKİKAT HABER/ 27.06.2018

“Ahlâk 'Sınır'ı Aşılıyor! Sapkınlar, İstanbul'da Ahlâksızlık Kusmaya Hazırlanıyor”

A.MAKRO YAPI

“Ahlâk 'Sınır'ı Aşılıyor! Sapkınlar, İstanbul'da Ahlâksızlık Kusmaya Hazırlanıyor” başlıklı haberde, LGBTİ bireyler “Sapkın ve “Ahlaksız” olarak nitelendirilmektedir. Yapılan bu kodlama ile toplumda dezavantajlı konumda olan bireyler aşağılanarak sunulmaktadır.

Haberde spot olarak; “LGBTİ hastalığına kapılmış sapkınlar, İstanbul’da yine ahlâksızlık kusmaya hazırlanıyor. 25 Haziran-1 Temmuz arasını “Cinsel Kurtuluş Haftası” ilan eden eşcinseller, “çok eş, çok aşk, çoklu cinsellik” adıyla 50’yi aşkın program düzenleyecek.” ifadelerine yer verilmiştir. Spota bakıldığında, LGBTİ bireyler “Hastalıklı”, “Sapkın” olarak nitelendirilmekte ayrımcılık ve şiddet normalleştirilerek sunulmaktadır.

Haberde; “Valilikten gelecek olan haber merak konusu” ve “ Hafta boyunca sapkın etkinlikler devam edecek” alt başlıklarına yer verilmiş, haberin içeriğinde olduğu gibi ara başlığında da “Sapkınlık” sözcüğü sıklıkla tekrar edilerek nefret söylemi daha da pekiştirilmektedir. Kullanılan bu kelimeler ifade özgürlüğü sınırını aşmaktadır. LGBTİ bireylerin kişilik haklarına saldırının yanı sıra tercih edilen ifadeler, nefret suçuna yönelik söylemler barındırmaktadır.

Haber içeriğinde LGBTİ bireylerin Onur Yürüyüşü kapsamında yapacağı etkinliklerden bahsedilmektedir. Yapılacak olan etkinlik, “Bu sene 26. defa gerçekleştirilecek rezil etkinlikler” şeklinde nitelendirilirken haberde özellikle “İğrenç”, “Sapıklık”, “Ahlaksızlık”, “Toplumun değerlerine alenen savaş” sözlerine yer verilerek yine LGBTİ bireyler topluma yönelik bir “Tehdit” olarak sunulmaktadır. Aynı zamanda topluma yönelik savaş açtıkları algısı toplumda huzursuzluğa ve kişilere yönelik nefret duygusunun pekiştirilmesine neden olmaktadır.

B.MİKRO YAPI

Haberde kullanılan cümleler çoğunlukla aktif fiil cümleleridir. Basit cümle yapısının benimsendiği haberde, çoğunlukla kurallı cümle olduğu görülmektedir.

Haberde genellikle ardı ardına gelen cümleler birbirini açıklayıcı niteliktedir. Habere konu olan etkinlik yetkililerinden aktarılan açıklamalar, cümleler arasındaki referansal ilişkiye örnek gösterilebilir.

Haberde yer alan kelime seçimleri ve haberin dili sıklıkla nefret söylemi içermektedir. “Sapkınlar”, “Ahlaksızlar”, “Rezil etkinlik”, “İğrenç etkinlik”, “Toplumun inanç değerlerine savaş” sözlerine yer verilerek ayrımcı, hedef gösteren, toplumda tehdit algısı oluşturacak söylemler tercih edilmektedir. Bu sözler, toplumda LGBTİ bireylere yönelik olumsuz algıyı daha da körüklemekte, bireylere duyulan nefret sıklıkla pekiştirilmektedir.

Resim 2: Bayraklı Onur Yürüyüşü

Kaynak: Hakikat Haber

Haberde tek fotoğraf kullanılmaktadır. Onur Yürüyüşü’nde LGBTİ bireyleri temsilen kullanılan gökkuşağı bayrağıyla yürüyüşe katılan insanların fotoğrafına yer verilmiştir. Kullanılan fotoğraf, haberde anlatılan etkinliklerden bir kesit olarak haberi destekler niteliktedir. Haberin içeriğinde etkinliğe dair ayrıntılar, etkinlik kapsamında yapılacak olan çalışmalara yer verilmiştir. Yer verilen bu çalışmalar haberde “İğrenç etkinlikler” olarak sunulmaktadır.

Haber genel manada değerlendirildiğinde; başlığundan metnin içeriğindeki tüm ara başlıklar da dahil olmak üzere LGBTİ bireyler ahlaksız, sapkın olarak kodlanarak aşağılanmaktadır. Yapılması planlanan yararlı etkinlikler, paneller, konuşmalar

“İğrenç” olarak nitelendirilmenin yanı sıra bunun toplumun inanç ve değerlerine aleni savaş olarak sunulması oldukça tehlikeli kelimelerdir. Özellikle her toplumda olduğu gibi Türk toplumunun da “hassas” olduğu din ve inanç sistemine savaş olarak nitelendirilen LGBTİ bireyler, toplum tarafından tehdit olarak algılanarak dışlanıp, nefret söylemlerine maruz bırakılmaktadır. Tüm bunların yanı sıra bu kodlamalarla oluşturulan algılar sadece nefret söylemi olarak kalmamakta, toplumun bazı kesimleri tarafından ileri boyutlara taşınarak nefret suçlarına, psikolojik ve fiziksel şiddete ve çoğu zaman da ölümlerle sonuçlanan nefret suçlarına neden olmaktadır. Tüm bunlardan hareketle söylenebilir ki, haber metninde yer alan söylemler ifade özgürlüğü sınırını aşmaktadır. Bu ifadeler kişinin yaşam hakkına saldırı ve tehdit olarak değerlendirilebilir. Kullanılan kelimeler ve haberin dilini ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirmek mümkün değildir. İfade özgürlüğünden bahsederken elbette “sınırsız” bir özgürlükten bahsedemeyiz. Nefret söyleminin başladığı yer, ifade özgürlüğünün sınırlandırılması gereken noktadır. Bu “sınır” tartışmalarının ışığında söylenebilir ki bir suça teşvik eden herhangi bir düşüncenin dışavurumu ifade özgürlüğünün bittiği ve nefret söyleminin başladığı yerdir.

YENİ AKİT/ 11 ŞUBAT 2018

“Eşcinsel Sapkınlık Dizilere Yayılıyor”

A.MAKRO YAPI

Yeni Akit gazetesinde yer alan; “Eşcinsel Sapkınlık Dizilere Yayılıyor” başlıklı haberde eşcinsellik “sapkınlık” olarak kodlanmakta ve eşcinsel bireylerin dizilerde yer almasından duyulan rahatsızlık yan anlam olarak okunmaktadır. Haberin ara başlıklarında ise, “Ekranlar En Büyük Propaganda Araçları” , “Her Şeyi Değiştireceklermiş!” ifadelerine yer verilmektedir. LGBTİ bireylerin dizilerde, filmlerde yer alması bu başlıkta propaganda olarak değerlendirmektedir.

“Sinema Yazarları Derneği (SİYAD) ise adeta sapkınlığa çanak tutuyor. Aile Arasında isimli filmde “Behiye Hala” rolünü canlandıran ve sinemayı sapkınlıklarının propagandası için kullandıklarını itiraf eden homo oyuncu Ayta Sözeri’yi “En iyi yardımcı kadın oyuncu” dalında aday gösterdi. SİYAD’ın bu tutumu ahlaksızlığın propagandasına destek olarak yorumlandı.” spotunun yer aldığı haberde, oyuncu Ayta Sözeri “Homo oyuncu” şeklinde nitelendirilerek aşağılanmaktadır. Haberde, Ayta Sözeri’nin, insanların trans bireylere yönelik algılarının değişmesinden kaynaklanan mutluluğu ise “Sapkınlık propagandası” itirafı olarak nitelendirilerek konu ve açıklamalar bağlamından saptırılmaktadır. Türkiye’de sinema konusunda önemli derneklerden biri olan SİYAD’ın Ayta Sözeri’yi aday göstermesi “Sapıklığa çanak tutmak” şeklinde değerlendirilmektedir. Hem başlıkta hem spotta kullanılan sapkınlık kodlaması Yeni Akit gazetesinin sıklıkla kullandığı cinsel kimlik temelli nefret söylemi örneklerinden bir tanesidir.

Haber içeriğinde Aile Arasında filmde yer alan Ayta Sözeri’nin SİYAD tarafından aday gösterilmesine ve filmlerde LGBTİ bireylerin dizi ve filmlerde rol almasından duyulan rahatsızlık işlenmektedir. Haberde, Ayta Sözeri’nin sözleri çarpıtılarak yorumlanmaktadır. Sözeri’nin “İnsanların zihin haritası değişti. Kafalarında bir kalıp vardı. İnsanlar gerçekten hayatımızın olduğunu gördü. Hem dizi hem filmde sonra sokakta gördükleri herhangi bir trans bireye merhaba diyorlarsa bu bizim için kazançtır. İnsanın bir isimden ibaret olmadığını, Behiç ya da Behiye olmasının bir önemi olmadığını gösteriyorlar.” açıklaması “İnsanların zihinlerine trans birey kavramını kazımak” olarak değerlendirilmekte ve hatta bu açıklamalar propaganda olarak sunulmaktadır.

B.MİKRO YAPI

Haberde kullanılan cümleler çoğunlukla aktif fiil cümleleridir. Haberde genellikle ardı ardına gelen cümleler birbirini açıklayıcı niteliktedir. Haberde propaganda olarak nitelendirilen Ayta Sözeri’den alınan açıklamaya yer verilerek referans gösterilmektedir ancak sözü edilen “propaganda” öğelerine verilen referansta rastlanmamaktadır.

Haberdeki kelime seçimlerine bakıldığında metnin geneline yayılan “Ahlaksızlık, “Homo” “Sapkınlık”, “Kirli tezgah”, “İtiraf”, “Kirli” sözleriyle LGBTİ bireyler toplumda ayrımcılığın ve nefretin hedefi olarak konumlandırılmaktadır. Cinsel yönelim temelli nefret söylemini açık şekilde gördüğümüz bu haberde aynı zamanda oyuncunun ağzından çıkan açıklamalar toplumda LGBTİ bireyleri tehdit olarak gösterecek şekilde sunulmaktadır. LGBTİ bireylerin varlığının dizi ya da filmlerle toplumda olumlu algılar yaratabileceğinden bahseden Sözeri’nin sözleri “Kirli tezgah” ve “Kirli emel” şeklinde ele aktarılmaktadır.

Resim 3: Onur Yürüyüşü

Kaynak: Yeni Akit

Haber fotoğrafı olarak, Ayta Sözeri’nin Onur Yürüyüşü’nde oyuncu Meltem Cumbul ve yürüyüşe katılan bir kişi ile çekilen fotoğrafına yer verilmektedir.

Haberin genel değerlendirmesi yapıldığında, Ulaş Karan’ın da ifade ettiği gibi nefret içerikli ifadelerin, mağdurların şiddete yol açabilecek şekilde tepki göstermesine neden olabileceği, mağdurlara yönelik şiddet olaylarını tahrik edebileceği ve bu şekilde zarar ortaya çıkmasa dahi ifadelerin başlı başına ifadelere muhattap olan kişiler açısından zarar meydana getirebileceği ihtimali

bulunmaktadır.¹³⁰ Dolayısıyla nefret içerikli ifadelerin fiziksel yönü yanında doğurduğu manevi zarar daha ön plana geçmektedir. Bu haberde örneği görüldüğü üzere, Ayta Sözeri, hakaretlerle sürekli olarak hedef gösterilmektedir. Bu haberin doğurabileceği fiziksel zararların yanı sıra manevi zararları da göz önünde bulundurmak gerekmektedir. Bu noktada ifade özgürlüğünün sınırlandırılması gerekliliği doğmaktadır.

SABAH GAZETESİ/ 26.04.2018

“Bursa’da Travesti Dehşeti”

A.MAKRO YAPI

Sabah gazetesinde yer alan haber; “Bursa’da Travesti Dehşeti” başlığıyla yayınlanmaktadır. Haberin içeriğinde, Derya Y. adlı kişinin tartıştığı kişiyi öldürmesi işlenirken, habere konu olan zanlının cinsiyet kimliğine yapılan vurguyla translar şiddet ve suçla ilişkilendirilmektedir. Kullanılan bu başlık, mevcut transfobiye ve önyargıları pekiştirerek, translara yönelik ayrımcılığı meşrulaştırmaktadır.

“Bursa’da 20 yaşındaki Görkem Bayraktar, yol verme meselesi yüzünden tartıştığı travesti tarafından bıçaklandı. Görkem Bayraktar, hastanede hayatını kaybederken, 49 yaşındaki travesti ise tutuklandı.” spotunun kullanıldığı haberde başlıkta olduğu gibi zanlının ismini kullanmak yerine “Travesti” kelimesi tercih edilmektedir. Haberde, zanlının sık sık cinsiyet kimliğine vurgu yapılarak olumsuz algı sürdürülmektedir.

Haberde ana olay ayrıntısıyla ele alınmaktadır. Yol verme kavgası olarak başlayan tartışmanın ayrıntıları ardalan bilgisi olarak sunulmuş; hayatını kaybeden

---

¹³⁰ Ulaş Karan, “Nefret İçerikli İfadeler, İfade Özgürlüğü ve Uluslararası Hukuk”, Nefret Söylemi ve/veya Nefret Suçları, Derleyen Yasemin İnceoğlu, İstanbul, 2012, s.89

kişinin tartışmanın ardından zanlının peşinden gitmesi ve çıkan tartışma sonucu bıçaklanarak hayatını kaybetmesi ana olay olarak ele alınmaktadır.

B.MİKRO YAPI

Haberde kullanılan cümleler aktif fiil cümleleridir. Çoğunlukla kurallı cümleler kullanılmaktadır. Haberde genellikle ardı ardına gelen cümleler birbirini açıklayıcı nitelikte ve neden sonuç ilişkisine dayalı şekilde anlatılmaktadır.

Kelime seçimlerine bakıldığında haberde göze çarpan “Travesti”, “Travesti dehşeti” şeklinde kelimeler kullanılmaktadır, bu kelimeler transfobiyi pekiştirmektedir

Resim 4: Habere konu olan kişiler.

Kaynak: Sabah Gazetesi

Haberde; zanlının ve hayatını kaybeden kişinin fotoğrafları, olay yerinde maktulün yer aldığı ve vatandaşın yardım ettiği fotoğraf, aynı zamanda güvenlik kamerası görüntüsü haber fotoğrafları arasında yer almaktadır. Kullanılan fotoğraflar haberi açıklayıcı ve destekler niteliktedir.

Haber genel olarak transfobik bir metin olarak karşımıza çıkmaktadır. Habere konu olan zanlının cinsiyet kimliğine yapılan vurguyla translar şiddet ve suçla ilişkilendirilmektedir. Zaten var olan olumsuz algı bu tür haber içerikleri ve başlıklarla daha da pekiştirerek toplumda translara karşı nefret daha da körüklenmektedir.

MYNETHABER/ 12.07.2018

“Kağıthane Belediyesi Eşcinsel İlişki Skandalıyla Çalkalanıyor! Açıklama geldi”

A.MAKRO YAPI

Mynet’te, “Kağıthane Belediyesi Eşcinsel İlişki Skandalıyla Çalkalanıyor! Açıklama geldi” başlığıyla yer alan haberde eşcinsellik ve eşcinsel ilişki “Skandal” olarak sunulmaktadır. Cinsel kimlik yönelimlerinin habere konu olması ve haberin başlığında bunun skandal olarak sunulması toplumda LGBTİ bireylere yönelik olumsuz algıyı körüklemektedir. “Kağıthane Belediyesi'nde 4 işçi arasında eşcinsel ilişki skandalı patlak verdi. İddiaya göre; belediyede çalışan 3 çöp kamyonu şoförü ile çöp toplayıcısı işçi arasında ilişki yaşandı. Olay ortaya çıkınca işçilerin belediyeyele ilişkisi kesildi.” ifadelerinin yer aldığı spotta ise başlıkta görülen problemler haber dili sürdürülmektedir.

Haberde olay ayrıntılarıyla ele alınmaktadır. Haberde araldan bilgisi olarak olayın 2 yıl önce gerçekleştiği ve mesai saatleri dışında gerçekleştiği bilgisi verilmektedir. Olayın ortaya çıkmasının ardından bahsi geçen kişilerin işlerine son verildiği haberde ana olay şeklinde sunulmaktadır. Olayda işten çıkarılma nedeni olarak ahlak ve iyi niyet kurallarının ihlali gerekçe gösterilmektedir.

B.MİKRO YAPI

Haberde kullanılan cümleler aktif fiil cümleleridir. Çoğunlukla kurallı cümleler kullanılmaktadır. Haberde genellikle ardı ardına gelen cümleler birbirini açıklayıcı niteliktedir.

Haberin genelinde sıralı, neden sonuç ilişkisine dayalı bir anlatım görülmektedir. Haberde, Kağıthane Belediye Başkanı'nın "Belediyemizle ilgisi yok, mesai saatleri dışında olmuş. Amirlere yansınca gereğini yapmışlar. Konu yargıda" demecinin yanı sıra işten çıkarılan işçilerin avukatlarının "Müvekkillerin söz konusu olayla ilgili herhangi bir dâhillerinin olmadığını bildirdik. Ancak olumlu yanıt alamadık. Bu nedenle olay yargıya taşındı" açıklaması da referans olarak gösterilerek habere konu olan iki tarafın da görüşlerine yer verilmektedir.

Kelime seçimlerinde, "Eşcinsel", "İlişki", "Skandal", "Patlak verdi", "Ahlak", "İhlal" şeklindeki ifadeler tercih edilmektedir. Bu sözler, habere konu edilen kişilerin cinsel kimlik yönelimlerine saygı duyulmayarak kişiler arasında yaşanan ilişkinin skandal olarak sunulması cinsel kimlik temelli nefret söylemine örnektir. Bu söylemler toplumda ayrımcı düşünceyi LGBTİ bireylere yönelik "Ahlaksız" algısını daha da pekiştirmektedir.

Haberde kullanılan fotoğraf haberi destekler nitelikte değildir. Haber fotoğrafı olarak belediyenin çöp kamyonu kullanılmaktadır. Haberi destekleyen öğeler her iki tarafın ifadesi olarak gösterilebilir.

Resim 5: Belediye Çöp Kamyonu

Kaynak: Mynet Haber

Haberin genel değerlendirmesine yapıldığında; toplumumuzda nadir olarak anlayışla karşılanan LGBTİ bireylerin, bu tarz haberlerde ahlaksız ve yaşadıkları hayatın skandal olarak sunulması olumsuz kodlamaları daha da pekiştirmektedir. Ele alınan haberde önemli bir diğer nokta ise eşcinsel ilişkinin sonunda işçilerin belediyeyle ilişkisinin kesilmesi noktasıdır. Belediyede çalışan işçiler toplumsal kabullerin dışında yer aldıkları için işten çıkarılmakta aynı zamanda yapılan tüm hukuki başvurulardan da sonuç alamamaktadır. İşçiler, maruz kalınan ötekileştirme ve hakaretler doğrultusunda yaşadıkları hak ihlallerinin yanı sıra, işlerini kaybederek başka bir ihlale de maruz kalmaktadır. Cinsel kimlik temelli nefret söyleminin örneklerini çokça gördüğümüz haber metinlerinde kullanılan dilin toplumda ayrıştırıcı değil birleştirici olması gerekmektedir. Aynı zamanda bu haberde cinsel yönelimlerine bağlı olarak işlerinden olan kişilerin insan hakları ihlaline uğradığı görülmektedir. Haberde bu ayrıntı eleştirilebilecek bir nokta iken tam tersi bir haber dili kullanılmaktadır

YENİ AKİT /23 KASIM 2018

“Kadın Kadına Öykü Yarışması’nda Eşcinsellik Propagandası”

A.MAKRO YAPI

“Kadın Kadına Öykü Yarışması’nda Eşcinsellik Propagandası” başlıklı haberde KAOS GL tarafından düzenlenen yarışma, eşcinsellik propagandası olarak nitelendirilmektedir. Haberde bahsedilen yarışma, lezbiyen ve biseksüel bireylerin toplum baskısından dolayı dile getiremedikleri duyguları ifade etmek amacıyla düzenlenen bir yarışmadır. “14. Kadın Kadına Öykü Yarışması'nda eşcinsel sapkınlığın propagandası yapıldı. Yarışmaya katılımın şartlarının sıralandığı çağrı metninde kadın-erkek ilişkisi ve aile kurumu hedef alınarak kadın kadına, erkek erkeğe sapkın ilişki meşrulaştırılmaya çalışıldı.” spotunun kullanıldığı haberde yapılan bu yarışmanın aile kurumunu hedef aldığı belirtilerek toplumdaki yanlış algının pekiştirilmesine sebebiyet verilmektedir aynı zamanda eşcinsel ilişki “sapkınlık” olarak nitelendirilerek nefret söylemi yapılmaktadır. Haberde ara başlık olarak “Eşcinsel Dayatması” ve “Aileyi hedef aldılar” ifadelerine yer verilerek spotta kullanılan söylemler tekrarlanmaktadır.

Haberde ana olay olarak, düzenlenen yarışma ve yarışmanın şartları hakaret içeren bir dille okura aktarılmaktadır. Haberin içeriğinde, yarışmaya lezbiyen ve biseksüel bireylerin katılabilmesi şartı eleştirilerek yarışma şartlarındaki bu kural; “Eşcinsel sapkınlığı meşrulaştırmaya yönelik yarışma” olarak sunulmaktadır. Eşcinsel bireylere duygusal anlamda cesaret vermek için düzenlenen bu yarışma, aile kurumunun temelini oluşturan kavramlara yönelik tehdit olarak gösterilmektedir. Cinsel kimlik temelli nefret söylemi örneklerinin birçoğunda olduğu gibi bu haberde de LGBTİ bireyler “Tehdit” ve “Tehlike” olarak kodlanmaktadır.

B.MİKRO YAPI

Haber metninde, aktif fiil cümlelerinin yanı sıra pasif fiil cümleleri de görülmektedir. Haberde çoğunlukla kurallı cümleler kullanılmakta ve ardı ardına gelen cümleler birbirini açıklayıcı niteliktedir. Metindeki cümleler neden-sonuç ilişkisine dayalı şekilde anlatılmaktadır. Haberi desteklemek amacıyla, habere konu olan yarışmanın şartları ve yarışmanın çağrı metnine yer verilmektedir. Haberde kullanılan çağrı metni, “ Sapkın ifadeler” olarak nitelendirilmektedir.

Haberde yer alan toplumu kışkırtıcı belli kelimeler ve ifadeler sürekli tekrarlanmaktadır. “Propaganda”, “Skandal”, “ Sapkınlık”, “ Aile kurumuna yönelik tehdit” “Aile kurumu hedef alındı” şeklindeki ayrıştırıcı, hedef gösterici ve toplumu körükleyen sözcüklere yer verilmektedir. LGBTİ bireylerin düzenledikleri bu yarışma ve yarışmanın metni ise sürekli olarak eşcinsellik propagandası olarak nitelendirilmektedir ancak yer verilen bu metinde, LGBTİ bireylere duygusal anlamda cesaret veren sözcükler olmasının yanı sıra eleştirilen noktanın aile kurumu değil heteronormatif dayatmalar olduğu görülmektedir.

Haberde, sözü geçen yarışmanın broşürü haber fotoğrafı olarak kullanılmaktadır. Kullanılan fotoğrafta resmedilen iki kadının birbirlerini öptüğü çizim sansürlenerek “Ayıp”, “Yasak” algısı inşa edilmektedir.

Resim 6: Öykü Yarışması

Kaynak: Yeni Akit

Haber söylemi genel olarak değerlendirildiğinde söylenebilir ki, LGBTİ bireyler tarafından yapılan herhangi bir etkinlik dahi propaganda ve tehdit olarak kodlanmaktadır. Bu kodlamada daha da ileri gidilerek etkinlikler, aile kurumuna yönelik saldırı olarak nitelendirilmektedir. Haber metninin geneline bakıldığında eşcinsellik ve sapkınlık da sürekli olarak birlikte kullanılmakta bu iki kavram Akit'in tüm metinlerinde aynı şekilde yer almaktadır. Haberde kullanılan dile bakıldığında, kullanılan ifadeler LGBTİ bireylere yönelik toplumu kışkırttığı için “suça teşvik” öğeleri barındırmaktadır. Aynı zamanda bu kişilerin fiziksel şiddete maruz kalacağı bir ortamın yaratılması dışında, manevi olarak zarar veren hakaretler bulunmaktadır.

İNTERNET HABER/ 28.09.2018

“Feci Kaza Kamerada! Alkollü Kadın Sürücü Dehşet Saçtı”

A.MAKRO YAPI

İnternet Haber’de yer alan “Feci Kaza Kamerada! Alkollü Kadın Sürücü Dehşet Saçtı” başlıklı trafik kazası haberinde sürücünün kadın olduğu özellikle vurgulanmaktadır. Buna ek olarak dehşet saçtı ifadesi de yine “kadın sürücü” kodlamasıyla kullanılarak kadının olumsuz sunumu sürdürülmektedir. Herhangi bir kaza haberinde “erkek” sürücü kaza yaptı ifadelerine rastlamamaktayız. Bu noktada özellikle queer teorisinin temel özelliklerinden ve tanımlamalarından biri olan “kimliksizleşme” vurgularının amacını görmekteyiz. Toplumda kadın sürücülerin kötü araba kullandıkları kabulünden yola çıkılarak bu algı, kullanılan manşetle ve haberin içeriğiyle daha da pekiştirilmektedir. Kadınlara yönelik ayrımcı bir söylem içeren bu haberde, “Bartın’da alkollü kadın sürücü trafik kontrolü için kendisini durdurmak isteyen trafik polisine çarptı.” spotu kullanılarak başlıkta olduğu gibi alkollü sürücünün “Kadın” olduğu tekrar belirtilmekte ve vurgulanmaktadır.

Haber metninde ana olay ayrıntısıyla sunulmaktadır. Haberin ana metninde “Kadın sürücü” ifadesinin kullanılmadığı bunun yerine sürücünün isminin tercih edildiği görülmektedir.

B.MİKRO YAPI

Haberde kullanılan cümleler aktif fiil cümleleridir. Çoğunlukla kurallı cümleler kullanılmaktadır. Haberde genellikle ardı ardına gelen cümleler birbirini açıklayıcı niteliktedir. Haberde cümleler neden-sonuç ilişkisine dayalı şekilde anlatılmaktadır.

Haberde yer alan kelime seçimlerine bakıldığında, “Kadın” ,“Dehşet”, ”Alkollü”, “Kadın sürücü dehşet saçtı” gibi ifadeler yer verildiği için kadına yönelik ayrımcı bir söylem kullanıldığını söylemek doğru olur. Haberde kullanılan bu dil, kadın sürücülerin kötü araba kullandığı kabulünden hareketle bu algıyı daha da pekiştirmektedir. Haberde kaza anının video görüntüsüne yer verilmektedir.

Resim 7: Kaza anı

Kaynak: İnternet Haber

YENİ AKİT/ 09.10.2018

“ Koç Kitapları Zehir Saçıyor”

A.MAKRO YAPI

Yeni Akit'te yer alan, “ Koç Kitapları Zehir Saçıyor” başlıklı haberde “zehir” olarak kodlanan durum, eşcinsellik olarak karşılık bulmaktadır. “Koç grubunun Yapı Kredi Yayınları'na ait kitaplarında çocukların hemcinslerine aşık olma propagandası yapılıyor.” spotunun kullanıldığı haberde, eşcinsellik defalarca sapıklık ve ahlaksızlık olarak kodlanmaktadır. Haberde kullanılan ara başlıklar ise “ YKY'nin Her Kitabında Eşcinsellik Var”, “ Körpecik Zihinlere Ahlaksızlık Pompalanıyor”, “Koç İlk Defa Yapmıyor” şeklindedir. Haberin içeriğinde de sıklıkla karşımıza çıkan “ahlaksızlık” ve “eşcinsellik” ilişkilendirmesi başlıklarda dikkat çekmektedir.

Haber metninde ana olay ayrıntısıyla sunulmaktadır. Ana olayın sunumunda “Eşcinsellik sapkınlığını minicik çocuklara bulaştırmayı hedefleyen şer şebekeleri, kitapları zehir makinası olarak kullanmaya devam ediyor.” şeklinde kullanılan ifadelerde “Bulaştırmak” kelimesiyle eşcinsellik bir hastalık olarak gösterilmekte ve kitapta yer alan metinde kişinin hemcinsine aşık olmasından kaynaklanan hikayeler, “Şer” olarak kodlanmaktadır. Haber metninde ardalan bilgisi olarak aynı ya da farklı yayınevinden çıkan ve eşcinsellik konusunu işleyen diğer kitapların içeriğine yer verilmektedir. “ Asi Kızlara Uykudan Önce Masallar “ kitabında yer alan cinsiyet değiştirme ameliyatının aile tarafından anlayışla karşılaştırılması eleştirilerek sözü edilen kitap, “rezil” olarak nitelendirilmektedir. Metnin manşetinden itibaren yer alan “Ahlaksız kodlaması metnin sonunda da “Körpecik zihinlere ayan beyan ahlaksızlık pompalayan kitaplar” şeklinde yer almaktadır.

B.MİKRO YAPI

Haberde kullanılan cümleler aktif fiil cümleleridir. Çoğunlukla kurallı cümleler kullanılmaktadır. Haberde genellikle ardı ardına gelen cümleler birbirini açıklayıcı niteliktedir. Haberde cümleler neden-sonuç ilişkisine dayalı şekilde anlatılmaktadır. Haberin içeriğinde kitapların isimleri, kitapların içerikleri, başka yayınevlerinden çıkan ve aynı konuyu işleyen kitaplardan alıntılar referans olarak gösterilmektedir.

Haberde yer alan kelime seçimleri de dikkat çekmektedir. “Şer”, “Zehir”, “Ahlaksız”, “Propaganda”, “Rezil”, “Sapkınlık” gibi kavramlar sıklıkla kullanılarak eşcinsellik topluma yönelik bir ‘tehdit’ olarak konumlandırılıyor. Sözü geçen gazete, yayınladığı bu haber ile LGBTİ bireylerin hedefi olduğu ayrımcılığın ve şiddetin normalleşmesine aynı zamanda yaygınlaşmasına neden olmaktadır.

Resim 8: Video görseli

Kaynak: Yeni Akit

Haberde fotoğraf yerine video kullanılmaktadır, videonun içeriğini haberde yer alan sözler, anonim çocuk-kitap görselleri ve kitaplarda bulunan karakterlerin resimleri oluşturmaktadır. Videoda da haber metninde bulunan nefret söylemi içeren ifadelerin tümü aynı şekilde yer almaktadır.

SAMSUN DENGE /25.09.2018

“Alman Vakıfları Zehir Saçıyor”

A.MAKRO YAPI

Samsun Denge gazetesinde yer alan haber, “Alman Vakıfları Zehir Saçıyor” manşeti ile verilmektedir. Haberin spotunda “LGBTİ sapkınları finanse eden Alman Heinrich Böll Vakfı’nın, Genç LGBTİ, adlı sapkın oluşumu finanse ederek, homologu özendirici LGBTİ + Yurt Deneyimleri ismiyle bastırıldığı kitabı öğrencilere ücretsiz dağıttığı tespit edildi” şeklindeki ifadeler yer verilmektedir. Spotta, LGBTİ bireylere yönelik sıklıkla kodlanan “Sapkınlık” ifadesi yer almaktadır manşette ise LGBTİ bireyler ve yaşamları “Zehir” olarak nitelendirilmektedir. Haberin içeriğinde “Gençlerimiz Tehdit Altında”, “Kim Dur Diyecek” şeklindeki ifadeler yer verilerek eşcinsellik “tehdit” ve “tehlike olarak toplumda hedef gösterilmektedir.

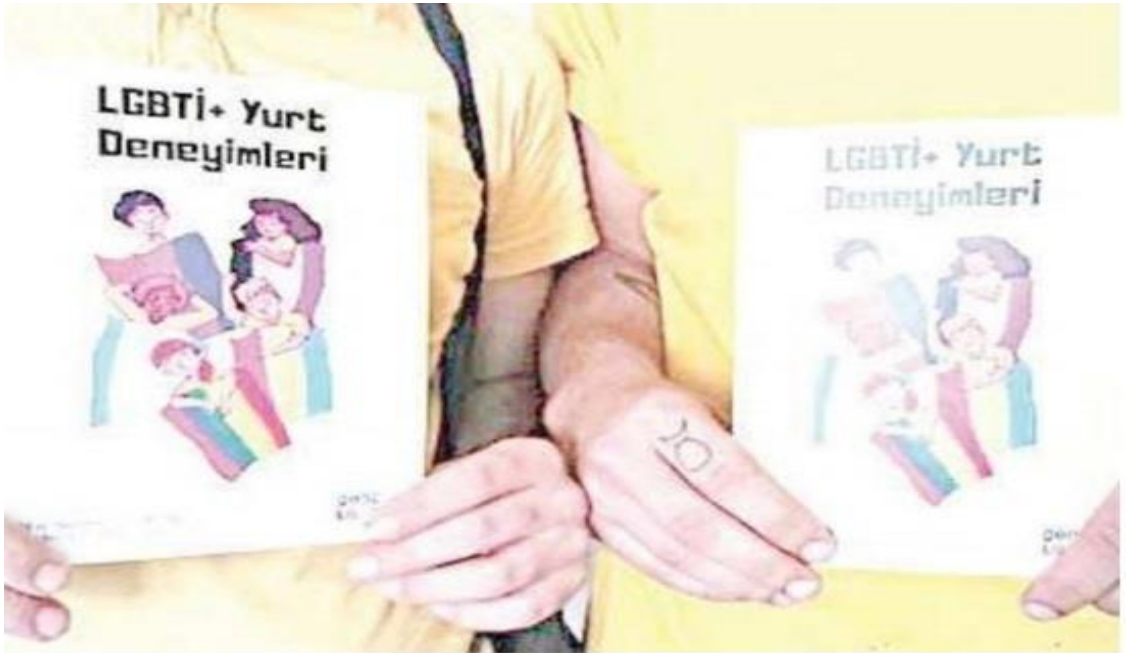
Samsun Denge Gazetesi’nin haberinde ana olay sunulurken LGBTİ bireyler, aşırı sol marjinal gruplar olarak nitelendirilmekte ve ek olarak “LGBTİ’li sapkın homolar” ifadesi kullanılmaktadır. Haberde ardalan bilgisi olarak Heinrich Böll Vakfı’nın daha önce Türkiye’de PKK’ye destek verdiği iddiası ve Türkiye’nin iç işlerini karıştırmaya yönelik etkinliklerinin olduğu iddiaları yer almaktadır. Haberde herhangi bir kaynak bilgisi belirtilmemektedir.

B.MİKRO YAPI

Haberde aktif ve pasif cümleler birlikte kullanılmaktadır. Haberde genellikle ardi ardına gelen cümleler birbirini açıklayıcı niteliktedir. Haberde basit ve birleşik cümleler kullanılmaktadır. Metinde herhangi bir referansal bilgi görülmektedir.

Kelime seçimlerine bakıldığında “Marjinal”, “Homo”, “Sapkın”, “Kirli çalışma”, “Propaganda”, “Marjinal”, “Ahlak”, “Dejenere”, “PKK”, “Tehlike” gibi kelimeler yer almaktadır. Bu kelimelerle birlikte LGBTİ bireyler sıklıkla “Sapkın” ve topluma yönelik “Tehdit” olarak kodlanmaktadır. Gazete böylece, LGBTİ bireylerin hedefi olduğu ayrımcılığın ve şiddetin normalleşmesine sebebiyet vermektedir. Aynı zamanda haberin genelinde PKK vurgusu da yapılarak, mağdurlara yönelik şiddet olaylarını tahrik edebilecek ifadeler yer verilmektedir. Haberde kullanılan fotoğrafta, iki gencin elinde habere konu olan kitabın yer aldığı görülmektedir. Kullanılan görselde kişilerin yüzleri kesilerek verilmiştir.

Resim 9: Kitap görselleri

Kaynak: Samsun Denge

YENİ AKİT/ 15.10.2018

“Sapkınlar TÜYAP Kitap Fuarı’nda”

A.MAKRO YAPI

Yeni Akit’in “Sapkınlar TÜYAP Kitap Fuarı’nda” başlıklı haberinde, Yeni Akit gazetesinin diğer tüm haberlerinde olduğu gibi LGBTİ bireyler “Sapkın” olarak nitelendirilerek manşette yer almaktadır. Spotta KAOS GL’nin açtığı stant “Sapkınlar oluşumu” olarak kodlanmaktadır. Tekrarlanan bu söylemde, toplumda yaratılmak istenen algı pekiştirilmekte ve de yaygınlaştırılmaktadır.

Haberde, KAOS GL Yayınları’nın fuara alınması bir sorun olarak ana olay şeklinde sunulmaktadır. Stantta bulunan kitaplar; “ Genç dimağları ağlarına düşürmek için sapkın propaganda” şeklinde nitelendirilerek sunulmaktadır. Aynı zamanda bu standın büyük tepki çektiğine yer verilmiş olsa da tepkilere yönelik herhangi bir kaynak ya da referans verilmemektedir. Haberin ana metninde “Homolar gençliği zehirliyor” şeklinde kodlamalar yapılarak LGBTİ bireylerin tehdit unsuru olduğu algısı defalarca vurgulanmaktadır. Haberde Alman vakıflarının sık sık “Homolara” destek verdiği ifadesi ardalan bilgisi olarak sunulmakta, fuardaki standın da yine Alman destekli olarak Türk aile yapısını dinamitlemek için kurulduğu belirtilmektedir. Haber metninin son ara başlığında ise “Akit yetkilileri uyarıyor” başlıklı bir yoruma yer verilerek Akit olarak yaptıkları haberlerin toplumu bilinçlendirici haberler olduğu ve bu haberler sayesinde devlet yetkililerinin birçok provokatif eylemleri engellediği iddiasında bulunmaktadır. Akit, LGBTİ bireylerin tüm etkinliklerini ve hatta sosyal yaşamda bulunmalarını dahi tehdit ve propaganda olarak niteleyerek bu haberler sayesinde toplumun huzurunu korudukları iddiasını da sürdürmektedir.

B.MİKRO YAPI

Haberde aktif cümle yapıları görülmektedir. Genellikle karmaşık cümle yapısı yer almaktadır. Haberde genellikle ardı ardına gelen cümleler birbirini açıklayıcı niteliktedir. Haberde yer alan kelime seçimlerinin LGBTİ bireylere yönelik tüm olumsuz kodlamaları içerdiğini söyleyebiliriz. “Sapkın”, “Ahlaksız”, “Homo”, “Propaganda”, “İğrenç”, “Sinsi”, “Tehlike” kelimeleri haberde defalarca tekrar edilerek toplumun huzurunu korumak gerektiği vurgulanmaktadır. LGBTİ bireylerin toplumun değerlerine dinamit yerleştirdikleri algısı yaratılarak toplumdaki olumsuz kodlar ve fikirler daha da pekiştirilmektedir. Aynı zamanda bu fikirler toplumda da zaman içinde nefret söylemine dönüşerek aktarılmakta ve dezavantajlı bireylerin yaşam alanı kısıtlanmaktadır. Sıklıkla pekiştirilen nefret söylemi nefret suçuna da ortam hazırlamaktadır.

Haberde fotoğraf olarak, haberin yazılı basındaki görseline yer verilmektedir aynı zamanda habere konu olan KAOS GL Yayınları'nın stant görüntülerinin bulunduğu bir video yer almaktadır. Hazırlanan videonun arka planına yerleştirilen müzik olumsuz, gergin ve uyarıcı bir nitelik taşımaktadır. Videoda yazı olarak haberde yer alan ifadelerin aynısı yer almaktadır.

Resim 10: Tüyap

Kaynak: Yeni Akit

Queer teori bağlamında haber genel olarak değerlendirildiğinde, queerin karşı olduğu kimliklerin ve kodlamaların yer aldığı görülmektedir. Queer sınırlara ve kimliklere karşıdır. Haber metninde sürekli olarak tekrarlanan “Eşcinsel” ifadesi bu kimlik tanımlamalarına birer örnektir. Haberin genelinde yer alan nefret söylemi, Yeni Akit gazetesinde sıklıkla tekrarlanmaktadır. Hazırlanan videolar, kullanılan görseller ve manşetler toplumun belli bir kesimi tarafından LGBTİ bireylerin “Tehlike” olarak görülmesine neden olmaktadır aynı zamanda LGBTİ bireylerin olağan hayat akışı içinde yaptığı tüm etkinlikler de propaganda olarak nitelendirilerek tehdit ve tehlike algısını daha da pekiştirilmekte ve yaygınlaştırılmaktadır.

12.05.2018/ HÜRRİYET

“Dur İhtarına Uymayan Kadın Sürücü Kazada Öldü, Arkadaşı Yaralı”

A.MAKRO YAPI

Hürriyette yer alan “Dur İhtarına Uymayan Kadın Sürücü Kazada Öldü, Arkadaşı Yaralı” başlıklı haberin spotunda daha önce alkollü araç kullandığı için ehliyetine el konulan sürücünün hayatını kaybettiği bilgisi verilmektedir. Manşette sürücünün kadın sürücü olduğu belirtilerek kadınlara yönelik ayrımcı bir söylem kullanılmaktadır aynı zamanda özellikle kadınların sürücü olarak kaza yaptığı haberlerde sıklıkla başlıklarda yer verilmesi özellikle toplumda var olan “Kötü kadın sürücü” algısını da daha pekiştirmektedir. Bu algı sadece bu tür söylemlere maruz bırakılmanın dışında kadın sürücülere yönelik bu baskı hali trafikte de olumsuz bir psikoloji yaratmaktadır. Kaza ya da hatalı hareket durumlarında toplumda bu şekilde kodlandığı için “Hata” öncelikle “Kadın” sürücüye atfedilmektedir.

Haberde ana olay sunulurken “Kadın sürücü” ifadesine yer verilerek aşırı hız yapıldığı ve polisin dur ihtarına uyulmadığı bilgisine yer verilmektedir. Haberde ardaan bilgisi olarak kadın sürücünün daha önce iki kez alkollü araç kullanması nedeniyle ehliyetine el konulduğu ve kaza sırasında da ehliyetinin olmadığı ayrıntısı aktarılmaktadır.

B.MİKRO YAPI

Haberde aktif ve karmaşık cümle yapısı kullanılmaktadır. Cümleler neden sonuç ilişkisi verilerek anlamlı bir bütün halinde sıralanmaktadır. Referansal bilgi olarak polisin daha önceki kayıtlarına yönelik verilen bilgiler ve plaka bilgisi gösterilebilir.

Kelime seçimlerinde “Alkollü”, “Kadın”, “Kadın sürücü” şeklinde ifadeler yer almaktadır. Haber dilinde sıklıkla kullanılan “Kadın” nitelendirmesi haber yazımı konusunda problemlili ve çözülmesi gereken bir alan olarak nitelendirilebilir. Haberde fotoğraf olarak hayatını kaybeden sürücünün gözlerinin görünmediği araba içindeki “Selfie” fotoğrafına yer verilmektedir. Haberi destekleyen başka herhangi bir görsel ya da görgü tanığı ifadesi bulunmamaktadır.

Resim 11: Araba içinde selfie

Kaynak: Hürriyet

Haberin değerlendirilmesi genel olarak yapıldığında yayınlanan bu haberde, “Alkollü Sürücü Kaza Yaptı”, ya da “Çorum’da Trafik Kazası” şeklinde bir haber başlığı kullanmak yerine trafik kazası haberi magazinleştirilerek hem de kadın sürücünün özellikle vurgulanarak sunulması haber diline yönelik problemlili bir alandır. Başlıkta yer alan “Dur ihtarına uymayan kadın sürücü” şeklindeki ifadede de olumsuz bir çağrışım söz konusudur.

YENİ AKİT GAZETESİ / 30.09.2018

'Eşcinsel sapkın' Cemil İpekçi'den Ahlaksız İfadeler! "Ağzımızı Açarsak Türkiye Karışır"

A.MAKRO YAPI

Yeni Akit’te yayınlanan 'Eşcinsel sapkın' Cemil İpekçi'den Ahlaksız İfadeler! "Ağzımızı Açarsak Türkiye Karışır" başlıklı haberin spotunda “Modacı diye pazarlanan Cemil İpekçi” ve “Yayınlayamayacağımız derecede ahlaksız ifadeler” şeklindeki vurgulara yer verilmektedir. Başlık ve spotta “Eşcinsel” ve “Sapkın” ifadeleri cinsel kimlik temelli nefret söylemine örnektir aynı zamanda “Modacı diye pazarlanan” şeklindeki ifadede de Cemil İpekçi “Pazarlanan” bir meta olarak sunularak nefret söylemi sürdürülmektedir. Cemil İpekçi’nin “Yayınlanamayacak kadar ahlaksız” ifadelerinin bulunduğu iddiasına da yer verilerek “Eşcinsel” ve “Ahlaksız” vurgusu daha da körüklenmektedir. Haberde, “Allah inancım var ama din kavramını kabul etmiyorum”, “Tepki çekti” ara başlıklarına yer verilmektedir. Ara başlıklara bakıldığında özellikle din konusuna dikkat çekilerek eşcinsellik, ahlaksızlık hassas bir konu olan “din” ile ilişkilendirilmektedir. Yeni Akit gazetesi daha önceki haber örneklerinde görüldüğü gibi Cemil İpekçi’nin bu açıklamalarının da tepki çektiğini iddia etmektedir ancak herhangi bir referans gösterilmemektedir.

Haberde ana olayın sunumu oldukça sert ifadelerle yapılmaktadır. Cemil İpekçi'nin Posta Gazetesi'ne verdiği röportajı haber olarak işleyen Akit'in kullandığı haber dili tekrarlanan nefret söylemleri ve hakaretlerden oluşmaktadır. Haberde Cemil İpekçi sıklıkla hedef gösterilmektedir. Genellikle “eşcinsel”, “sapkın” gibi cinsel kimliğe yönelik söylemler bulunmaktadır. Haberde ardaan bilgisi olarak Cemil İpekçi'nin röportajında kendisinin ifade ettiği geçmiş yıllarda “solcu” bir görüş benimsediği verilmektedir. Haber kaynağı olarak röportajın alındığı Posta Gazetesi gösterilmektedir. Cemil İpekçi, eşcinsel olmasından ötürü zaten “öteki” olarak konumlandırılmıştır. Buna ek olarak; Akit gazetesi ideolojik yapılanması gereği, Cemil İpekçi'nin solculuğunu ve din inançsızlığını da öne sürerek katmanlı bir ötekileştirme çatısı ortaya koymuştur.

B.MİKRO YAPI

Haberde aktif ve karmaşık cümle yapılarına yer verilerek genellikle röportajdan kesitler bulunmaktadır. Kelime seçimlerine bakıldığında, “Eşcinsel”, “Sapkın”. “Ahlaksız”, “Din”, “Ahlak”, “Solcu”, “Muhafazakar”, “Edepsiz”, “Ahlaksız”, “Pornocu” gibi kelime seçimlerine yer verilerek her biri farklı nefret söylemleri içermektedir. Haberde Cemil İpekçi'nin ahlaksızlığı, dinlere inanmayışı özellikle vurgulanarak röportajının yer aldığı Posta Gazetesi' de “Pornoculuktan sabıkalı Aydın Doğan'ın gazetesi” şeklinde aktarılmaktadır. Posta Gazetesi'nin çizgisini aynen devam ettirdiği ifadesine yer verilerek aynı zamanda Cemil İpekçi'nin cinsel kimliği pornoculuk ile bağdaştırılarak sunulmaktadır.

Haberde; Cemil İpekçi'nin haberden bağımsız olarak çekilen, videodan alıntılanan ve tepki verdiği bir yüz ifadesinin olduğu kesit haber fotoğrafı olarak kullanılmıştır. Kullanılan bu fotoğraf, haberi destekleyen herhangi bir unsuru barındırmamaktadır. Röportaj metni aynen alınırken röportajda bulunan fotoğraflar yerine bahsi geçen fotoğrafın gösterilmesi İpekçi'nin olumsuz sunumunu pekiştirmektedir.

Resim 12: Cemil İpekçi

Kaynak: Yeni Akit

Haber genel olarak değerlendirildiğinde oldukça rahatsız edici öğeler barındırdığını söylemek mümkün. İpekçi'nin cinsel kimliğine yönelik nefret söylemlerinin yanı sıra din ve inançları konusundaki açıklamaları da çarpıtılarak verilmiş, din konusundaki açıklamaları “Kendisini muhafazakar olarak pazarladığı” şeklinde yorumlanarak verilmektedir. Haberde sıklıkla yer alan, “Ahlakın el vermeyeceği açıklamalar” olduğu söyleminin bir iddia boyutundan öteye gidemediğini söylemek doğru olur çünkü yazılı basında yer alan bir röportajın ahlak sınırlarını aşacak ifadelere ne denli yer vereceği tartışılabilir. Sözü geçen bu haberde de eşcinsellik üzerinden yapılan kodlamalar toplumdaki olumsuz algıyı körüklemektedir. Özellikle toplumun hassas noktaları tercih edilerek bu vurguların yapılması doğuracağı sonuçlar bakımından haber dilindeki problemleri ve tehlikeli yaklaşımlardır. Kullanılan ifadeler sert eleştiri sınırını aşmaktadır.

AHI YURDU /06.07.2018

“Hayasızlar Onur Arıyor”

A.MAKRO YAPI

AHI YURDU gazetesinde yer alan Zafer Çam imzalı köşe yazısında, “Hayasızlar Onur Arıyor” başlığı kullanılmaktadır. Yazının girişinde “ Dünyanın ve Türkiye’nin ne kadar ibneleri varsa bir araya gelmiş Müslüman mahallesinde Onur Yürüyüşü yapıyorlar. Sizde onur varsa niye onur yürüyüşü yapıyorsunuz, onursuzlar onur arar” şeklindeki ifadeler yer verilmektedir. Bu ifadelerle Onur Yürüyüşü’nün amacı saptırılarak yazıda LGBTİ bireyler hakarete maruz bırakılmış ve onursuzlukla nitelendirilmiştir.

Haberde ana olay olarak Onur Yürüyüşü’nün bir tehdit olduğundan, hedefin sapkınlığı Anadolu’ya yaymak olduğundan bahsedilmektedir. Haberde ardalın bilgisi olarak tarihte var olan LGBTİ bireyler “Sapıklık” olarak aktarılmış ve buna ek olarak Kur-an’dan birtakım alıntılara yer verilerek LGBTİ bireylerin Müslüman ümmetinin manevi değerlerini hiçe saydığı iddia edilmektedir. Bu ifadelerle LGBTİ bireylerin varlığının meşru olmadığını ve toplumun helakına neden olacak bir sapıklık olduğunun altı çizilerek hedef gösterilmektedir.

B.MİKRO YAPI

Köşe yazısında aktif ve pasif cümle yapıları bir arada kullanılmaktadır ek olarak karmaşık cümle yapısı benimsenmektedir. Cümleler arasında neden sonuç ilişkisi bulunur. Cümleler birbiri ardına kendinden bir önceki cümleyi açıklar niteliktedir. Referans olarak tarihten ve Kur-an’dan örnekler verilmektedir ancak bu örnekler sözü geçen olaya referans gösterilecek alıntılar olmadığı gözlemlenmektedir.

Kelime seçimlerine bakıldığında, “Onursuz”, “Hayasız”, “İbne”, “Kur-an”, “Muhafazakar”, “Hak”, “Sapkın”, “Rezil”, Helak” şeklinde kullanımlar göze çarpmaktadır. Seçilen kelimeler ve yapılan alıntılarda dikkat çeken nokta şudur; başka toplumlarda olduğu gibi Türk toplumunda da var olan din ve inanç hassasiyeti LGBTİ bireylere yönelik olumsuz şekilde ilişkilendirilmektedir. Zafer Çam, bu ilişkilendirme sonucunda LGBTİ bireylerin dini inançları tehdit ettiğini, manevi değerleri aşağıladıklarını belirterek topluma karşı bu bireyleri “Hedef” göstermektedir. Haberde AB’nin LGBTİ bireyleri desteklediği ve meşrulaştırdığı iddiasının yanı sıra cinsel yönelimleri dolayısıyla bu işi “Mesleğe” dönüştürdüklerinin belirtilmesi LGBTİ bireylere yönelik halihazırda var olan “Seks işçisi” algısı daha da pekiştirilmektedir ve bireylerin tümü aynı şekilde yaftalanmaktadır. Köşe yazısında herhangi bir fotoğraf kullanılmamaktadır.

HÜRRİYET GAZETESİ/ 23.07.2018

“Kadın Sürücü Eğitmeni ile Halk Şoförünün Kavgası Kamerada”

A.MAKRO YAPI

Hürriyet Gazetesi’nin “Kadın Sürücü Eğitmeni ile Halk Şoförünün Kavgası Kamerada” başlıklı haberinde başlıkta özellikle sürücünün “Kadın” olduğu belirtilmektedir. Bu nitelikteki haberlere bakıldığında “Erkek sürücü” ifadesini görmek mümkün değildir. Burada queer bağlamında haberi analiz etmek gerekirse queer’in şiddetin her türüsüne, homofobiye, kadın düşmanlığına, ırkçılığa, faşizme yani her türlü nefret söylem ve eylemine karşı kurulduğundan hareketle söylenebilir ki bu haber başlığında kadına yönelik ayrımcı bir söylem bulunur aynı zamanda kadın kimliği ön plana çıkarılarak özellikle vurgu yapılmaktadır. Queer, yaratılan ve sıklıkla kullanılan bu kimliklerin olmaması durumunda herhangi bir ayrımcı söylemin varlığından söz edilemeyeceğini böylece avantajlı ya da dezavantajlı grup niteliğinin de ortadan kalkacağını savunmaktadır.

Haberin içeriğinde ana olay olarak otobüs şoförünün, sürücü eğitmeninin kullandığı aracın önüne direksiyon kırması tarafsız olarak sunulmaktadır. Haberde herhangi bir ardalın bilgisine yer verilmemektedir. Olay taraflarından yalnızca sürücü eğitmeninin verdiği demeç haberde yer almaktadır. Haber dili olarak iddia edildi, iddiaya göre şeklindeki ifadeler yer verilerek olayın kesin nedenlerinin net bir şekilde bilinmediği ve tek taraflı bir bilgi olduğu anlaşılmaktadır.

B.MİKRO YAPI

Haberde aktif ve karmaşık cümle yapısı kullanılmaktadır. Olayın anlatımı neden-sonuç ilişkisine bağlı olarak sıralanmaktadır. Referans olarak olay taraflarından sürücü eğitmeninin açıklamalarına yer verilmektedir. Kelime seçimlerine bakıldığında “Kadın eğitmen” ve “Kadın” sürücü vurgusu yapılmaktadır. Haberde fotoğraf olarak videodan bir kesite yer verilmiştir. Yer verilen kesitte, tartışma sırasındaki karşılıklı itişme görüntüsü yer alırken yalnızca sürücü eğitmeninin yüzünün görünmesi dikkat çekmektedir. “Kadın sürücü” olarak nitelendirilen kişi dışında olayın taraflarından olan otobüs şoförü ve kavgayı ayıran iki kişinin yüzüne yer verilmemektedir. Olayın tarafsız bir şekilde sunulması açısından tüm yüzler sansürlü ya da hepsinin açık olması gerekmektedir.

Resim 13: Kavga anı

Kaynak: Ahi Yurdu

YENİ AKİT/ 29.06.2018

“Homo Hamileri Meclis’te

A.MAKRO YAPI

Yeni Akit Gazetesi’nde verilen haber iki aşamada yer almaktadır. Ana sayfanın ardından iç sayfada da ayrıntılı olarak ele alınmaktadır. Haberde “Homo Hamileri Meclis’te ve “ Homo Destekçilerinin 8’i CHP 8’i HDP’den” şeklinde iki ayrı haberde iki başlık kullanılmaktadır. Haberin spotunda “Sapkınların çatı kuruluşu olan LGBTİ’ye destek veren partiler homoların hamisi oldu” şeklinde ifadeler yer verilmiştir haberin spotunda da içeriğinde olduğu LGBTİ bireylere hakaret içeren ifadeler yer almaktadır. Spotta, CHP ve HDP’nin terör örgütlerinin yanı sıra LGBTİ bireyleri desteklediğine de yer veren haberde, LGBTİ bireyler terör örgütü ile aynı nitelikte ele alınarak birbiriyle aynı, zararlı ve tehdit içeren kişiler olarak kodlanmaktadır.

Gazetenin iç sayfasında ayrıntılı olarak işlenen haberin spotunda ise, LGBTİ+Hakları Taahhünamesi'nin toplum yapısını bozmaya yönelik birçok maddesinin bulunduğu belirtilmekte yine topluma yönelik LGBTİ bireylerin “Tehdit” algısı bir kez daha tekrarlanmaktadır.

Haberde ana olay olarak LGBTİ bireylerin Onur Yürüyüşü'nün yasaklanması gerektiği ve ek olarak LGBT+ Hakları Taahhünamesi'ni imzalayan milletvekilleri konu edilmektedir. Ana olay sunumunda milletvekillerinin aynı zamanda terör örgütünü de desteklediğini vurgulayarak terör örgütü gibi milletin varlığını gerçek anlamda tehdit eden bir durumla LGBTİ bireyler aynı kategoride değerlendirilerek toplumu tehdit ettiği algısı yaratılmaktadır. Haberde aynı zamanda Onur Yürüyüşü'nün engellenmesi konusunda çağrı da yapılmaktadır. LGBTİ bireylerin sapık olduğunu ve cinsel yönelimlerine yönelik insan hakları vurgusunun yanlış olduğu ifadelerine de yer verilmektedir. Ardalan bilgisi olarak LGBTİ+Hakları Bildirgesi'ni imzalayan milletvekilleri isimlerine yer verilmektedir . Haberde aynı zamanda kaynak olarak avukat ve İnsan Hakları Savunucuları Derneği Başkanı'nın açıklamalarına yer verilmektedir.

B.MİKRO YAPI

Haberde, aktif ve pasif cümle yapıları bir arada kullanılmaktadır ek olarak karmaşık cümle yapısı benimsenmektedir. Cümleler arasında neden sonuç ilişkisi bulunur. Cümleler birbiri ardına kendinden bir önceki cümleyi açıklar niteliktedir. Haberin genelinde kurallı cümle kullanılmaktadır.

Kelime seçimleri olarak “Sapkınlık”, “Kirlilik”, “Tehlike” gibi nefret söylemi içeren ifadelerin yanı sıra LGBTİ bireyler, insan soyunun tehdit eden bir “Durum” olarak nitelendirilmektedir. Aynı zamanda “Durdurun Bu Yürüyüşü” şeklindeki yürüyüşün iptaline yönelik çağrılar bulunmaktadır.

Metnin manşetinden içeriğine kadar sürekli olarak sapkın olarak nitelendirilen ve hakaret edilen LGBTİ bireyler, “Hastalık” olarak kodlanarak aşağılanmaktadır. Özellikle haberde yer alan “Bireylerin tercihleri insan haklarına saygı” kapsamında değerlendirilemez şeklinde bir vurgu yapılmaktadır. Bu vurgu, hem LGBTİ bireylerin haklarına yönelik bir saldırı olarak nitelendirilebilir hem de mağdurlara yönelik şiddet olaylarını tahrik edebileceği söylenebilir.

Resim 14: LGBTİ Onur Yürüyüşü

Kaynak: Yeni Akit

Haber fotoğrafı olarak, Onur Yürüyüşü’nden bir görsel kullanılmaktadır aynı zamanda LGBTİ bireyler ve eski Ağrı Belediye Başkanı’nın birlikte yer aldığı fotoğraf kullanılmıştır. Haberi desteklemek amacıyla avukat ve İnsan Hakları Savunucuları Derneği Başkanı’nın açıklamalarına yer verilmektedir.

YENİ AKİT / 20 MAYIS 2018

“Ramazan’da Homo Günü Kutladılar”

A.MAKRO YAPI

Yeni Akit'in "Ramazan'da Homo Günü Kutladılar" başlıklı haberinin spotunda LGBTİ bireyler, "Müslüman Türk Milleti'nin baş belası" olarak nitelendirilmektedir. Bu ifade, ifade özgürlüğü sınırını aşarak LGBTİ bireylere yönelik insan haklarına aykırı bir söylem olarak ele alınabilir. LGBTİ bireylerin Türk milletinin baş belası olarak gösterilmesi Yeni Akit'in daha önceki haberlerinin tümünde olduğu gibi yine LGBTİ bireylerin topluma yönelik "Tehdit", "Tehlike" olarak kodlanması amaçlanmaktadır. Bu kodlamalar sonucunda toplumun belli kesiminde oluşan algı pekiştirilmekte ve nefret söylemi daha da yaygınlaştırılmaktadır. Haberin içeriğinde "Ramazan Ayını Hiçe Saydılar", "Sapkınlığı Meşrulaştırdılar" gibi ifadelere de yer vererek LGBTİ bireylerin bilinçli olarak Ramazan ayını provoke ettiği yan anlamı çıkarılabilir.

Haber metninde ana olay LGBTİ bireylerin, her yıl aynı günde yaptığı yürüyüşün Ramazan ayına denk gelmesi ve CHP'li belediyelerin bu etkinliğe destek vermesi hakaret ve aşağılamalar ile sunulmaktadır. Her yıl tüm dünyada aynı gün kutlanan bu günün özellikle her yıl Ramazan'a denk getirildiği şeklinde bir ifadeye yer verilmektedir. Oysa bahsedilen gün her yıl aynı tarihte ve tüm dünyada eşzamanlı olarak kutlanmaktadır. Haberde araldan bilgisi olarak CHP'li belediyelerin daha önce LGBTİ bireylere yönelik verdiği destekler ve uygulamalar gösterilmektedir.

Haber metninde aktif ve pasif cümle yapılarına yer verilmektedir aynı zamanda karmaşık cümle yapıları görülmektedir. Haberin genelinde kurallı cümle kullanılmakta ana olay sunumunda LGBTİ bireyler ve CHP'li milletvekilleri ve başkanlar hedef alınarak hakaret ve suçlamalara yer verilmektedir. Haberde kullanılan cümleler neden-sonuç ilişkisine dayalı olarak verilmektedir.

Haberde; "Sapkın", "Bela", "Müslüman", Ramazan-ı Şerif, "Provoke" şeklindeki kelimelere yer verilmektedir. Bu kelimeler özellikle seçilerek Müslümanlık ve din ile karşıt şekilde konumlandırılan LGBTİ bireylerin dini bayramları özellikle provoke ettiği iddiasıyla toplumu kışkırtmak hedeflenmiştir. Yeni Akit gazetesinin bu iddiasının doğru olmadığını, bahsedilen günün tüm dünyada aynı anda kutlanması bilgisini referans olarak gösterebiliriz. Yeni Akit gazetesinin haberlerinde sıklıkla

tekrarlanan “Toplumda rahatsızlık var”, “Kamuoyu tarafından bildirildi” gibi ifadeler yer verilmekte ancak bu ifadeler herhangi bir kaynağa ya da referansa dayandırılmamaktadır.

Resim 15: Ramazan’da Onur Yürüyüşü

Kaynak: Yeni Akit

Haber fotoğrafı olarak belediyelerin twitter hesabındaki destek paylaşımları, onur yürüyüşünden bir kesit ve LGBTİ bireylere yönelik yayınlanan ve haberde de sözü geçen kitapların görsellerine yer verilmektedir. Haberin geneline bakıldığında burada nefret içerikli ifadeler ile sert eleştiri niteliğindeki ifadeler arasındaki sınırın ayırt edilmesi gerekmektedir. Nefret söylemi niteliğindeki ifadeler sert eleştiri sayılmamaktadır ve yasalar kapsamında ifade özgürlüğü olarak değerlendirilmemektedir.¹³¹ Ele alınan bu haberde sert eleştiri sınırını aşan ifadeler yer verilmektedir. Nefret içeren ve hakaretlerin bulunduğu bu haber, AIHM tarafından belirtilen ifade özgürlüğü sınırının aşıldığı noktadır.

¹³¹ Ulaş Karan, “Nefret İçerikli İfadeler, İfade Özgürlüğü ve Uluslararası Hukuk”, Nefret Söylemi ve/veya Nefret Suçları, Derleyen Yasemin İnceoğlu, İstanbul, 2012, s.89

SONUÇ

Yasama, yürütme ve yargıdan sonra dördüncü büyük güç olarak nitelendirilen medyanın, durum belirlemede ve gerçeği şekillendirmede etkin bir rolü bulunmaktadır. Kitle iletişim araçlarının dönüşümü ile birlikte bilgilerin daha kolay ve daha hızlı dolaşıma girmesi ve aynı zamanda büyük bir kitleye ulaşma imkanı, medyanın da daha kolay kamuoyu oluşturmaya ortam sağlamaktadır. Gerçeği kıran ve onları yeniden kuran medya, kitle iletişim araçlarının imkanlarını kullanarak toplumda istediği doğrultuda kanaatler oluşturur. Bu kanaatler, bazen toplumda farkedilmeden bazen de bilinçli olarak kabul görmektedir. Ele alınan bu çalışmada, medyanın, toplumda oluşturmak istediği kanaatleri nasıl inşa ettiği, bu kanaatleri ne şekilde pekiştirdiği ve sürdürdüğü ayrıntılı olarak irdelenerek önemli sonuçlar elde edilmiştir. Bu çalışma kapsamında, medya metinlerinde queer bireylerin temsilleri Van Dijk'in söylem analizi metodolojisi kullanılarak analiz edilmiştir. Queer teori anlatısı üzerinden, ifade özgürlüğü ve nefret söylemi dilemmasının tartışıldığı analiz bölümünde, 16 haber incelenmiştir. Çalışma kapsamında amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilen haberler, çoğunlukla LGBTİ bireyler hakkında üretilen cinsel kimlik temelli nefret söylemleri olmasının yanı sıra queer teorisinin savunduğu “kimliksizlik” kavramı bağlamında sınır çizilen, kimliklendirilen ve bu kimlikler üzerinden nefret söyleminin hedefinde bulunan “kadın”lara yönelik haberlerden oluşmaktadır.

Medyanın toplum üzerinde yarattığı olumsuz kanaatlerin örnekleri, ele alınan bu çalışma kapsamında karşımıza çıkmaktadır. Çalışmanın analiz bölümünde incelenen haberler nefret söylemi bağlamında değerlendirildiğinde, egemen söylemler doğrultusunda queer bireylerin toplumda olumsuz kodlandığı ve bu kodların ifade özgürlüğü sınırını aşarak nefret söylemine dönüştüğü sonucuna varılmaktadır. Toplumla aktarılan bu söylemler, yavaş yavaş kamuoyunda kabul görmekte ve bu kanaatler gün geçtikçe artmaktadır.

Queer, sınırlara ve kimliklere karşıdır ve bu kimliklerle nitelendirilen tüm tanımlamalara yönelik şemsiye terimdir. Haber metinlerinde sıklıkla tekrarlanan

“eşcinsel”, “gay”, “lezbiyen”, “travesti”, “kadın” gibi ifadeler bu kimliklere örnek olarak gösterilebilir. Haberlerin ayrıntılı olarak analiz edildiği bu çalışma sonucunda görülüyor ki medyada LGBTİ bireyler “hastalık, sapkınlık, suç, günah, anormallik” şeklinde kodlanmakta LGBTİ’leri ötekileştiren, aşağılayan, hakaret eden metinler sıklıkla dolaşıma girmektedir.

Çalışma kapsamında seçilen örneklerin ayrıntılı analizi sonucunda, LGBTİ bireylerin yukarıda bahsedilen ifadelerin yanı sıra “tehdit” ve “tehlike” olarak kodlandığı ve toplumda bu bireylere yönelik olumsuz algıların inşa edildiği görülmektedir. Haber metinlerinde yer alan hakaret içerikli ifadeler, LGBTİ bireylerin yaşam haklarına saldırı ve tehdit olarak değerlendirilmektedir. İfade özgürlüğünün sınırlarının ayrıntılı olarak belirtildiği hukuksal tanımlamalar doğrultusunda belirtilebilir ki metinlerin tümünde ifade özgürlüğü sınırları aşılmaktadır. Ulaş Karan’ın da ifade ettiği gibi nefret içerikli ifadelerin, mağdurların şiddete yol açabilecek şekilde tepki göstermesine neden olabileceği, mağdurlara yönelik şiddet olaylarını tahrik edebileceği ve bu şekilde zarar ortaya çıkmasa dahi ifadelerin başlı başına ifadelere muhattap olan kişiler açısından zarar meydana getirebileceği ihtimali göz önünde bulundurulmalıdır. Dolayısıyla nefret içerikli ifadelerin fiziksel yönü yanında doğurduğu manevi zarar daha ön plana geçmektedir. Analiz edilen haberlerde, haberin içeriğini destekleyici bir nitelik olmamasına karşın cinsiyet, cinsel yönelim ve cinsiyet kimliklerinin belirtilmesi ayrımcı söyleme işaret etmektedir. Örnek olarak; “kadın sürücü” ifadesi kişinin sürücü olmasını nitelmediği gibi cinsiyetçiliği de pekiştirmekte bunlara ek olarak “trans oyuncu” “gay öğretmen” gibi ifadeler de homofobi, transfobi ve bifobiyi beslemektedir. Medyada yer alan bu haberlerin aksine “erkek sürücü” ve “erkek öğretmen” gibi ifadelerle karşılaşmamaktayız. Kadınlara yönelik olumsuz kodlamalar haber metinlerinde sıklıkla yer almakta, kadın cinsiyeti üzerinden ele alınan haber metinleri Türk mediasındaki problemlili dilin sürdürüldüğünü göstermektedir.

Haber metinlerinin analizi sonucunda LGBTİ bireylerin din ile karşıt olarak konumlandırıldığı da varılan sonuçlar arasında yer almaktadır. Toplumaya yönelik LGBTİ bireylerin düzenli ve artan biçimde “ahlaksız”, “dinsiz” gibi ifadelerle aktarılması toplumun bu bireylere yönelik var olan önyargılarının körüklenmesine

neden olmaktadır. Aynı zamanda analiz edilen haberlerde LGBTİ bireyler sıklıkla şiddet ve militarizm ile ilişkilendirilmektedir. Bu ilişkilendirmeler toplumdaki yanlış algıyı besleyerek kin ve düşmanlığa neden olmaktadır.

Haberlerin tümünde kullanılan söylemler analiz edildiğinde kullanılan ifadelerin sert eleştiri sınırını aştığı görülmektedir. Haberlerin geneline bakıldığında, nefret söylemi ile sert eleştiri niteliğindeki ifadeler arasındaki sınırın sıklıkla edildiği ve queer bireylere yönelik nefret söylemine içkin olumsuz algıların inşasının pekiştirildiği ve sözü edilen bireylerin, devamlı olarak birtakım stereotipik kimlik adlandırmaları aracılığıyla temsil edildiği sonucuna ulaşılmıştır.

KAYNAKÇA

1961 Anayasası:	https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa61.htm , Çevrimiçi Erişim tarihi, 26.10.2018.
1961 Anayasası:	https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa61.html , Çevrimiçi Erişim tarihi, 26.10.2018.
Acar Savran, Gülnur:	Beden, Emek, Tarih Diyalektik Bir Feminizm İçin , İstanbul, Kanat Yayınları, 2009.
Afrika İnsan ve Halkların Hakları Sözleşmesi:	Çevrimiçi, Erişim tarihi, 12.01.2019 http://tr.wikipedia.org/wiki/Afrika_%C4%B0nsan_ve_Halklar_%C4%B1n_Haklar%.C4%B1_S%C3%B6zle%C5%9Fmesi-15.01.2015 .
AİHM:	Marckx v.Belçika, Başvuru No.6833/74, Karar Tarihi:28.11.1984.
Alankuş, Sevdâ:	“Başka Bir Habercilik İhtiyacı ve Hak Odaklı Habercilik”, Medya ve Nefret Söylemi Kavramlar Mecralar Tartışmalar , ed:Mahmut Çınar, İstanbul, Hrant Dink Vakfı Yayınları, 2003.
Altheide, D.L.:	“The Mass Media and Terrorism”, Discourse Communication , sayı 1, (13), 2007, s.287-308.
Altunpolat, Remzi:	“ LGBTİ'lere Yönelik Ayrımcılığı Tarihsel ve Politik Temelde Kavramak”, Türk Tabipleri Birliği, Mesleki Sağlık ve Güvenlik Dergisi, 2017
Annamarie, Jagose:	Queer Teori , Ankara, Notabene Yayınları, 2015.
Annamarie, Jagose:	Queer Theory: An Introduction , New York: New York University Press, 1996.
Ataman, Hakan:	“Nefret Suçlarını Farklı Yaklaşımlar Çerçevesinden Ele Almak: Etik, Sosyo-Politik ve Bir İnsan Hakları Problemi Olarak Nefret Suçları”, Nefret Söylemi ve/veya Nefret Suçları der: Yasemin İnceoğlu, İstanbul, Ayrıntı Yayınları, 2012
Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi:	https://www.danistay.gov.tr/upload/avrupainsanhaklarisozlesmesi.pdf , Çevrimiçi, Erişim tarihi, 26.10.2018.

Aydın, Didem Öykü:	Üç Demokraside Düşünce Özgürlüğü ve Ceza Hukuku I- Amerika Birleşik Devletleri , Ankara, Seçkin Yayınevi, 2004.
Aytekin İnceoğlu, Asuman:	“Nefret Suçu Kavramı ve Türk Ceza Mevzuatı Açısından Değerlendirilmesi, Nefret Söylemi ve/veya Nefret Suçları der: Yasemin İnceoğlu, İstanbul, Ayrıntı Yayınları, 2012.
Bahçe, Ahmet:	Avrupa İnsan Hakları Kararları Çerçevesinde İfade Özgürlüğü , Zirve Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep, Ocak 2015.
Basın Kanunu:	Çevrimiçi, erişim tarihi 26 Ekim 2018, https://www.tbmm.gov.tr/kanunlar/k5187.html
Berktaş, Fatmagül:	Tek Tanrılı Dinler Karışısında Kadın , İstanbul, Metis Yayınları, 2016.
Binark, Mutlu, Çomu, Tuğrul:	“Yeni Medya Ortamında Nefret Söylemi”, Medya ve Nefret Söylemi Kavramlar Mecralar Tartışmalar , ed:Mahmut Çınar, İstanbul, Hrant Dink Vakfı Yayınları, 2003, s.208.
Binark, Mutlu:	Altuğ Akın vd. Nefret Söyleminin Yeni Medya Ortamında Dolaşıma Girmesi, Yeni Medyada Nefret Söylemi , İstanbul, Kalkedon Yayıncılık, 2010, s.11.
Bozkurt, Enver:	“İnsan Haklarının Korunmasında Uluslararası Hukukun Rolü , Ankara Nobel Yayınevi. 2003.
Butler, Judith:	Bela Bedenler , İstanbul, Pinhan Yayıncılık, 2014.
Butler, Judith:	Cinsiyet Belası Feminizm ve Kimliğin Altüst Edilmesi , Metis Yayınları, 2018.
Candemir, Delta Meriç:	2000 Sonrası Türkiye Sinemasında Queer İmkanlar: Benim Çocukluğum, Zenne, Bizim Büyük Çaresizliğimiz Üzerine Bir Çözümleme , Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir, 2016.
Civelek, Jale:	“Evrensel Düzeyde Haklara Genel Bir Bakış,” Argumentum, Yıl.3, S. 25, 1992.

Cohen-Almagor, R.:	“Fighting Hate and Bigotry on the İnternet”, Policy&İnternet , cilt 3, sayı 3, 2011.
Combating Hate Cirmes in OSCE Region:	An overview Statistics, Legislation and National Initiatives, OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights (ODIHR).
Çelebi, Emin:	“ J.P.Sartre’da Özgürlüğün Ontolojik Temelleri Üzerine ”, Çevrimiçi 05.05.2019 www.academia.edu.tr
Çınar, Mahmut:	“Habercilik ve Nefret Söylemi”, Medya ve Nefret Söylemi Kavramlar Mecralar Tartışmalar , İstanbul, Hrant Dink Vakfı Yayınları, 2003.
Dimançer, Çiğdem Ece:	“ Queer Teorinin İzinde Avrupalı Bir Türk: Ferzan Özpetek ve Sineması ”, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya, 2018.
Direk, Zeynep:	“Queer Kuram ve Cinsiyet Farklılığı “, Cinsellik Muamması Türkiye’de Queer Kültür ve Muhalefet ”, Hazırlayanlar Cüneyt Çakırlar ve Serkan Delice, İstanbul, Metis Yayınları, 2012.
Durudoğan, Hülya:	“Judith Butler’da Biyolojik Cinsiyet- Toplumsal Cinsiyet İlişkisi”, Felsefe Tartışmaları , 37, 5-27, İstanbul, Boğaziçi Üniversitesi Yayınevi.
Erdoğan, İrfan:	Karl Marx Basın Özgürlüğü ve Sansür, İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi, sayı 25, s.229-256.
Erkeş, Hilal:	Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’ne Göre İfade Hürriyeti , Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2011.
Hutfless, Esther:	Çev: Oya Yıldız, “ Psikanaliz ve Queer Teori ”, Libido Dergisi.
F Defeis, Elizabeth:	Freedom of Speech and International Norm: A Response to Hate Speech.
Foucault, Michel:	Cinselliğin Tarihi , İstanbul, Ayrıntı Yayınları,2016.
Gemalmaz, Mehmet Selim:	Ulusalüstü İnsan Hakları Hukukunun Genel Teorisine Giriş , İstanbul, Beta Yayım A.Ş., 2003.

Gökçen, Ahmet:	Halkı Kin ve Düşmanlığa Açıkça Tahrik Cürmü (TCK Madde 312/2), Liberal Düşünce Topluluğu Yayınları, Ankara 2001, s.223, Anıl Çeçen, İnsan Hakları, 1.B, Ankara, Selvi Yayınları, 1990.
Göregenli, Melek:	“Nefret Söylemi ve Nefret Suçları”, Medya ve Nefret Söylemi Kavramlar Mecralar Tartışmalar , ed:Mahmut Çınar, İstanbul, Hrant Dink Vakfı Yayınları, 2003.
Halperin, David:	“The Normalization of Queer Theory”, Journal of Homosexuality , 45: 2-4, 339-343, 2003.
Hate Crime Laws:	A Practical Guide, OSCE Office for Democratic Institutions and Human Rights Varşova, 2009.
İnceoğlu, Yasemin:	Çoban Savaş, “Öteki”leştirme Sürecinde Medyanın Yeri, Azınlıklar, Ötekiler ve Medya , İstanbul, Ayrıntı Yayınları, 2014.
İnceoğlu, Yasemin:	“Nefret Suçlarında Medyanın Sorumluluğu: “Ya sev ya terket ya da...””, Nefret Söylemi ve/veya Nefret Suçları der: Yasemin İnceoğlu, İstanbul, Ayrıntı Yayınları, 2012.
İnceoğlu, Yasemin:	“Tartışmalı Bir Kavram: Nefret Söylemi”, Medya ve Nefret Söylemi Kavramlar Mecralar Tartışmalar , ed:Mahmut Çınar, İstanbul, Hrant Dink Vakfı Yayınları, 2003.
İnceoğlu, Yasemin, Özçetin, Burak, Gökmen Tol, Meltem, Alkurt, Saygın Vedat:	“Sağlık ve Hoşnutsuzlukları: Sağlık Kanaat Önderlerinin Sosyal Medya Söylemleri ve Sağlığın Tıbbileştirilmesi”, Hasta Toplum: Cinsiyetçilik, Tıbbileştirme ve Tüketime Dair Sağlık Çözümlemeleri . Nobel Yayıncılık, Ankara, 2015.
İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi:	https://www.tbmm.gov.tr/komisyon/insanhaklari/pdf01/203-208.pdf , Çevrimiçi, Erişim tarihi, 10.10.2018.
Kalabalık, Halil:	“ İnsan Hakları Hukuku ”, Ankara, Seçkin Yay., 2009.
Kamber, Suat:	İfade Özgürlüğü , Başbakanlık İnsan Hakları Başkanlığı Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi, Ankara, 2012.
KAOS GL:	http://kaosgl.org/sayfa.php?id=19957 Çevrimiçi Kaynak, Erişim Tarihi: 26.10.2018.
Karadağ, Nergiz:	Cinsel Azınlıkların Bireysel Hakları , İstanbul: XII Levha Yayınları, 2008.
Karan, Ulaş:	“Nefret İçerikli İfadeler, İfade Özgürlüğü ve Uluslararası Hukuk, Nefret Söylemi ve/veya Nefret Suçları der: Yasemin İnceoğlu, İstanbul, Ayrıntı Yayınları, 2012.

Karan, Ulaş:	“Nefret Söylemi ve Yakından İlişkili Diğer Kavramlar: Ayrımcılık, Nefret Suçu ve Hakaret”, Medya ve Nefret Söylemi Kavramlar Mecralar Tartışmalar , ed:Mahmut Çınar, İstanbul, Hrant Dink Vakfı Yayınları, 2003.
Karan, Ulaş:	“Nefret Suçlarından Ne Anlıyoruz”, Nefret Suçları ve Nefret Söylemi , İstanbul, Hrant Dink Vakfı, 2010.
Kıldan, İsmail Turgut:	Türk Anayasa Yargısında Düşüncüyü İfade Özgürlüğü ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararlarıyla Karşılaştırılması , Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2008.
Köysüren, Aliye Çınar:	Kültürel ve Dini Algıda Toplumsal Cinsiyet , Ankara: Sentez Yayınları, 2013.
Kuruoğlu, Huriye ve Aydın, Bermal:	Toplumsal Cinsiyet ve Medya , Ankara, Detay Yayınları, 2014.
Küçük, Adnan:	“ İfade Hürriyetinin Unsurları ”, Ankara, Liberal Düşünce Topluluğu, 2003.
Medeni ve Siyasi Haklara İlişkin Uluslararası Sözleşme:	çevrimiçi, www.humanrightscenter.bilgi.edu.tr , 12.03.2019.
Ö. Kaboğlu, İbrahim:	“ Pozitif Anayasa Hukukunda Düşünce Özgürlüğünün Sınırları ”, Düşünce Özgürlüğü İçinde, İstanbul, 1998.
Özkazanç, Alev:	Feminizm ve Queer Kuram , Ankara, Dipnot Yayınları, 2015.
Recommendation of the Committee of Ministers to Members States on “Hate Speech” (Bakanlar Kurulu’nun Üye Ülkelere Nefret Söylemi Konusundaki Tavsiyesi:	No. R(97)20).
Reicher, Steve, Potter, Jonathan:	“Psychological theory as intergroup perspective:A comparative analysis of ‘scientific’ and ‘lay’ accounts of crowd events”, Human Relations , sayı38, s.167-89.

Santoni , Ronald E.:	Sartre On Violence: Curiously Ambivalent.
Sartre, Jean Paul:	Existentialism is a Humanism.
Scott, J.C.:	Weapons of the Weak: Everyday Forms of Peasant Resistance,1987 New Heaven and London: Yale University Press.
Sunay, Reyhan:	Avrupa Sözleşmesinde ve Türk Anayasasında İfade Hürriyetinin Muhtevası ve Sınırları , Liberal Düşünce Topluluğu, Ankara, Cantekin Matbaası, 2001.
Sunday Times:	Birleşik Krallık, 26.04.1979.
Şeref, Ünal:	“Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi” , TBMM, Ankara, 1995.
Tezcan, Durmuş Erdem, Mustafa Ruhan, Sancakdar, Oğuz ve Önok, Rifat Murat:	Tezcan, Durmuş Erdem, Mustafa Ruhan, Sancakdar, Oğuz ve Önok, Rifat Murat:
Türkiye Cumhuriyeti Anayasası:	https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.2709.pdf, Çevrimiçi, erişim tarihi 26 Ekim 2018.
Weedon,C.:	Feminist Practice and Poststructuralist Theory, Oxford: Basil Blackwell White Robin, White Jacobs: News as Discourse, Hillsdale, NJ: Erlbaum Ovey, Clare,; The European Convention on Human Rights , Oxford, 2002, s.276.
Y. Dökmen, Zehra:	Toplumsal Cinsiyet Sosyal ve Psikolojik Açıklamalar , İstanbul, Remzi Kitabevi, 2017.
Yardımcı, Sibel, Güçlü, Özlem:	Queer Tahayyül , Derleyen Sibel Yardımcı& Özlem Güçlü, İstanbul, Sel Yayıncılık, 2013.
Zarplı, Çağdaş:	“İfade Özgürlüğü: İçeriği ve Sınırları” , Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kütahya, 2008.

EKLER

EK 1: HABERTÜRK GAZETESİ

Eşcinsel FETÖ imamı AIDS testi yaptırmak isterken yakalandı

Giriş: 27.05.2018 - 11:26 | Güncelleme: 27.05.2018 - 11:58

FETÖ mensubu olmaktan aranan ve eşcinsel olduğunu belirten şüpheli M.T, AIDS testi yaptırmak için geldiği hastanede yakalandı. Şüphelinin ifadesinde, Isparta'nın Yenişarbademli ve Afyonkarahisar'ın Sandıklı ilçeleri ile Antalya'da örgüt imamlığı yaptığını söylediği belirtildi

Fetullahçı Terör Örgütü (FETÖ) mensubu olmaktan aranan ve eşcinsel olduğunu belirten şüpheli M.T, AIDS testi yaptırmak için geldiği hastanede yakalandı.

AA muhabirinin aldığı bilgiye göre, FETÖ üyesi olduğu gerekçesiyle hakkında yakalama kararı bulunan M.T, Antalya'nın Alanya ilçesinde AIDS testi yaptırmak için hastaneye gitti.

İstihbari çalışmalar sonucunda hastaneye geleceği önceden belirlenen M.T, burada gözaltına alındı.

Şüpheli, daha sonra hakkındaki soruşturmanın yürütüldüğü Afyonkarahisar'a gönderildi.

İLİŞKİ YAŞADIĞI ERKEKLERDEN 5'İ TESPİT EDİLDİ

Telefonu incelemeye alınan M.T'nin örgütsel konuların yanı sıra cinsel içerikli sohbetler yaptığı, Afyonkarahisar'da günlük kiralananan evlerde bu kişilerle buluştuğu belirlendi.

Emniyet'te alınan ifadesinde zanlının, yaklaşık 10 yıldır internet üzerinden tanıştığı birçok erkekle ilişki yaşadığını söylediği belirtildi.

Bu durumun, örgüt ve ailesi tarafından bilinmediğini söyleyen şüphelinin ilişki yaşadığı kişilerden 5'i de tespit edildi.

İL VE İLÇE İMAMLIĞI YAPMIŞ

Şüphelinin etkin pişmanlık hükümlerinden faydalanarak verdiği ifadesinde FETÖ/PDY'nin Isparta'daki evlerinde 2007-2010 yılları arasında kaldığı, bu dönemde ev abiliği ve 17-25 Aralık sürecinden sonra da Isparta'nın Yenişarbademli ilçesinde örgüte ait bir pansiyonun müdürlüğünü yaptığını belirttiği öğrenildi.

M.T ayrıca, Isparta'da olduğu dönemde örgütün şifreli haberleşme programı ByLock'u indirdiğini, Yenişarbademli'de ilçe imamlığı görevini yürüttüğünü, geçen yıl ise Afyonkarahisar'ın Sandıklı ilçesi imamlığı görevine getirildiğini itiraf etti.

Bu yıl başlarında Antalya küçük bölge imamlığı görevi verilen şüphelinin halen bu sfatla Afyonkarahisar ve Isparta'da faaliyetlerde bulunduğunu iletildiği öğrenildi.

Öte yandan şüpheli M.T'nin eşi T.T'nin de ByLock kullanıcısı olduğu ve hakkında yakalama kararı bulunduğu tespit edildi.

EK 2: HAKİKAT HABER

Ahlâk 'sınır'ı aşıyor! Sapkınlar, İstanbul'da ahlâksızlık kusmaya hazırlanıyor

Tarih: 27-06-2018 05:06:00 Güncelleme: 27-06-2018 05:20:00

A+A-

LGBTİ hastalığına kapılmış sapkınlar, İstanbul'da yine ahlâksızlık kusmaya hazırlanıyor. 25 Haziran-1 Temmuz arasında "Cinsel Kurtuluş Haftası" ilan eden eşcinseller, "çok eş, çok aşk, çoklu cinsellik" adıyla 50'yi aşkın program düzenleyecek. Bu da yetmezmiş gibi, Kadıköy ve Taksim'de yürüyüş yapmayı planlayan sapkınlar, valilikten gelecek onayı bekliyor. Bu arada, bazı etkinliklerin Çağlayan ve Anadolu Adliyesi'nde yapılacak olması da dikkat çekiyor.

Beğen 0 Tweetle Share Paylaşır

Bu sene 26. defa gerçekleştirilecek rezil etkinliklere LGBTİ örgütleri, aktivistler, sendikalar, çeşitli öğrenci grupları ve bazı siyasi partiler de katılacak. Bu yılki rezaletlerin teması olarak "sınır" belirlenirken, türlü sapkınlar ve ahlaksızlıklar, "atölye çalışması", "panel", "söyleşi", "film gösterimi" ve "parti" şeklinde sergilenecek.

"VALİLİK"TEN GELECEK HABER MERAK KONUSU!..

Millî Gazete, sapkınların etkinlik organizasyon yetkilisine ulaştı. Gazetemize açıklamada bulunan yetkili, "İstanbul'da 'çok eş, çok aşk, çoklu cinsellik' adıyla 50'yi aşkın program düzenlenecek. Bu etkinliklerin birçoğu parti şeklinde olacak. Valilikten yürüyüş için izin istenildi. Onaylınırsa Taksim ve Kadıköy'de yürüyüşler olacak. Bunların yanı sıra LGBTİ grupları, zorunlu olan kısırlaştırma yasasını kaldırdı. Bunun için ise bir açıklama yapılacak. Tüm vatandaşımız davetlidir" dedi.

HAFTA BOYUNCA SAPKIN ETKİNLİKLER DEVAM EDECEK

Bu rezil etkinliklerin bazılarının Çağlayan ve Anadolu Adliyesi gibi kamu binalarında gerçekleştirilecek olması ise hayretle karşılandı.

Halkın malı olan kamu binalarının böylesi rezil etkinlikler için kullanılacak olması akıllara durgunluk verirken, düzenlenecek programların isimleri bile dikkat çekti! "Pembe tezkere", "Çok eşlilik", "Metreslik", "Eşcinsel namus cinayeti", "Edebiyatta LGBTİ+" gibi birçok iğrenç panelin düzenlenecek olmasıyla toplumun inanç değerlerine aleni savaş açılacak!

EK 3: YENİ AKİT GAZETESİ

Eşcinsel sapkınlık dizilere yayılıyor

Sinema yazarları Derneği (SİYAD) ise adeta sapkınlığa çanak tutuyor. Aile Arasında isimli filmde "Behiye Hala" rolünü canlandıran ve sinemayı sapkınlıklarının propagandası için kullandıklarını itiraf eden homo oyuncu Ayta Sözeri'yi "En iyi yardımcı kadın oyuncu" dalında aday gösterdi. SİYAD'ın bu tutumu ahlaksızlığın propagandasına destek olarak yorumlandı.

11 Şubat 2018 Pazar 03:31

Yazı boyutu: AA

HARUN ŞEVKİN
İSTANBUL

LGBT'li sapkınların ahlaksızlıklarının yaygınlaşması ve meşrulaşması için televizyon dizilerini ve sinemaları büyük bir propaganda aracı olarak kullandıkları ortaya çıktı. "Aile Arasında" isimli sinema filmindeki "Behiye Hala" rolü ile tanınan homo oyuncu Ayta Sözeri bir gazeteye verdiği röportajda kirlî tezgahı itiraf etti. Söz konusu filmde oldukça makbul bir kişiliği oynayan ve "Trans Birey" kavramını milletimizin benliğine kazımaya çalışan Sözeri, "İnsanların zihin haritası değişti. Kafalarında bir kalıp vardı. İnsanlar gerçekten hayatımızın olduğunu gördü. Hem dizi hem filmde sonra sokakta gördükleri herhangi bir trans bireye merhaba diyorsa bu bizim için kazançtır. İnsanın bir isimden ibaret olmadığını, Behiç ya da Behiye olmasının bir önemi olmadığını gösteriyorlar" ifadelerini kullanıyor.

EKRANLAR EN BÜYÜK PROPAGANDA ARAÇLARI!

Ahlaksızlıklarını ve sapkınlıklarını toplumumuza dayatmaya çalışan, bu uğurda her türlü provokatif faaliyete imza atmaktan çekinmeyen LGBT'li sapkınlar televizyon dizileri ve sinema aracılığıyla büyük bir propaganda faaliyeti yürütüyor. Beyaz perdeyi ve televizyon ekranlarını kendi kirlî emelleri için kullandıklarını da bizzat LGBT'li sapkın oyuncular itiraf ediyor. Türk milletinin ahlaki değerlerini hiçe sayan televizyon dizilerinin senaryosunu kaleme alan **Gülse Bırsel**'in "Aile Arasında" isimli filmdeki "Behiye Hala" rolüyle ünlenen homo oyuncu Ayta Sözeri, Cumhuriyet gazetesinden Çağnur Öztürk'e verdiği röportajda toplumun şuur kodlarıyla nasıl oynadıklarını tek tek anlatıyor. Öztürk'ün, canlandırdığı karakterle ilgili sorusuna çarpıcı cevaplar veren Sözeri; sinema ve televizyon dizilerinde rol almalarının kendileri için büyük önem arz ettiğini belirtiyor ve sözlerinin devamında şunları ifade ediyor, "İnsanların zihin haritası değişti. Kafalarında bir kalıp vardı. İnsanlar gerçekten hayatımızın olduğunu gördü. Hem dizi hem filmde sonra sokakta gördükleri herhangi bir trans bireye merhaba diyorsa bu bizim için kazançtır. İnsanın bir isimden ibaret olmadığını, Behiç ya da Behiye olmasının bir önemi olmadığını gösteriyorlar."

HER ŞEYİ DEĞİŞTİRECEKLERMİŞ!

LGBT'li sapkınlar olarak anlaşılmaya başladıklarını da iddia eden Sözeri, "Önemli olan her yerde mücadele edebilmek. İnsanların dinlediğini ve anladığını hissedebiliyorum artık. Bir şeyler söyleyebiliyorum ve anlaşabiliyorum artık demek güzel" ifadelerini kullanıyor. Bu tarz rollerde oynamalarının kendileri için büyük önem taşıdığını da söyleyen Sözeri, "Bunlarla beraber insanlar gerçekten hayatımız olduğunu gördü. Herkes gibi yaşadığımızı, nefes aldığımızı, dertlerimizin olduğunu, mutlu olduğumuzu, aslında hepimizin 'ya gel efkarlandım, gel şunu yapalım mı?' bizlerin de yapabildiğini gördü. Böyle şeyler değişti kafalarında. Çok şeyi değiştirebiliriz. Sokaklardan binalara kadar. Her şeyi değiştirme gücümüz var" diyor.

EK 4: SABAH GAZETESİ

Bursa'da travesti dehşeti

Bursa'da 20 yaşındaki Görkem Bayraktar, yol verme meselesi yüzünden tartıştığı travesti tarafından bıçaklandı. Görkem Bayraktar hastanede hay kaybederken, 49 yaşındaki travesti ise tutuklandı.

İHA | Yaşam Haberleri

Giriş Tarihi: 26.4.2018 15:07 Güncelleme Tarihi: 26.4.2018 15:07

BURSA'DA TRAVESTİ DEHŞETİ

Bursa'da bir gençin yol verme meselesi yüzünden tartıştığı travesti tarafından bıçaklanma anı güvenlik kamerasına yansdı. 20 yaşındaki genç hastanede hayatını kaybederken, 49 yaşındaki travesti ise tutuklandı.

Olay 23 Nisan'da Çekirge Meydanı'nda yaşandı. 20 yaşındaki Görkem Bayraktar trafikte aracı ile giderken, şüpheli Derya Y. (49) ile yol verme meselesinden tartıştı. Tartışmanın ardından Derya Y, küfrederek, meydanda bulunan evine gitti. Bayraktar, Derya Y'nin ettiği küfürü içine sindiremeyip, arkasından takip etti.

BÜFENİN ÖNÜNE YIGILIP KALDI

Kapıyı çalmaya başlayan Bayraktar, kapıyı açan Derya Y. ile kapıda boğuşmaya başladı. Derya D. cebinden çıkardığı bıçakla Bayraktar'ın karnı bölgesinden bıçaklayarak ağır yaraladı. Derya Y'nin Görkem Bayraktar'ı yaralayıp kaçtığı o anlar ise bir dükkanın güvenlik kamerasına yansdı. Ağır yaralı olan Bayraktar, peşerinden koşmaya çalışsa da, ağır kan kaybettiği için yolun karşısında bulunan büfenin önünde yığılıp kaldı. Büfe çalışanları yaralı halde yerde yatan Bayraktar'ı görünce hemen ambulansı aradı. Büfe çalışanları Bayraktar'a su vererek kanı durdurmak için tampon yaptı.

HAYATINI KAYBETTİ

Olay yerine gelen ambulans ile hastaneye kaldırılan Görkem Bayraktar yoğun bakıma alındı. Bayraktar'ın karnı bölgesinden bıçakla derin bir kesik olduğu ve bağırsaklarının parçalandığı öğrenildi. İki gündür yoğun bakımda olan Bayraktar bu sabah saatlerinde yapılan müdahalelere rağmen kurtulamadı.

MAHKEME TARAFINDAN TUTUKLANDI

Polis ekipleri çevrede yaptığı kısa süreli araştırma sonucu şüpheli Derya Y'yi, kısıvrak yakalamayı başardı. Derya Y, ifadesi alındıktan sonra hastaneye götürülerek sağlık kontrollerinden geçti. Zanlı çıkarıldığı mahkemece tutuklandı.

Görkem Bayraktar, Demirtaşpaşa Mahallesi'nde bulunan Timurtaşpaşa Camii'nde kılınan cenaze namazını müteakip toprağa verildi. Acılı anne ise cenaze töreninde gözyaşlarını tutamadı.

EK 5: MYNETHABER

Kağıthane Belediyesi eşcinsel ilişki skandalıyla çalkalanıyor! Açıklama geldi

GÜNCEL HABERLERİ | 12.07.2018 13:48 | Son Güncelleme 12 Temmuz 2018

Kağıthane Belediyesi'nde 4 işçi arasında eşcinsel ilişki skandalı patlak verdi. İddiaya göre; belediyede çalışan 3 çöp kamyonu şoförü ile çöp toplayıcısı işçi arasında ilişki yaşandı. Olay ortaya çıkınca işçilerin belediyeye ilişkisi kesildi. Kağıthane Belediye Başkanı Fazlı Kılıç, konuyla ilgili açıklama yaptı

İstanbul'daki Kağıthane Belediyesi'nde yaşanan olay iddiaya göre şöyle gelişti:

3 çöp kamyonu şoförü, beraberlerinde çalışan çöp toplayıcısı işçi ile ilişkiye girdi. İşçilerden biri bir süre sonra olayı başka ekip arkadaşlarına anlatınca tüm belediye skandalla çalkalanmaya başladı.

İŞTEN ÇIKARILDILAR

Olay belediye yönetiminin kulağına kadar gidince soruşturma başlatılan, şoförler İ. D., A. A. ve R. S. tazminatsız olarak işten çıkarıldı.

Fesih bildiriminde, işten çıkarmaya gerekçe olarak, iş kanununda yer alan "Ahlak ve iyi niyet kurallarına uymayan haller..." maddesi gerekçe gösterildi. Çöp işçisi M. Ş.'nin işe işine devam ettiği öğrenildi. Belediyeden bir

kaynak "M. Ş. bu olayın mağduru. Bu nedenle işten çıkarılmadı" dedi.

2 İŞÇİ BELEDİYE'YE DAVA AÇTI

İşten çıkarılan A. A. ve R. S., geçen ay işe iade davası açtı. Dava dilekçesinde, işten çıkarmanın haksız gerekçeye dayandırıldığı savunuldu.

BELEDİYE'DEN AÇIKLAMA GELDİ

Habertürk'ten Esra Boğazlıyan'a konuşan Kağıthane Belediye Başkanı Fazlı Kılıç, olayın 2 yıl önce taşeronda çalışan işçiler arasında yaşandığını belirtip, "Belediyemizle ilgisi yok, mesai saatleri dışında olmuş. Amirlere yansayınca gereğini yapmışlar. Konu yargıda" diye konuştu.

Bu arada davacı kamyon şoförlerinin avukatları uzlaşma görüşmelerinden bir sonuç çıkmadığını belirterek, "Müvekkillerin söz konusu olayla ilgili herhangi bir dâhillerinin olmadığını bildirdik. Ancak olumlu yanıt alamadık. Bu nedenle olay yargıya taşındı" açıklamasını yaptı.

EK 6: YENİ AKİT GAZETESİ

Kadın Kadına Öykü Yarışması'nda 'eşcinsellik' propagandası!

14. Kadın Kadına Öykü Yarışması'nda eşcinsel sapkınlığın propagandası yapıldı. Yarışmaya katılımın şartlarının sıralandığı çağrı metninde kadın-erkek ilişkisi ve aile kurumu hedef alınarak kadın kadına, erkek erkeğe sapkın ilişki meşrulaştırılmaya çalışıldı.

23 Kasım 2018 Cuma 11:49

Yazı boyutu: AA

yeniakit.com.tr özel haber

Bu yıl 14'üncüsü düzenlenen "Kadın Kadına Öykü Yarışması"nda eşcinsellik propagandası yapıldı.

Eşcinsellik dayatması!

Katılımın ücretsiz olduğu yarışmaya başvuru şartlarında eşcinselliği eleştiren ve kadın-erkek ilişki biçimini konu alan öykülerin değerlendirmeye alınmayacağı belirtilirken şu skandal maddeler sıralandı;

- Öyküler lezbiyenlerin ve biseksüel kadınların öznelik hallerini içermelidir.
- Yarışmaya eşcinsel ve biseksüel kadınları güçlendiren, hayallerine, ütopyalarına cesaret veren öykülerin katılımı beklenmektedir.
- Heteroseksüel (erkek-kadın ilişkisi) aşka dayanan, heteroseksüel aşkı dayatan ve ikili cinsiyet rejimini (kadın-erkek ilişkisini) olumlayan öyküler değerlendirilmeye alınmayacaktır.
- Homofobik (eşcinsellik karşıtı), bifobik, transfobik, türcü, ırkçı anlatıya dayanan öyküler değerlendirilmeye alınmayacaktır.

Aileyi hedef aldılar!

Eşcinsel sapkınlığı meşrulaştırmaya yönelik düzenlenen skandal yarışmanın çağrı metninde ise aile kurumunun temelini oluşturan "kadın-erkek" ilişkisine ağır eleştiriler yöneltildi. Söz konusu metinde aile, tek eşlilik ve kadın-erkek ilişkisi hedef alınarak kadın kadına (lezbiyen), erkek erkeğe (gay) cinsel ilişki propagandası yapıldı.

İşte çağrı metnindeki o sapkın ifadeler;

"Bir özgür seçimin kısıyında kurulur dostluk. Mümkün olan başka bir dünyaya açılan yaşam biçiminin kurulacağı yola çıkmaktır bu seçim. Çekirdek aile, tek eşlilik gibi heteronormatif kurumları merkezileştiren ilişkilene biçimleri hayatımıza zorunlu yaşam modelleri olarak dayatılırken radikal dostluk ve kuir yoldaşlık varoluşumuzu yeniden kurar. Varoluşumuz politik olunca dostluklarımız da direnişimizi güçlendirir.

Bunca kötücül baskıyı sırtlanarak özgürleşmeye çalışan kadınlar olarak aramızdaki görünmez hiyerarşileri tümenden yok eden, sevgi ve şefkatin kucakladığı gerçek bir dayanışmada kavuşur anlamına dostluk. İki kadının birlikte duyumsadığı bağı, hazzı kavrayıp toparlayıverir el çabukluğuyla..."

yeniakit.com.tr

Feci kaza kamerada! Alkollü kadın sürücü dehşet saçtı

Bartın'da alkollü kadın sürücü trafik kontrolü için kendisini durdurmak isteyen trafik polisine çarptı. Olay anı güvenlik kameralarına an be an yansıdı.

Bartın'da meydana gelen olayda Karaçay mevkiinde trafik kontrolü yapan Bartın Trafik Şube Müdürlüğü ekipleri Amasra'dan Bartın istikametine doğru gelen Sibel Y. yönetimindeki 74 AAD 330 plakalı otomobili durdurmak istedi. Yapılan uyarılara aldırış etmeyen araç sürücüsü bu sırada kendisine sağa doğru park etmesi için yönlendirmeye çalışan Turgut Çalikoğlu isimli trafik polisine çarptı. Çarpmanın etkisi ile yaralanan trafik polisi, arkadaşları tarafından çağrılan ambulansla Bartın Devlet Hastanesi'ne kaldırıldı. Çalikoğlu'nun sağlık durumunun iyi olduğu öğrenilirken, vücudunda bazı kırıklar olduğu belirtildi. 140 promil alkollü olduğu tespit edilen araç sürücüsü ise göz altına alındı. Kaza anı bölgede bulunan güvenlik kamerasına an be an yansıdı.

EK 8: YENİ AKİT GAZETESİ

Koç kitapları zehir saçıyor

Koç grubunun Yapı Kredi Yayınları'na ait kitaplarda çocukların hemcinslerine aşık olma propagandası yapılıyor. Ahlaksızlık pompalayan kitapların Haçlı Batı'nın ileri karakolları ABD ve İtalya menşeli olması dikkat çekiyor.

09 Ekim 2018 Salı 11:23

Yazı boyutu: AA

Türkiye insanının yapısını bozmak için gecesini gündüzüne katan Haçlı Batı, yerli uzantıları eliyle her alanda dört koldan saldırıyor. Eşcinsellik sapkınlığını minicik çocuklara bulaştırmayı hedefleyen şer şebekeleri, kitapları zehir makinası olarak kullanmaya devam ediyor. Ahlaksız telkinlerle çocukların körpe zihinlerini iğdiş edici ifadelerle bezeli "Kız Çocuk Hakları Bildirgesi" ile "Erkek Çocuk Hakları Bildirgesi" gibi kitapların benzer örneklerinin yine Yapı Kredi Yayınları ve diğer yayınevleri tarafından piyasaya sürüldüğü öğrenildi.

YKY'nin her kitabında eşcinsellik var

Çocukların hemcinslerine aşık olma propagandasının yapıldığı Koç grubunun Yapı Kredi Yayınları'na (YKY) ait zehirli kitapların devamı niteliğini "Garfield" adlı kitap serisi oluşturuyor. Amerikalı ahlak yobazı Jim Davis'in kaleme aldığı 39 kitaptan oluşan seride, Garfield isimli kedinin Jon adlı arkadaşı üzerinden eşcinsellik algısı yürütülüyor. Koç grubuna ait YKY'nin Türkçe'ye çevirerek piyasaya sürdüğü kitaplarda, çocuklar için sempatik bir karakter imajı çizilen Jon dilinden "Haftasonu cinsiyet değiştirmek için ameliyat oluyorum" ifadelerine yer veriliyor.

Körpecik zihinlere ahlaksızlık pompalıyorlar

Ahlaksızlığa hizmet eden kitaplar Garfield serisiyle sınırlı değil. Akli melekeleri henüz gelişmemiş olan çocuklara yönelik yayınlanan "Asi Kızlara Uykudan Önce Hikayeler" kitabında sözde bir ilkokul öğrencisinin anlatımıyla eşcinsel sapkınlık normalleştirilmeye çalışılıyor. Francesca Cavallo ve Elena Favilli isimli İtalyan yazarların kaleme aldığı, Hep Kitap Yayınevi'nin Türkçeleştirerek satış raflarına koyduğu rezil kitapta, kendisine kız denilmesini isteyen Coy adlı bir erkeğin annesiyle olan sözde diyalogu aktarıyor. Necis kitapta, bu durumu normal karşılayan ve çocuğunun cinsiyet değiştirme ameliyatı olmasını isteyen anne profili çiziliyor. Annesine "Ne zaman doktora gidip beni kız yapacağız" diye soran sözde ilkokul öğrencisi Coy'a bir doktorun ağzından, "Kendisini erkek gibi hisseden kız çocuklar ile kız gibi hisseden erkek çocuklar vardır. Onlara transseksüel deriz ve Coy da transseksüel bir kız" sözleri kullanılıyor. Kitapta sözde bir yargıcın ise eşcinsel olan Coy karakterinin annesine çocuğunun eşcinsel olduğu için erkek tuvaletini de kız tuvaletini de kullanma hakkının olduğunu söylüyor. Körpecik zihinlere ayan beyan ahlaksızlık pompalayan kitapların Haçlı Batı'nın ileri karakolları ABD ve İtalya menşeli olması dikkat çekiyor.

Koç'un kitaplarını çocuklardan uzak tutun

Koç ilk defa yapmıyor

Çocukları hedef alan ve Koç grubuna ait Yapı Kredi Yayınları'ndan çıkan "Kız Çocuk Hakları Bildirgesi" ile "Erkek Çocuk Hakları Bildirgesi" kitaplarında da skandal ifadelere yer verilmiş, hem erkek hem kız çocuklar için "İstedikleri kişiyi sevmeye hakkı vardır: Kız ya da erkek" ifadesi kullanılmıştı. Akli melekeleri gelişmemiş çocuklara cinsel yönelim telkinlerinde bulunan kitaplarda bariz şekilde eşcinsellik propagandası yapılmıştı.

Alman vakıfları zehir saçıyor

PKK'yı, Ali'siz Alevi derneklerini, sözde kadın hakları savunucusu şer odaklarını ve LGBTİ'li sapkınların faaliyetlerini finanse eden Alman Heinrich Böll Vakfı, şimdi de gençlerimizin ahlakını hedef aldı. Böll Vakfı'nın, Genç LGBTİ adlı sapkın oluşumu finanse ederek, homoluğu özendirici "LGBTİ+ Yurt Deneyimleri" ismiyle bastırıldığı kitabı öğrencilere ücretsiz dağıttığı belirlendi.

Sivil Toplum Kuruluşu (STK) maskeli Alman Heinrich Böll Vakfı ülkemiz aleyhine yürüttüğü faaliyetlerine bir yenisini daha ekledi. Yeniakit'in haberine göre Türkiye aleyhine faaliyet gösteren terör örgütlerine her türlü desteği veren, ülkemizdeki marjinal grupların ayaklanmasına yönelik espionaj faaliyetleri yürüten, LGBTİ'li homoları finanse eden Böll Vakfı'nın şimdi de öğrencilerimizi hedef alan kirli bir çabasına yürüttüğü ortaya çıktı. Homoluğu özendirmek için hiçbir fırsatı kaçırmayan Heinrich Böll Vakfı'nın, Genç LGBTİ adlı sapkın derneği finanse ederek, eşcinsel propaganda yapılan bir kitap bastırıldığı bildirildi. "LGBTİ+ Yurt deneyimleri" ismiyle basılan sapkın kitabın öğrenci yurtlarının olduğu yerlerde ücretsiz dağıtımının sağlandığı belirlendi.

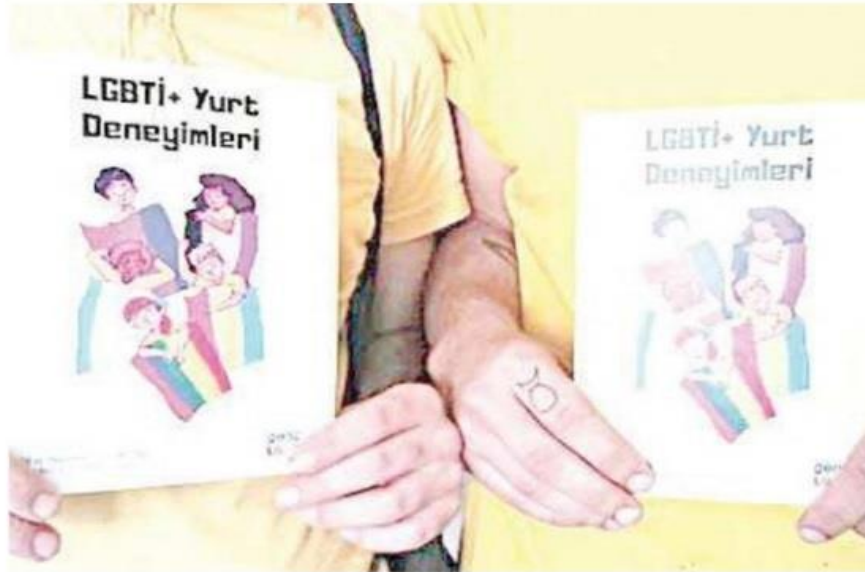
GENÇLERİMİZ TEHDİT ALTINDA
Bu zamana kadar yapmış oldukları

bölücü ve yıkıcı faaliyetlere dur denilmeyen Alman Heinrich Böll Vakfı iyice şımarı. Ülkemizde kanlı terör eylemleri gerçekleştiren PKK'ya verdiği destekle bilinen, STK maskesi altında Türkiye'nin iç işlerine karışma cüretini dahi gösteren Alman Heinrich Böll Vakfı eşcinsel sapkınlarla olan desteğini bir türlü kesmek bilmiyor. PKK başta olmak birçok terör örgütü ile ilişkisi deşifre edilen, Türkiye'nin kalkınmasına yönelik prestij projeleri baltalayan, aşırı sol marjinal grupları destekleyerek iç karışıklık çıkarmak isteyen ve LGBTİ'li sapkın homoların faaliyetlerini finanse eden Heinrich Böll Vakfı şimdi de öğrencilerimizin ahlakını dejenere etmek için kesenin ağzını açtı.

KİM DUR DİYECEK?

Okulların açılmasını fırsat bilen Heinrich Böll Vakfı, Genç LGBTİ isimli sapkın oluşumla irtibata geçti. Türk milletini geleceği olan gençlerimize eşcinsellik zehrini zerk etmek için kolları sıvayan Heinrich Böll Vakfı hiç de yabancı olmadığı bir yöntemi seçti. Genç LGBTİ isimli homolar oluşumunu finanse eden Böll Vakfı, "LGBTİ + Yurt deneyimleri" isimli bir kitap bastırdı. Sapkın içerikli kitapta eşcinsel ahlaksızlığı özendirici ifadelerin kullanılmasına özen gösterildi. Bu kadarla da yetinmeyen vakıf, yine aynı dernek aracılığıyla, "LGBTİ+ gençler öğrenci yurtlarından ne istiyor" başlıklı broşür bastırdı. Alman Vakfı'nın parasıyla basılan broşür ve kitabın ücretsiz olarak dağıtılması ise tehlikenin boyutlarını gözler önüne serdi.

Haber Merkezi

EK 10: YENİ AKİT GAZETESİ

Sapkınlar TÜYAP kitap fuarında

Sapkın fillerini millete dayatmak için her türlü provokatif faaliyete imza atan LGBTİ'li homoların, şimdi de çocuklarımızı zehirlemek için harekete geçtikleri ortaya çıktı. TÜYAP İstanbul Uluslararası Kitap Fuarı'nda, KAOS GL isimli sapkınlar oluşumunun stant açtığı belirlendi.

14 Kasım 2018 Çarşamba 12:20

Yazı boyutu: AA

Sapkın fillerini millete dayatmak için her türlü provokatif faaliyete imza atan LGBTİ'li homoların, ülkemizin geleceği olan gençlere kitap okuma alışkanlığı kazandırmak için, on binlerce öğrencinin götürüldüğü kitap fuarına da sızdıkları ortaya çıktı. Türkiye'nin en önemli fuar organizasyonları arasında gösterilen TÜYAP Uluslararası İstanbul Kitap Fuarı'nda, KAOS GL isimli sapkınlar oluşumunun bastığı kitapların rahatlıkla satıldığı belirlendi. Notabene Yayınları'nın standını kendilerine zırh edinen LGBTİ'li ahlaksızların, gencecik dimağları ağırları düşürmek için sapkın propaganda yaptıkları bildirildi. Homoların dillerine pelesenk ettiği, "Alışın buradayız" sloganının yazıldığı broşürlerin de yer aldığı stant da "Queer teori", "Queer Marksizme doğru", "Sağ popülizm" ve "Queer" isimli sapkın içerikli yayınların bulunduğu öğrenildi. Gencecik dimağların kitap okuma aşkıyla ziyaret ettiği geniş çaplı bir fuarda, homoların kitaplarının satılmasına göz yumulması ise büyük tepki çekti.

Gençlerimiz hedefte

Alman Vakıfları ve Soros başta olmak üzere dış güçlerden aldıkları fonlarla Türk aile yapısını dinamitlemek için olağanüstü gayret gösteren LGBTİ'li homolar, genç faaliyetlerine hız kesmeden devam ediyor. Ülkemizdeki sapkınların çatı kuruluşu görevini yürüten KAOS GL isimli homolar kulübü, şimdi de geleceğimizi zehirlemek için sinsi bir faaliyet yürütüyor. Türkiye'nin en önemli kitap fuarları arasında gösterilen TÜYAP İstanbul Uluslararası Kitap Fuarı'nda, KAOS GL'nin bastığı homoseksüel içerikli kitapların da yer bulması büyük tepki çekti. Notabene Yayınları'nın standını, KAOS GL'nin kitaplarıyla donatan homolar, gençlerimizi zehirlemek için büyük bir fırsatı da yakalamış oldu.

Sapkın kitaplar standda

Özellikle İstanbul'daki okulların, öğrencilere kitap okuma alışkanlığı kazandırmak için her gün binlerce gencimizi götürdüğü fuarda böyle bir rezaletin vuku bulması, kamuoyunda rahatsızlık oluşturdu. Standın en görünen yerlerinden satılan sapkın içerikli kitaplar, gençlerimizin zihinsel ve ruhsal gelişimi için de büyük tehlike arz ediyor. Homoların dillerine pelesenk ettiği, "Alışın buradayız" sloganının yazıldığı broşürlerin olduğu standda "Queer teori", "Queer Marksizme doğru", "Sağ popülizm" ve "Queer" isimli gayri ahlaki kitaplar da hiçbir denetime tabi tutulmadan ziyaretçilerle buluşabiliyor. Gençlerimizin maruz kaldığı tehlikeye karşı ulaştığımız TÜYAP yetkilileri ise sorularımıza cevap vermekten kaçınıyor.

Akit yetkilileri uyanıyor

Sapkınların, toplumsal huzurumuzu hedef alıcı provokatif faaliyetlerine karşı gazetemiz Akit, toplumu bilgilendirici, kamu yetkililerini uyarıcı nitelikte haberler yayımlıyor. Bu yöndeki haberleri ile LGBTİ'li sapkınların birçok provokatif eyleminin devlet yetkilileri eliyle engellenmesini sağlayan Akit, gazeteciliğin bir şuur faaliyeti olduğunu da gözler önüne seriyor. TÜYAP'taki KAOS GL yayınlarına karşı ise kamu görevlilerinin harekete geçmesi bekleniyor.

'Dur' ihtarına uymayan kadın sürücü kazada öldü, arkadaşı yaralı

DHA

12.05.2018 - 16:15 | Son Güncelleme : 12.05.2018 - 16:15

DHA

Yorum yaz

Yusuf ÇINAR/ÇORUM, (DHA)- ÇORUM'da sürücüsü polisin 'Dur' ihtarına uymayan otomobil, kontrolden çıkarak yol kenarındaki demir bariyerlere çarptı. Kazada ehliyetine alkollü araç kullandığı için el konulan sürücü Candan AL (26) yaşamını yitirirken, arkadaşı Esra Yılmaz (24) ağır yaralandı.

Kaza, Çorum-Samsun karayolu 4'üncü kilometrede meydana geldi. İddiaya göre, Samsun yönünden Çorum istikametine giden Candan AL idaresindeki 19 AL 353 plakalı otomobil, bölge trafik önünde polisin 'Dur' ihtarına uymadı. Hızla uzaklaşan otomobil, bir süre sonra sürücüsünün direksiyon hakimiyetini kaybetmesi sonucu kontrolden çıkarak yol kenarındaki demir bariyerlere çarptı. Kazada otomobil sürücüsü Candan AL ve yanındaki arkadaşı Esra Yılmaz ağır yaralandı. İki yaralı olay yerine sevk edilen ambulanslarla Çorum Erol Olçok Eğitim ve Araştırma Hastanesi'ne kaldırıldı. Otomobil sürücüsü Candan AL, doktorların tüm müdahalesine rağmen kurtarılamadı. Polisin yaptığı incelemede, sürücünün alkollü araç kullandığı gerekçesiyle ehliyetine 2 yıl süre ile el konulduğu belirtildi. Kaza ile ilgili soruşturma sürüyor.

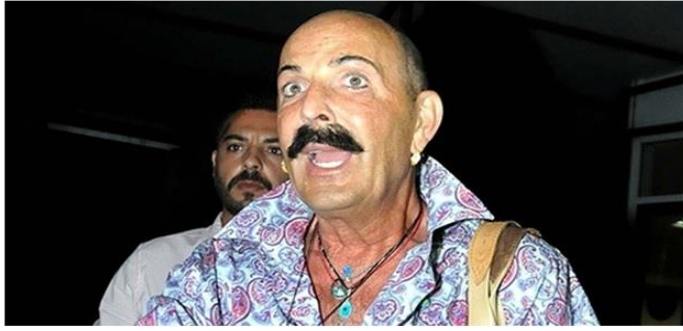
EK 12: YENİ AKİT GAZETESİ

'Eşcinsel sapkın' Cemil İpekçi'den ahlaksız ifadeler! "Ağzımızı açarsak Türkiye karşıdır"

'Modacı' diye pazarlanan 'eşcinsel sapkın' olarak bilinen Cemil İpekçi, ahlaksız yayınlarıyla bilinen Posta gazetesine konuştu. Yayınlayamacağımız derecede ahlaksız ifadelerin bulunduğu röportajda "Eşcinsellik konusunda ağzımızı açarsak Türkiye karşıdır" sözleri dikkat çekti.

30 Eylül 2018 Pazar 01:46

Yazı boyutu: AA

'Modacı' adı altında ülkemizdeki Batı zihniyetini temsil eden uşakları sömürerek cebini dolduran 'eşcinsel sapkın' Cemil İpekçi, çarpıcı bir açıklamada bulunarak "Eşcinsellik konusunda ağzımızı açarsak Türkiye karşıdır" dedi.

"Yüksek makamlarda..."

"Türkiye'de eşcinseller bunu açık bir şekilde yaşasa da bu konuda sizin gibi açık bir şekilde konuşmuyor. Sizce neden?" soruya sözde 'modacı' sapkın "Hayatım konuşmasalar bile onlar yine ortada. Görünürler. Bir de hiç görünmeyen, çok yüksek makamlarda, çok zengin olup evli ve dört çocuk yapmış olanlar var. Allah vermeye, o konuda bir ağzımızı açsak zaten Türkiye karşıdır." ifadelerinde bulundu.

"Allah inancım var ama din kavramını kabul etmiyorum"

"Allah inancım var ama din kavramını kabul etmiyorum. İmam tanımam, hoca tanımam" diyen İpekçi, "Beni sevenler dualarını okusunlar, yeter. Alsinler beni, gizlice toprağa gömsünler. Üstüme de gül suyu döksünler. Mezar taşı bile istemem" ifadesini kullandı.

"Gençliğimde solcuydum, solun aptal olduğumu gördüm"

Eski solculardan olduğuna itiraf eden İpekçi, "Gerçek Türkiye'yle 18-20 yaşlarımda tanıştım. Sola ilgi duymaya başladım. Epeyce Marx, Lenin kafasındaydım. Tüm eylemlere giderdim. Ama sonra solun aptal olduğumu gördüm." dedi.

Yayınlanamayacak derecede ahlaksız ifadeler

"Karabaş Hazretleri ile Nafi Baba'nın torunuyum" sözleriyle kendini "muhafazakar" olarak pazarlayan İpekçi, erkek-kadın demeden zina yapabileceğini söyleyerek ar sınırlarını aştı. İpekçi, her türlü edepsiz eylemlerini alenen ifade ederek toplumun ahlakını dinamitleyen açıklamalarda bulundu.

Tepki çekti

Yayınlanamayacak derecedeki ahlaksız ifadelerde bulunan İpekçi'ye ise vatandaşlardan büyük tepki gelirken, bu ifadelerin Posta'da yayınlanması da 'pornoculuk'tan sabıkalı Aydın Doğan'ın satışından sonra gazetenin yayın çizgisinin değişmediğinin göstergesi oldu.

EK 13: AHİ YURDU GAZETESİ

Zafer Çam
yazıyor....

HAYÂSIZLAR ONUR ARIYOR

LEZBİYENLER, gaylar, biseksüeller ve transseksüellerin topluğu.

Dünyanın ve Türkiye'nin ne kadar ibneleri varsa bir araya gelmiş.

Müslüman mahallesinde onur yürüyüşü yapıyorlar.

Sizde onur varsa, niye onur yürüyüşü yapıyorsunuz.

Onursuzlar onur arar.

Demek ki sizde onur olmadığını sizde biliyorsunuz.

Onursuzca yürüyüş tertip etmek istiyorsunuz.

Bunun içinde güzelim caddeleri, sokakları kirletiyorsunuz.

Dikkat ediniz bu ibneler hangi iktidarın gölgesinde yürümek

İstiyorlar dersiniz.

Muhafazakâr, demokrat İslamcıların, hacıların, hocaların yönetiminde olan bir iktidarda.

Müslüman yöneticilerin iktidarında ibneler onur yürüyüşü yapıyor.

Diyecek bir şey yok.

İbneler peygamberlerinin sözünü dinlememişler ki bizim sözümüzü mü dinleyecekler, demiyorum ve yanlış olduklarını söylemenin bir görev olduğunu bilerek yazıyorum.

Benim görevim hak bildiğimi yazmak.

Uluslar arası bir proje olarak Müslüman

topraklarında yaygınlaşması için ABD ve AB'nin destekleriyle ibneler kendilerini toplum gözünde meşrulaştırmaya çalışıyorlar.

Hedefleri ana doluya yayılmak güzel şehirlerimizi kirliletmek.

Şehirlerimizde bunlardan yok mu diyenlerde olacak.

Elbette var yok diyemeyiz.

Hiç olmazsa yaptığının meşru olmadığını bildiğinde gizli yapıyorlar.

Toplum önünde alenen yapanlar sapıklıkta sınır tanımayanlardan meslek haline getirmişlerden bahsediyoruz.

Tarihte yaratılmışlığın dışında sapıklık yapan toplumlar helak olmuş.

Neden bugünkü toplumların da helaki bunlar gibi sapıklıkların yaptıklarıyla olmasın.

Kuran'ın örnek verdiği toplumlar bu tür eylemlerinden dolayı yok olmuşlar.

Kuran tarihte kavimlerin neden helak olduklarında bahseder.

Ticaretin de düzgün olmayanları yani Karunlaşanları helak ediyor.

Siyasetin de Firavun, Nemrut ve Ebü Lehep gibi zalimce davrananları helak ediyor.

Diri diri kız çocuklarını toprağa gömenleri, yetimin hakkını yiyenleri, mazlumu korumayanları, yeryüzünde fitne ve fesat

yayanları.

Kendi elleriyle şekillendirdikleri taştan, tunçtan, altında yaptıkları tanrıları tapanları helak ediyor.

Gelecek toplumlara örnek olsun diye.

Allah'ın yasalarını kim çiğnerse,

Sünnetullâh'a kim müdahale ederse, Allah'ın yasalarına kim uymaz ise, onu geçmiş kavimleri sonu gibi olur.

Kuran'da öğüt alanlara ne mutlu.

Müslüman ümmetin manevi değerlerini hiçe sayan ve Türkiye'de ahlaksızlığı sıradanlaştırmaya çalışan sapkınlar her yıl artıyor.

Ahlaksız topluluk LGBT topluluğu onur Yürüyüşü adı altında rezilliklerini bir kez daha polislerin güvenliği altında İstanbul sokaklarında gösterdi.

Unutmayınız ki, toplumu bozmaya

çalışanlara, hayâsızlığı, ahlaksızlığı, sapıklığı yayanlara dur demeliyiz, yoksa bu hayâsızların yüzünde bizde helak olanlardan oluruz.

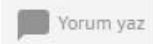
Kadın sürücü eğitimci ile halk otobüsü şoförünün kavgası kamerada

DHA

23.07.2018 - 17:35 | Son Güncelleme : 23.07.2018 - 17:35

DHA

Berktuğ ÖNCÜ/BURSA, (DHA)- BURSA'da yol verme meselesi yüzünden tartışan sürücü kursunun kadın eğitimci ile özel halk otobüsü sürücüsünün kavgası cep telefonu kamerasına yansdı.

Olay, dün akşam saatlerinde Nilüfer ilçesinde meydana geldi. Seher Şanlı yönetimindeki halk otobüsü, iddiaya göre önce köprüye girmek için sürücü adayının kullandığı otomobilin önüne geçti. Araçta bulunan sürücü aday eğitimci Gönül Mercan, buna tepki gösterdi. İlerideki durakta duran otobüsün şoförü Şanlı'nın yanına giden Mercan, tepkisini dile getirdi. İkili arasında tartışma çıktı. Cep telefonu kamerasıyla görüntülenen olayda Mercan ve Şanlı, yaka paça birbirine girdi. Otobüsten inerek tartışmaya devam eden Mercan ve Şanlı'yı, çevredekiler ayırdı. Mercan ve Şanlı, doktor raporu alarak birbirlerinden şikayetçi oldu.

Gönül Mercan, "Köprülü kavşağa yaklaştığımızda arkamızdan gelip birden önümüze kırdı. Konuşmak için takip ettim, durakta otobüse bindim. Özür beklerken beni darp ederek otobüsten attı" dedi.

SAPKINLARA DESTEK VEREN HDP VE CHP'Lİ 16 İSİM TBMM'YE GİRDİ

HOMO HAMİLERİ MECLİS'TE

Daha önce, sapkınların çatı kuruluşu olan LGBTİ'ye destek veren 8 CHP'li ve 8 HDP'li Meclis'e girdi. İki parti, terör örgütlerinin yanısıra, homoların da hamisi oldu.

**DURDURUN
BU YÜRÜYÜŞÜ**
■ LGBTİ'lilerin 1 Temmuz'da Taksim'de gerçekleştireceği yürüyüşe tepki gösteren STK'lar, "Bu provokatif yürüyüşü durdurun" çağrısında bulundu. • 12'DE

Skandal etkinliklerle gündeme gelerek, halkın sinir uçlarıyla oynayan sapkınlar guruğu LGBTİ'yi Batı'dan fonlanan karanlık STK'lar da destekliyor.

■ 7 HAZİRAN 2015 seçimleri öncesinde 'LGBTİ+ Hakları Taahhütnamesi' adı altındaki bir dizi maddeyi imzalayan 16 vekil adayının geçtiğimiz hafta yapılan seçimlerde milletvekili olarak meclise girdiği öğrenildi. 8 CHP'li ve 8 HDP'li vekilin imzaladığı taahhütnameye göre, LGBTİ haklarının savunulması amacıyla TBMM çatısı altında kalıcı bir yapı oluşturulması amaçlanıyor. • 12'DE

Homo destekçilerinin 8'i CHP 8'i HDP'den

'LGBTİ+ Hakları Taahhütnamesi' adı altındaki bir dizi maddeyi imzalayan 16 vekil adayını milletvekili seçildi. 8 CHP'li ve 8 HDP'li vekilin 'LGBTİ+ Hakları Taahhütnamesi' başlıklı yazıda, toplum yapısını bozmaya yönelik birçok madde bulunuyor.

Batı toplumlarının önemli bir sorunu haline gelen ve Doğu toplumlarının yapısını bozmak amacı ile yaygınlaştırılmak istenen LGBTİ hastalığı gündemden düşmüyor. Bu haftasonu düzenlemeyi planladıkları bir dizi etkinlikte gündeme gelen LGBTİ'lerin, 7 Haziran 2015 seçimleri öncesinde 'LGBTİ+ Hakları Taahhütnamesi' adı altındaki bir dizi maddeyi imzalayan 16 vekil adayının geçtiğimiz hafta yapılan seçimlerde milletvekili olarak meclise girdiği öğrenildi. 8 CHP'li ve 8 HDP'li vekilin 'LGBTİ+ Hakları Taahhütnamesi' başlıklı yazıda toplum yapısını bozmaya yönelik birçok madde bulunuyor. LGBTİ haklarının savunulması amacıyla TBMM çatısı altında kalıcı bir yapı oluşturulması gibi ifadelerin yer aldığı 'LGBTİ+ Hakları Taahhütnamesi' ni imzalayan vekillerin önümüzdeki günlerde mecliste bu konu hakkındaki neler yapacağı ise merak ediliyor.

İSTE LGBTİ DESTEKÇİSİ VEKİLLER
LGBTİ+ Hakları Taahhütnamesi'ne imza atmış milletvekilleri şöyle: HDP İzmir: Serpil Kemalbay, Murat Çepni. CHP İzmir: Tuncay Özkan, Selin Sayek Böke, Kani Beko, Tacettin Bayer, Özcan Purçu. HDP İstanbul: Ahmet Sık, Erkan Baş, Pervin Buldan, Oya Ersoy, Züleyha Güllüm. CHP İstanbul: Sezgin Tanrıku. HDP Ankara: Filiz Kerestecioğlu. HDP Adana: Tülay Hatimoğulları, Kemal Peköz.

Ağrı Belediye Başkanlığından alınan HDP'li Sırrı Sakık, LGBTİ'lerle sık sık bir araya gelip, eylemlerine destek veriyordu.

BU SAPKIN YÜRÜYÜŞÜ DURDURUN!

HARUN SEKMEK/ İSTANBUL
Lezbiyen, Gay, Biseksüel, Transgender, İnterseks (LGBTİ) adı altında örgütlenen homoların 1 Temmuz'da Taksim'de düzenleyecekleri sapkın yürüyüşün engellenmesi için çağrı geldi. Konu ile ilgili Akit'e konuşan Avukat Ali Osman Bağcıoğlu, "Devlet kamu düzenini bozan ve bozma ihtimali olan her türlü etkinliği yasaklayabilir. Dolayısıyla LGBTİ'lilerin yapacağı bu yürüyüşün de acilen yasaklanması gerekir" diye konuştu.

İnsan Hakları Savunucular Derneği Genel Başkanı Ali Akbaş, "Sapkinlik bir insan hakkı değildir. Bunu insan hakkı olarak değerlendirmek, insan haklarını gölgelemek olur" dedi. Kamu nizamının korunması adına bu yürüyüşün yasaklanması gerektiği-

ni belirten Akbaş, "İnsan hakları adına altında kamu düzeni tehlikeye atılıyor. Kaldı ki eşcinsellik, insan soyunu tehlikeye atan bir durumdur. Bunun insan hakkı olarak değerlendirilmesi büyük hata olur. İnsan soyunu tehlikeye atan bu tarz etkinliklerin yasaklanması milyonlarca insanımızın hakkının korunması demektir" dedi.

Akit'in, önceki gün "Sapkınlar provokasyon pesinde" başlıklı haberimiz, "Yeni Akit de Onur Haftası'nı hedef gösterdi" ifadeleriyle haber yapan KAOS GL isimli homolar oluşumu büyük bir çarpıtmaya imza attı. Bariz şekilde provokasyon olduğu belli olan etkinliğe karşı sadece kamu görevlilerini uyarcı nitelikteki haberimizi çarpıtmaya kalkan eşcinsel sapkınlar, zihniyetlerinin kirliliğini de gözler önüne serdi.

EK 16: YENİ AKİT GAZETESİ

Ramazan'da homo günü kutladılar!

Müslüman Türk Milletinin baş belası LGBTİ'li sapkın homolara her türlü desteği veren CHP yeni bir skandala daha imza attı. CHP yönetimindeki İzmir, Çankaya ve Şişli Belediyelerinin sapkınlara destek açıklamalarında bulunduğu öğrenildi.

20 Mayıs 2018 Pazar 11:08

Yazı boyutu: AA

Sapkinliğin ve ahlaksızlığın meşrulaştırıldığı LGBTİ etkinliklerinin hamiliğini kimseye bırakmayan CHP yine şaşırtmadı. Yönettikleri belediyelerin imkanlarını homoseksüel sapkınlara peşkeş çeken CHP'li belediyelerin şimdi de "17 Mayıs Uluslararası Homofobi, Bifobi ve Transfobi Karşıtı Günü"nü kutladıkları ortaya çıktı. CHP'li İzmir Büyükşehir Belediyesi, Ankara Çankaya Belediyesi ve İstanbul Şişli Belediyesi'nin LGBTİ'yi meşru gösteren skandal açıklamalar

yaptıkları bildirildi.

RAMAZAN AYINI HİÇE SAYDILAR

İçinde bulunduğumuz Ramazan-ı Şerif ayını görmezden gelen CHP'li belediyeler, "17 Mayıs Uluslararası Homofobi, Bifobi ve Transfobi Karşıtı Günü"nü büyük bir coşkuyla kutladı. Düzenledikleri etkinliklerin çoğunu Ramazan ayına denk getirerek, toplumu provoke etmek isteyen LGBTİ'li sapkınlara, CHP'nin aleni bir şekilde destek vermesi kamuoyunda ciddi rahatsızlık oluşturdu.

SAPKINLIĞI MEŞRULAŞTIRDILAR

İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin skandal açıklamasında şu ifadelere yer verildi: "17 Mayıs Uluslararası Homofobi, Bifobi ve Transfobi Karşıtlığı Günü kutlu olsun. Bugün cinsiyet kimliği, ifadesi veya cinsiyet yönelimlerle ilgili tüm fiziksel, ahlaki veya sembolik şiddetlere karşı eylem ve karşı durma günü." Şişli Belediyesi ise, "Uluslararası Homofobi, Bifobi, ve Transfobi Karşıtlığı Günü'nde Nazım Hikmet Kültür ve Sanat Evi kütüphanemize ayrımcılık karşıtı kitaplarımızı koyduk" açıklamasıyla desteğini gizlemedi.